

DEMOKRACIJA

OTROCI UMORJENIH STARŠEV

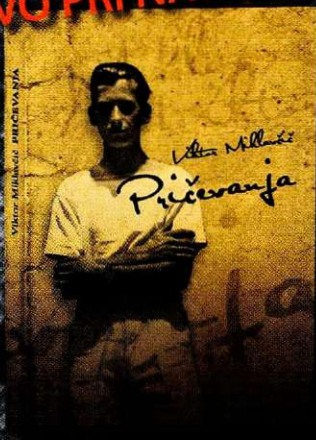
ISSN 1408-0494
9 771408 049069

INTERVJU
Dr. Samo Kristen
Savudrijski rt je bil slovenski

izdajatelj: Inštitut za mednarodno pravo
in demokracijo
Površna 10, 1000 Ljubljana

NOVO PRI NAŠI ZALOŽBI

Obseg: 320 strani. Format: 17x24,5 cm. Trda vezava.

www.demokracija.si/knjigarna

Viktor Miklavčič PRIČEVANJA

Avtor se spominja mladosti za časa fašističnega terorja na Primorskem, bojev v 2. svetovni vojni v italijanski in jugoslovanski kraljevi vojski ter sanj, ugaslih v udbovem zaporu, o pravičnejši družbeni ureditvi v Titovi Jugoslaviji.

Cena knjige je **4.900,00 SIT / 20,44 EUR**. Naročila sprejemamo po e-pošti knjigarna@demokracija.si ali po telefonu **01 230 06 66**.

Podatki po Veljavnem ceniku Pošte Slovenije plača naslovnik ob prevzemu. Vse cene vsebujejo 8,5% DDV. Informativne cene v e-knjigi so preračunane iz tiskarskih cen po centralnem paritetnem tečaju 1 EUR je 239,64 SIT.

knjigarna
DEMOKRACIJA

Iskanje čudežne formule

Metod Berlec

»Potrebujemo jasno definirano socialno-liberalno stranko, v kateri je jasna delitev dela, v kateri so vključeni vsi, ki lahko kaj prispevajo k temu, in ji nihče ne poveljuje.«

(Dr. Slavko Gaber v izjavi za RTVS o stanju v LDS)

Konflikt med predsednikom LDS Jelkom Kacinom in Slavkom Gabrom se pred kongresom stopnjuje. Gaber nadaljuje s pozivi Kacinu, naj odstopi še pred kongresom, s čimer bi slednji omogočil oblikovanje nove vodstvene ekipe, ki bi stranko potegnila naprej in pripravila alternativni vladni program. Če se bo Kacin obdržal na svoji funkciji, pa Gaber omenja celo možnost oblikovanja »nove sredinske levo-liberalne opcije, ki bo šla na volitve mimo LDS«. Po Gabrovem mnenju Kacin vse dela za to, da bi se obdržal na funkciji, čeprav to lahko zelo slabo vpliva na celotno stranko. Nekdanji glavni tajnik LDS Gregor Golobič je pred časom v intervjuju za Dnevnik omenil, da gre za dva različna koncepta oziroma dve različni glavni skupini v stranki. Eno naj bi predstavljal Jelko Kacin s svojim ostarelim mentorjem Nikom Kavčičem, drugo Slavko Gaber in Anton Rop. Po Golobičevem mnenju pa nobena ne zmore predstavljati alternative. »Gre za spopad velikih narcizmov majhnih razlik. Stranka ima v osnovi težavo s sposobnostjo refleksije. Od volitev 2004 ta stranka ni zmožla posesti za mizo 10, 20 ali pa 100 ljudi, ki bi si zastavili nekaj enostavnih vprašanj o sebi in okolju.« Seveda je za stanje v stranki soodgovoren tudi Golobič, ki je kot Drnovškova desna roka LDS operativno vsa leta tudi vodil. Sedaj je jezen na ene in druge v stranki, ker je po Drnovškovem odhodu z mesta predsednika LDS tudi sam izgubil vpliv v njej. Golobičeva opozorila pa so očitno resno vzeli v Liberalni akademiji. V soboto naj bi pod njihovim patronatom potekalo soočenje predstavnikov sprtih frakcij in iskanje čudežne formule, ki bi stranko popeljala iz krize. Po mnenju poznavalcev pa problem LDS ni samo kadrovske narave, ampak tudi strukturno-

programske. Glede na to, da je bila LDS prej vladna stranka, programske razlike v njej niso prišle toliko do izraza, saj so bili člani zaposleni z vladanjem, v opoziciji, ko se postavlja vprašanje, kako naj se ideološko-programsko profilirajo, pa razlike postanejo nenadoma zelo pomembne. Najprej pod Kacin-Kebrovim vodstvom pripravijo nekakšen osnutek programskega dokumenta »Za ljudi pred profitom«, s katerim se številni v stranki ne strinjajo, kasneje na lokalnih volitvah pa (tudi pod Kacinovim vodstvom) nastopijo z geslom »Podpiramo sposobne«. Ta je v precejšnjem nasprotju s prvim dokumentom, ki cilja na širše ljudske množice, socialno ogrožene itd., saj nagovarja tiste, ki tako ali tako znajo živeti od svojega lastnega dela. Gre torej za konflikt med socialistično in liberalno politično platformo, ki se v tej stranki že dolgo vleče in kaže njeno zbežanost. Kaj se bo zgodilo z LDS v prihodnje, je nemogoče napovedati. Zdi pa se, da je čedalje bližje razpadu.

Kot smo pred časom pisali v naši reviji, številni nagovarjajo nekdanjega predsednika države Milana Kučana, naj zaradi katastrofalnega stanja, v katerem se je znašla LDS in celotna tranzicijska levica, dejavneje poseže v slovensko notranjo politiko. Nekateri govorijo celo o ustanovitvi t. i. Kučanove stranke, vendar je zadnji vodja slovenske komunistične partije za nacionalno televizijo izjavil, da se ne more zgoditi nič takega, da bi jo ustanovil. »V stranki nisem aktiven že od leta 1990, ko sem bil izvoljen za predsednika takratnega predsedstva republike, in ne vidim nobene potrebe, da bi se sedaj angažiral v strankarskem življenju aktivno, ali pa celo, da bi ustanavljal stranko.« Dopušča pa možnost, da bi podprl kakšno novo stranko, če bi se pokazalo, da so njeni programski cilji in vrednote, ki jih zastopa, blizu njegovim. Sicer pa meni, da je govorjenje o novi stranki potuha ali izgovor, da se prikrije nesposobnost za ureditev stvari v nekaterih strankah, »ki niso preživele prehoda iz vladajoče v opozicijsko pozicijo in ki se preprosto ne znajdejo«. Pri tem ga novinar ni vprašal, ali bo morda kandidiral za predsednika republike ... **D**

Veliko vprašanje je, ali sedanje konflikte znotraj liberalne demokracije lahko reši posredovanje Liberalne akademije, v kateri so tudi zbrani ljudje zelo različnih pogledov.

UVODNE STRANI

- 9 Obletnica Pučnikove smrti
- 10 **Pogledi:** Smrtna kazen
- 11 Bistvo krščanstva in Evrope

POLITIKA

- 12 Rekonstrukcija ustavnega sodišča
- 15 Prenovljena nacionalna oblačila
- 16 Izzivi slovenske zunanje politike

SLOVENIJA

- 18 Za večjo kakovost življenja
- 22 V znamenju prehoda na evro
- 24 Na lov za novimi stanovanji
- 26 Spremembe pri kmetijskem skladu
- 28 Volivci so izbrali, kdo bo vladal

TUJINA

- 30 Zadnji ameriški vlak za Irak
- 31 **Globus:** Eksplozija v Lagosu
- 32 **Tuji tisk:** Otok zakladov

INTERVJU

- 34 Dr. Samo Kristen

NEKOČ IN DANES

- 38 Zaukazano življenje
- 40 Idrijsko šolstvo
- 42 **Naši kraji:** Bovec
- 45 Svet svetega Antona

KULTURA

- 46 Razstava Renate Boero
- 47 Razstava o Plečniku

OGLEDALO

- 48 **Film:** Babilon – zgodba o tragični nesreči
- 50 **Avtomobilizem:** Škoda roomster 1,9 TDI
- 52 **Znanost:** Sedem čudes sveta
- 54 **Šport:** Petra je prišla na vrh
- 56 **Črna kronika:** Na meji zasegli heroin
- 58 **Rumeno:** Saša je na vrhu
- 60 **TV Kuloar:** Mozart, Mozart ...
- 62 **Kronika časa:** Kristusovi namestniki
- 66 Zvesti Kučanov pribočnik

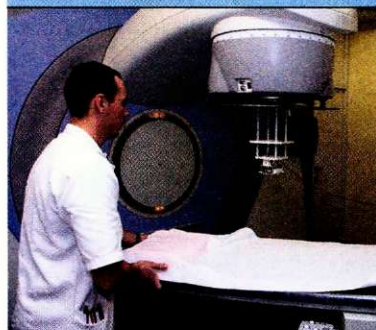
12 Slovenija: dr. Samo Kristen

Sredi tridesetih let je bilo že mogoče naleteti na zemljevide, na katerih sta bili ločeno prikazani kategoriji Slovencev in Hrvatov v Istri, etnična ločnica med obema narodoma pa je bila zarisana približno po meji predvojne piranske občine.

12 Rekonstrukcija ustavnega sodišča

Če bodo vsi postopki tekli gladko, bo državni zbor letos in enkrat v začetku prihodnjega leta imenoval dve tretjini novih ustavnih sodnikov. Nekateri opozarjajo, da bi bilo zamenjave dobro izkoristiti za uravnoteženje ustavnega sodišča.

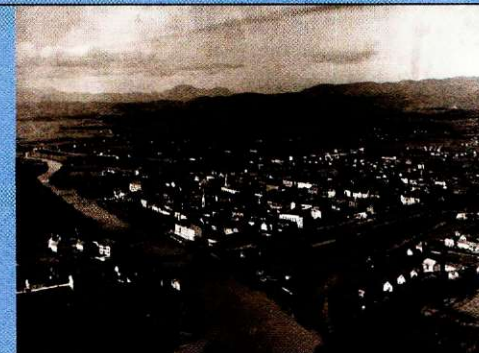

18 Za večjo kakovost življenja

V javni razpravi je predlog zakona o koncesijah za izvajanje javne službe v zdravstveni in lekarniški dejavnosti ter o svobodnih zdravniških specialistih (javna razprava do 16. januarja) in predlog zakona o omejevanju uporabe tobačnih izdelkov (javna razprava do 20. januarja).

38 Otroci umorjenih staršev

Se še spomnimo tako imenovanih ukradenih otrok? Zgodba, ki jo objavljamo v nekaj nadaljevanjih, govori, da so otroke kradli tudi komunisti in ne le nacisti. Kljub dolgoletni demokraciji pravice obojih še vedno niso izenačene.

DEMOKRACIJA, p.p. 4315,
Komenskega 11, 1000 Ljubljana, SI
Tel.: 01/ 2300 660 (uredništvo), urednik@demokracija.si;
01/ 230 06 66 (tajništvo), tajnistvo@demokracija.si
Faks: 01/ 230 06 61

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec

Tehnični urednik: Bojan Jovan

Novinarji: Peter Avsenik, Gašper Blažič, Lucija Horvat, Petra Janša, Lovro Kastelic, Barbara Prevorčič, Aleš Kocjan, Vida Kocjan, Monika Maljevič, Ana Müllner, Bogdan Sajovic, Denis Vengust, Mitja Volčanšek

Kolumnisti: Esad Babačič, dr. Andrej Capuder, mag. Klemen Jaklič, dr. Janez Jerovšek, dr. Janko Kos, dr. Matej Makarovič, dr. Hubert Požarnik, dr. Andrej Rahten, dr. Ljubo Sirc, dr. Peter Starič

Stalni zunanji sodelavci: Vera Ban, Peter Colnar, Pavel Ferluga, Igor Gošče, Miran Mihelič, Marija Vodišek

Lektoriranje: Joža Gruden

Prelom: Tone Tehovnik

Realizacija: Nova orbita d.o.o.

Fotografija: Gregor Pohleven (urednik), Bor Slana, agencije, arhiv Demokracije

Tisk: Ma-tisk d.o.o., Maribor

Datum natisa: dan pred izidom

Izhaja: vsak četrtek;

Cena: 550 SIT / 2,29 EUR

Izdaja: Nova obzorja d.o.o.

Direktor: Andrej Lasbaher

Naklada: 11.000 izvodov

TRR: 24200-9004125033, Raiffeisen Krekova banka d. d., Maribor
Poštnina plačana pri pošti 1102. Nenaročenih člankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi tednik Demokracija med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

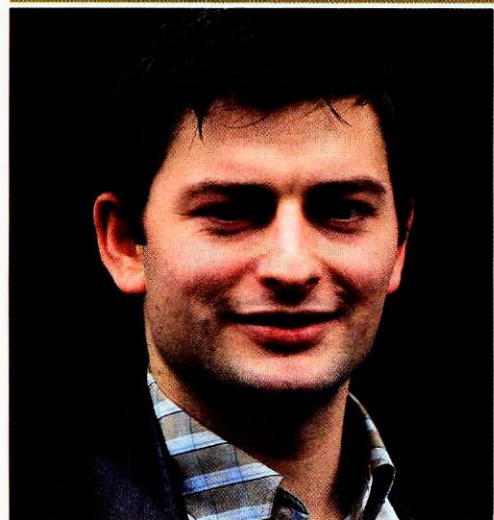
Naročniški oddelek: narocnine@demokracija.si; Naročniki prejmejo položnico s prvo revijo v mesecu. Odjave sprejemamo pisno do 15. v mesecu z veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina za države članice Evropske zveze znaša 260 evrov, za druge pa 288 USD.

Informativne cene v evrih so preračunane iz tolaških cen po centralnem paritetnem tečaju 1 EUR = 239,64 SIT.

Fotografija na naslovnici: Josip Pelikan

Golobič želi omejevati demokracijo

Gašper Blažič, foto: Bor Slana

Rok Ravnikar je predsednik Nove generacije, podmladka Slovenske ljudske stranke, in tiskovni predstavnik SLS. Z njim smo se pogovarjali o nedavni protestni plakatni akciji Nove generacije.

Nedavno je Nova generacija, katere predsednik ste, začela s plakatno akcijo, ki naj bi bila usmerjena proti nekdanjemu generalnemu sekretarju LDS Gregorju Golobiču, domnevno zaradi njegovih stališč, ki jih je izrazil v svojih medijskih nastopih. Kaj je torej namen akcije?

V Novi generaciji SLS smo se odločili, da naredimo vse, kar je v naši moči, da mu dokazemo, da tisti, ki lepimo plakate, nismo bedaki in da je demokracija več vredna kot Gregor Golobič. Vsi tisti, ki nimamo možnosti vplivati na medije in objavljati velikih intervjujev, že vse od začetkov demokracije v Sloveniji vidimo, da so plakati naša edina možnost. To je kanal, na katerega dnevna politika in oblast ne moreta vplivati. Gre za neposreden stik z ljudmi, brez filtrov. Temu lahko rečemo ljudska demokracija; na tak način so začeli naši predhodniki v kmečki zvezi konec osemdesetih in s tem bomo v podmladku SLS nadaljevali.

Katere Golobičeve kritike so najbolj problematične?

Sporne so njegove izjave o omejevanju demokracije, najznačilnejši izraz tega je njegova zahteva po radikalni omejitvi referendumske pravice. Sporne so njegove izjave o tem, da so referendumi, ki so uspeli z veliko večino, zloraba demokracije itn. V Novi generaciji SLS nas je resnično zaskrbelo, kakšno politiko je napovedal gospod Golobič v svojem intervjuju za prihodnost v Sloveniji, to pa

je priti na oblast z narejeno naivnostjo, potem pa vladati z nedemokracijskimi sredstvi. Sporna je njegova vizija strankarskega prostora, v katerem ne bi bilo demokratičnega dialoga, ampak diktat nekoga, ki edini ve, kaj je prav, to pa je seveda on sam. Predvsem je sporen celoten kontekst, v katerem se postavlja v vlogo tistega, ki vse ve in vse zna.

Se Golobičeva stališča torej ujemajo z oceno dr. Slavvoja Žižka, da je Golobič »slovenski Stalin«?

Ker sta prijatelja, to on najbolje ve. Mogoče bo hotel sedaj to izjavo opravičiti, vendar ne vem, kako lahko opravičiš Stalina.

Kako pa komentirate dejstvo, da je Golobič zapustil LDS, čeprav je bila do leta 2004 ta stranka nekakšen sinonim za »demokracijo«?

Golobič v omenjenem intervjuju pove, da je o vsem odločal sam ob podpori Janeza Drnovška, tako da se LDS dela morda celo nekoliko krivica. Sinonim za nespodobnost v politiki, kar je danes LDS, bi moral, če izhajamo iz tega intervjuja, biti Golobič in ne LDS. Se pravi, da si večino negativnih oznak, ki jih je deležna LDS, zasluži Golobič. Stranko je izkoriščal s totalitarno roko toliko časa, dokler mu je rabila kot krinka in orodje za manipulacijo, ko pa so ga spregledali in mu stopili na prste, jo je najprej zapustil, sedaj pa jo hoče še uničiti. Ne bi rad zvenel kot kakšen advokat LDS, a dejstvo je, da je tudi ta stranka

odigrala določeno pozitivno vlogo. Vendar so o tem že sami naredili več kot pretirano reklamo, tako da jaz o tem ne bi govoril. Treba pa je govoriti tudi o mnogih slabih stvareh, ki so povezane z vladavino LDS. Te so: posredna in neposredna odgovornost za številne divje privatizacije, v katerih so si nekateri prigrabili ogromno premoženje, tisoči in tisoči pa so izgubili delo, močna protislovenska naperjenost, spodbujanje propadanja temeljnih vrednot, predvsem družine itn. Res je, da je poleg drugih dveh pomladnih strank tudi SLS sodelovala v vladi z LDS. Vendar je treba ob tem povedati, da je SLS, ko je bila v vladi z LDS, preprečila marsikatero umazano Golobičevo namero, npr. divjo privatizacijo Zavarovalnice Triglav, sporno prodajo NLB in »krajvo kupčijo« z multinacionalko ABB, ki bi s praktično zastojno pridobitvijo Lito stroja avtomatsko dobila še več sto milijonov evrov vredne energetske posle v Sloveniji. In zanimivo, prav v zvezi z ABB je več let kasneje Gregor Golobič, da bi zaščitil samega sebe, v enem od intervjujev izjavil, da LDS s tem poslom nikoli ni mislila resno in naj bi ga bila celo sama preprečila. Vsa dejstva govorijo prav nasprotno. Vendar pa so stranka v prvi vrsti ljudje. Z zamenjavo ljudi na vodilnih položajih se lahko začne spreminjati tudi stranka. To se v demokratičnem svetu pogosto dogaja in tudi LDS je treba priznati to pravico in možnost.

(Celoten pogovor je objavljen na spletni strani www.demokracija.si)

ISKRICA

Nenavaden dobrotnik

Ljubljanski župan Zoran Janković Ljubljančanom rad daje nenavadna darila. Tako jim je v začetku decembra podaril odstavek direktorja Javnih parkirišč Gregorja Feista, ker je ta hotel povišati cene parkirišč, nato pa jih je Janković vseeno povišal, tik pred novim letom pa je Ljubljančanom podaril še tirno vzpenjačo, ki je pred tem njihove denarnice ožela za kar 1,72 milijarde tolarjev. Ljubljančani se bodo počasi naučili, da se je treba pri Jankovičevi darežljivosti vedno prijeti za denarnico.

Kamenček

Aleksander Škorc

Gospod župan je z zanimanjem prebiral poročilo direktorja vzpenjače, ki se je nanašalo na njeno nedelovanje. Prvič se je pokvarila po tistem, ko se je z njo peljala nekdanja županja (še sedanji župan se ob dejstvu, da je ona nekdanja, zdi povsem sprejemljiv). Po eni različici naj bi imela grobo nasekane podplate, v reže katerih se je zagozdil nesramen bel kamenček in se pozneje neuvidevno odkotalil, se zagozdil med vrata in aktiviral superzanesljiv varnostni sistem, ki je, kot se za tak sistem spodobi, ustavil vzpenjačo. Zanimivo je, da jo je ustavil šele na sredi poti, čeprav je kamenček lahko zašel med vrata samo med zapiranjem. Po drugi različici naj bi šlo za plombo gospe nekdanje, ki naj bi ji bila izpadla med žvečenjem sendviča. Gospa nekdanja to seveda zanika, saj naj bi bilo splošno znano, da so njene plombe rdeče.

Drugič se je vzpenjača ustavila po tistem, ko se je z njo peljal sedanji župan, kriva pa naj bi bila prevelika teža. Nihče, niti supervarnostni sistem, namreč ni zaznal težkih obljub, ki jih je župan vlekkel za sabo in so po seji mestnega sveta postale še težje. Jasno, da je stvar odpovedala.

Da bi se izognili nadaljnjim zastojem, je direktor predlagal zaposlitev posebnega čistilca podplatov in prepoved vožnje vsem, ki vlečejo za sabo kakršen koli dodatni tovor, vključno z maslom na glavi. Ker pa takšnih ljudi ni prav veliko, je še predlagal, naj se zadeva lepo konzervira. Umetniki z Metelkove naj jo lično porišejo in dobili bomo privlačno turistično znamenitost z imenom "najdražja zgrešena investicija združene Evrope".

Župan, ki ne prenese najbolje šal na svoj račun, je omenjenemu direktorju nemudoma naročil, naj znatno podraži voznino (tako ko bo to storil, ga bo tako kot direktorja parkirišč odstavil). Zanesljivemu podjetju v družinski lasti (bo pa ja zanesljivo, če je družinsko) je naročil izdelavo novega projekta, po katerem bi se na grad prišlo skozi predor in z dvigalom po navpičnem jašku direktno na grajsko dvorišče. "Če ne gre poševno, bo šlo pa navpično," je komentiral briljantno zamisel, ki naj bi mu navrgla kapital, s katerim bi zmožgel ustanoviti Mercatorju konkurenčno trgovsko mrežo "Z J & Sinovi", iz česar je moč sklepati, da jo namerava po najkrajši poti popihati nazaj v gospodarstvo.

Nima kaj bežati! Naj poje, kar si je zakuhal, in če se dobro premisli, je sedanji župan najboljše, kar se je prestolnici zgodilo v zadnjih desetletjih.

H-umor

»Jankoviču in ljudem okrog njega, ki vlačijo Danijele in Grašote v Ljubljano na javne koncerte, bi morali dopovedati, da so kmetje, ne pa frajerji, in to ne le v glasbenem smislu, temveč tudi v državljan-skem, ker se to preprosto ne spodobi.«

(Marko Crnkovič ni navdušen nad tem, da ljubljanski oblastniki za silvestrsko noč privlečejo v slovensko prestolnico glasbene izvajalce z juga nekdanje skupne države in se imajo pri tem celo za frajerje.)

»Vsako izključevanje drugače mislečih posameznikov ali zavračanje drugačnih idej pa je neproduktivno.«

(Predsednik LDS Jelko Kacin bi rad spet združeval, potem ko je kar nekaj časa razdruževal.)

»Če smo bili pred 15 leti del problema, smo danes del rešitve.«

(Predsednik vlade Janez Janša je opazil, da se je vloga Slovenije v mednarodni skupnosti od osamosvojitve do danes zelo spremenila.)

»Mislim, da mora Bručan oditi.«

(Poslanec LDS Milan M. Cvikl bi ponovil interpelacijo proti ministru za zdravje Andreju Bručanu.)

»Kot predsednik bi Sloveniji vdihnil kenedyjevski duh.«

(Predsednik SD in kandidat za predsednika države Borut Pahor ve, kaj Slovenija potrebuje.)

»Morda pa bom v naslednjem življenju veterinarika.«

(Pevka Alenka Godec glede na »živalske« knjige na svoji nočni omarici napoveduje svojo prihodnost.)

»Zame osebno so največji izziv aziati.«

(Masker Milan Gačanovič se najraje loteva ljudi drugih ras.)

»Turbofolk matrica je sprijen ideološki splet otomanije in kardeljevskega samoupravljanja v svoji najbolj morbiden, najbolj bolni vlogi.«

(Skladatelj Aleksandar Simić že ve, čigava dediščina je turbofolk.)

»Umrli bi za Janšata. Zdaj pa nas takole zajebava.«

(Brezdomec Jožko, nekdanji sošolec slovenskega premierja, ni prepričan, da je upravičeno tvegati življenje za predsednika vlade.)

»Kakor se je gospod boril, da nam je pripeljal zabojnike, da preživimo čez zimo, se ni nihče. Ampak se ni dalo, ker so ga ljudje hoteli živega pojesti.«

(Jelka Strojman je prepričana, da so predsednika vlade Janeza Drnovška na poti v Dečjo vas napadli ljudožerci.)

»Dalmatinci med vsemi hoteli na Pohorju največkrat prenočijo v Splošni bolnišnici Maribor.«

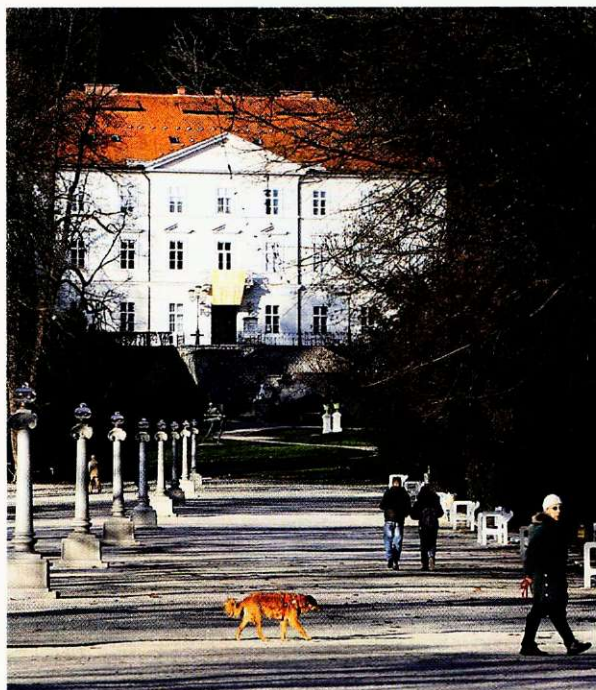
(Boris Dežulović je razglasil najbolj priljubljeno slovensko destinacijo dalmatinskih smučarjev.)

»V grdem socializmu so uboge cerkve živele od milodara, danes imajo nekatere toliko premoženja, da že banke ustanavljajo, naj jih oprostimo še davka na banke?«

(Državni svetnik Jože Ilc razlaga, zakaj se je odločil glasovati za veto na zakon o verski svobodi.)

Predsednik države v Cekinov grad?

V zadnjih dneh je po parlamentarnih in vladnih hodnikih mogoče slišati namige, naj bi v uradih ljubljanskega župana, predsednika vlade in predsednika države razmišljali o tem, da bi se predsednik države in njegov urad preselil v Cekinov grad na robu parka Tivoli v Ljubljani. S tem bi Drnovšek, ki je takšno možnost nakazal pred nedavnim, ko je dejal, da bi bilo dobro, če bi bili uradni prostori vlade in predsednika države ločeni, dobil svoje prostore in stavbo, vlada pa bi na Erjavčevi 17, kjer je ta čas Drnovškov urad, pridobila dodatne prostore za čas, ko bo Slovenija predsedovala Evropski uniji. V Drnovškovem uradu so te informacije zanikali. Državne in mestne oblasti naj bi hkrati s preselitvijo urada predsednika države razmišljale tudi o nekaterih arhitekturnih spremembah v okolici gradu. Ena od njih naj bi bila, da bi od gradu do

Bo Cekinov grad postal sedež predsednika države?

Čopove ulice v Ljubljani tekla neke vrste zelena avenija, podobna Elizejskim poljanam v Parizu. A. K.

Modrosti tedna

»Očitno nekateri ne morejo iz svoje kože in iščejo vse možne načine, kako bi se vrnili na oblast, ki so jo zgubili na prejšnjih volitvah. Če sem iskren, v ozadju teh prizadevanj niti ne vidim neke konkretne stranke, temveč vplivne posameznike, ki že vse od slovenske osamosvojitve delujejo iz ozadja. To so počeli tudi takrat, ko so zasedali najvišje položaje. Spomnil sem se, kako so se ob znanih dogodkih v Depali vasi naenkrat začeli boriti za človeške in državljske pravice, ko te sploh niso bile ogrožene.«

(Zgodovinar dr. Stane Granda)

»Zdaj, ko bi bil pravi čas za konceptualno kritiko vlade, pa smo od LDS namesto tega deležni spopada za funkcije, ki je za nameček včasih sprt s temeljnimi liberalno-demokratskimi vrednotami – kot da bi bili nekateri prvaki LDS prepričani, da je za vrnitev na oblast dovolj čakati na strankarskih stolčkih, saj jih bodo volivci avtomatično volili, ko se bodo naveličali sedanje vlade.«

(Politični analitik dr. Miha Kovač)

Klokočovnik kmalu župan?

Saga županskih volitev v Izoli dobiva nova poglavja. Novogoriško upravno sodišče je pred prazniki zavrnilo možnost ponovitve volitev, hkrati pa ugodilo pritožbama kandidata Tomislava Klokočovnika (Izola je naša) zoper sklep občinske volilne komisije (OVK), po katerem je zmagovalka volitev Pečanova, in zoper poročilo komisije o izidu drugega kroga volitev.

S tem je sodišče vrnilo žogico izolskemu občinskemu svetu, ki je zasedalo prejšnji četrtak. Sodišče je ugotovilo, da OVK ne more upoštevati štirih spornih glasovnic (tri jih je prisodila kandidatki SD Bredi Pečan, eno pa Klokočovniku) niti glasovnic, prispelih po pošti, saj pri slednjih ni bilo poštnega žiga, iz katerega bi bilo razvidno, da so bile poslone pravočasno. Naj spomnimo, da so prav te glasovnice nagnile tehtnico na stran Pečanove.

Po pričakovanjih je občinski svet, v katerem ima Klokočovnik tesno večino, vrnil OVK sklep o izidu volitev v vnovično odločanje, pri čemer komisija ne bo

mogla mimo odločitve sodišča, zato je pričakovati, da bo znani srčni kirurg kmalu postal župan.

Zanimivo pri tem je, da se nekdanja županja, ki je do pred kratkim zavračala možnost ponovitve volitev, zdaj zavzema prav za to, saj po njeno ne bi bilo korektno, da namesto volivcev o županu odloča sodišče, OVK ali celo žreb. M. V.

Izolski svetniki so OVK naložili vnovično odločanje o volilnem izidu.

Za razvoj Gorenjske

Gorenjski poslanci podpirajo razvojno naravnost regije.

Da je za zagon nekega območja poleg priprave načrtov potrebno tudi ustrezno politično lobiranje, se zavedajo tudi pri Regionalni razvojni agenciji Gorenjske. Tako so v svojih prostorih v Kranju v četrtek, 4. januarja, gostili poslance gorenjske statistične regije. Srečanja so se od poslancev udeležili Branko Grims in Bojan Homan (oba SDS) ter Borut Sajovic (LDS). Poleg njih sta bila navzoča še kranjski župan Damijan Perne in predsednik državnega sveta Janez Sušnik. Na srečanju so predstavili razvejen razvojni program statistične regije za obdobje med letoma 2007 in 2013. Osrednji problem pri svojih načrtih agencija vidi v razmeroma visoki stopnji razvitosti glede na državno povprečje, kar otežuje črpanje evropskih sredstev. Po drugi strani Gorenjska ne dosega BDP na prebivalca, kakršnega imajo sosednje pokrajine, tako slovenske kot tuje. Cilji Gorenjcev so precej ambiciozni, saj naj bi do leta 2013 zagotovili 2000 novih delovnih mest in ustvarili gospodarsko dinamično regijo, ki bi dosegla za 10 odstotkov višjo rast od državnega povprečja, zmanjšali pa naj bi tudi onesnaženost okolja. M. V.

Inšpektorjem večja pooblastila

Vlada je na prvi letošnji seji sprejela nekaj pomembnih sklepov, med drugim predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o inšpekcijskem nadzoru, in se znova odrekla plinskim terminalom v Tržaškem zalivu.

O sklepih, povezanih s skladom kmetijskih zemljišč, pišemo v posebnem članku. Kot je po seji vlade sporočil urad vlade za informiranje, je doplonitev zakona o inšpekcijskem nadzoru eden od ukrepov za izboljšanje delovanja inšpekcij, ki bo omogočal boljše koordinacijo teh služb. To naj bi po novem zagotavljal inšpekcijski svet, ki ga bodo sestavljali predstojniki inšpekcijskih organov, vodil pa minister za javno upravo. "Ta sistemska rešitev vzpostavlja povezavo med vlado in inšpekcijami, da bi zagotovili nadzor nad njihovim delovanjem," je ob tem dejal minister Gregor Virant. Za opravljanje dela inšpektorja bo odslej potrebnih manj delovnih izkušenj (prej 5 let, predvideno pa 3 leta in štiri mesece), poenostavljeno bo tudi opravljanje izpitov za inšpektorje. Slednji bodo imeli odslej več pooblastil, globe

Vlada si prizadeva narediti red na različnih področjih.

za neupoštevanje njihovih ukrepov pa se dvigujejo na 1.500 evrov. Virant je še pojasnil, da je bila povod za predlog spremembe zakona tragedija v diskoteki Lipa. Inšpektorji so sicer že takrat imeli dovolj pooblastil, da bi lokal zaprli, vendar bi se po mnenju ministra takšna tragedija zgodila tudi pred lokalom, ki bi imel vsa dovoljenja, saj je

lastnik množico zadrževal zaradi pohlepa. »Pomembno je, da se spremeni način delovanja inšpekcij, tako da to ne bo usmerjeno v čim večje število inšpekcijskih ukrepov in izrečenih glob, ampak v kakovostno pokrivanje terena z nadzori, v preventivno delovanje in opozarjanje,« je v sporočilu za javnost zapisal vladni urad za informiranje.

Koalicijski partnerji so na četrtkovi seji sprejeli tudi uredbo o trajanju in izvedbi pripravnosti ter program za trajen in stabilen razvoj slovenskega avtoprevoznništva, seznanili pa so se tudi z ugotovitvami strokovnjakov o čezmejnih vplivih načrtovanih plinskih terminalov v Tržaškem zalivu. Glede slednjih so znova zavzeli stališče, da njihova graditev za Slovenijo s prometno varnostnega in okoljskega vidika ni sprejemljiva. P. A.

Politik ali podjetnik

Vodstvo Dela je minuli teden razglasilo osebnosti leta 2006. Po izboru več kot 15 tisoč bralcev tega časnika so to postali: na gospodarskem področju predsednica uprave družbe Esotech Zofija Mazej Kukovič, na političnem ljubljanski župan Zoran Jankovič, na kulturnem pesnik in dramaturg Boris A. Novak in na športnem smučarska tekačica Petra Majdič. Slednja je prav na dan podelitve v nemškem Oberstdorfu v tekmi za svetovni pokal na 10 kilometrov zmagala in tako še potrdila pravilno odločitev bralcev Dela. Predsednik uprave te časopisne hiše Danilo Slivnik je v čestitki županu prestolnice Jankoviču hudomušno pripomnil, da je s tem »nedvomno postal politik«. A slednjemu politika očitno ni zlezla pod kožo, saj še vedno misli, da se mesto da voditi po podjetniških merilih.

Na izboru sta med politiki sodelovala še Janez Drnovšek in Lojze Peterle, med gospodarstveniki Jože Colarič in Franjo Bobinac, med kulturniki Vlado Škafar in skupina Irwin, med športniki pa Aljaž Pegan in Anže Kopitar P. A.

Delov politik leta je postal Zoran Jankovič.

Kmetje zadovoljni

To, kar je sredi lanskega decembra na srečanju s kmeti iz severovzhodne Slovenije v Murski Soboti zagotovila resorna ministrica Marija Lukačič, da bodo kmetje subvencije za leto 2006 prejeli do konca junija 2007, je v začetku tega tedna zagotovil tudi finančni minister Andrej Bajuk. Agencija RS za kmetijske trge in razvoj podeželja (AKTRP) je namreč decembra izdala približno 100 tisoč odločb, od katerih se jih je 61 tisoč nanašalo na zbirne vloge in 39 tisoč na vloge standardov EU. 90 odstotkov ukrepov EKO o, ki vključujejo površino in drobnico, je bilo izplačanih decembra, 10 odstotkov tega ukrepa pa bo izplačanih do konca februarja 2007. Izravnalna plačila za območja z omejenimi dejavniki bodo kmetje v celoti dobili februarja 2007, odločbe za živalske premije – govedo v približno ocenjeni vrednosti 12 milijard tolarjev – bodo izplačane junija 2007, saj rok za vlaganje teh zahtevkov teče do 15. februarja 2007. Subvencije za standarde EU in slovenski kmetijsko-okoljski program (SKOP) bodo v celoti izplačane v letu 2007. Kmetje so s tem zadovoljni, v prihodnje pa predlagajo boljše načrtovanje ter sodelovanje med njimi, kmetijsko-gozdarsko zbornico in kmetijskim ministrom. Zadovoljni so tudi na zbornici, v sindikatu kmetov pa želijo dobiti le še formalna zagotovila. V. K.

Predstavniki sindikata kmetov

Obletnica Pučnikove smrti

Metod Berlec, foto: arhiv Demokracije

Težka disidentska pot Na današnji dan mineva štiri leta od prezgodnje in nepričakovane smrti velikega demokrata in očeta slovenske osamosvojitve dr. Jožeta Pučnika. Dr. Milan Zver je leta 2004 zapisal, da se je Pučnik kot osebnost, kot politik in kot znanstvenik zapisal resnici. »Resnica zanj ni bila le filozofski oziroma kantovski konstrukt, ampak predvsem način življenja.« Rodil se je leta 1932 v kmečki družini na Črešnjevcu pri Slovenski Bistrici. Osnovno šolo je obiskoval v svoji rojstni vasi, klasično gimnazijo v Mariboru. Tik pred koncem so mu prepovedali opravljati maturo, ker je s kritičnimi prispevki sodeloval v šolskem glasilu. Maturu je opravil šele leta 1953, ko se je vrnil s služenja vojaškega roka. V Ljubljani je nato študiral filozofijo in primerjalno književnost. Diplomiral je leta 1958. Ker je nekoliko naivno upal, da je mogoče stvari spreminjati na bolje z delovanjem skozi obstoječe institucije, se je politično aktiviral. Začel je pisati kritične politične sestavke, še posebej za Revijo 57, vendar jih takratni slovenski komunistični oblastniki niso dobro sprejeli. Jeseni 1958 so ga aretirali in naslednje leto zaprli na podlagi skonstruiranih obtožb »sovražne propagande« ter »združevanja proti ljudstvu in državi«. Obsodili so ga na devet let strogega zapora. Odslužil jih je pet, nato so ga pogojno izpustili. Začel je sodelovati pri reviji Perspektive, v kateri je objavil več prispevkov. Zaradi članka »O dilemah našega kmetijstva« so ga leta 1964 spet zaprli. Ker je bil v Sloveniji nezaželen, je leta 1966 odšel v Nemčijo. Ljubljanska univerza mu ni hotela izdati potrdila o opravljeni diplomski, zato je v Hamburgu znova študiral in leta 1971 tudi doktoriral. Postal je predavatelj na Univerzi v Lüneburgu.

Za demokratizacijo in osamosvojitvev Sredi osemdesetih let prejšnjega stoletja se je začel občasno vračati v Slovenijo. Začel je sodelovati s krogom Nove revije, kjer je tudi objavljaj. Ob nastopu slovenske pomladi in prvih političnih strank se je vrnil v Slovenijo. Postal je član Socialdemokratske zveze Slovenije in kmalu nato tudi njen predsednik. Konec leta 1989 so ga izvolili za predsednika Demokratične opozicije Slovenije – DEMOS. Bil je pravi človek za to mesto, saj je imel ugled disidenta in hkrati jasno vizijo razvoja Slovenije. Na prvih demokratičnih volitvah po drugi svetovni vojni leta 1990 je nastopil kot kandidat Demosa za predsednika republiškega predsedstva. Po napeti in pogosto neizenačeni tekmi ga je premagal zadnji vodja slovenske komunistične partije Milan Kučan, ki je imel za seboj še vedno močan partijski in medijski aparat. Kot predsednik Demosa je Pučnik pomembno pripomogel k demokratizaciji Slovenije in slovenski osamosvojitvi. Bil je človek, ki je znal osamosvojitveni vlak pognati naprej, ko se je ta začel ustavljati. Ni pa mogel preprečiti razpada Demosa. Leta 1992 je postal podpredsednik slovenske vlade. Vodenje SDSS je leta 1993 prepustil Janezu Janši. Do leta 1996 je bil poslanec državnega zbora. Kljub umiku iz aktivnega političnega življenja je nato vse do svoje smrti pomembno sooblikoval delovanje SDS, saj je bil njen častni predsednik.

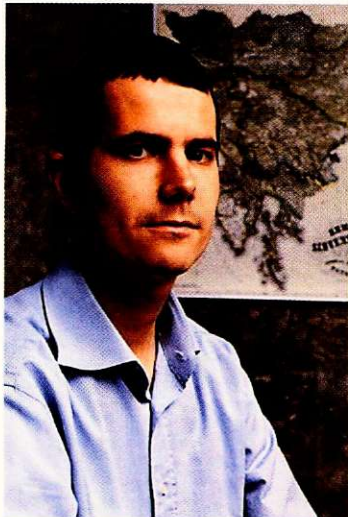

Dr. Jože Pučnik v družbi s prijatelji konec leta 2002

»Samo tisti, ki je kdaj bežal iz zapora, ve, koliko je res vredna svoboda.«

(Janez Janša ob Pučnikovi smrti leta 2003)

Politična zapuščina Zadnja leta svojega življenja je Pučnik (tudi v intervjujih za našo revijo) opozarjal, da je prva naloga – osamosvojitve Slovenije – opravljena. Druga naloga, ki je ostala nedokončana, pa je modernizacija Slovenije, kar pomeni narediti iz Slovenije normalno evropsko državo, ki bo pravna in socialna. Obžaloval je, da v Demosu ni bilo želje in enotnosti za modernizacijo države, ki bi pomenila vzpostavitev sistema medsebojnega prepletanja in nadziranja ustanov, s čimer se preprečujejo preveliki odkloni v smeri korupcije in kriminala. Prepričan je bil, da je treba Slovenijo strukturno modernizirati, da je treba v gospodarstvu, sodstvu in upravi marsikaj spremeniti, da bodo institucije predstavljale celovito enoto, ki bo lahko delovala brez monopolne partije z absolutnimi pooblastili. Opozarjal je na moč starih partijskih struktur, ki so se vsa leta tranzicije obnavljale. Te strukture so bile pomembno oslABLJENE z zmago koalicije Slovenija leta 2004 na volitvah, svojo moč pa so znova pokazale konec lanskega leta s poskusom destabilizacije slovenske države. Zato je Pučnikova zahteva po modernizaciji Slovenije aktualna še danes ...

Na smetišče zgodovine

Mitja Volčanšek

Eksekucija Sadama Huseina je predvsem v Evropi oživila prizadevanja za odpravo smrtne kazni.

Za njeno odpravo se zavzemajo tako v institucionalnih organih EU in posameznih državah članicah kot v civilni družbi. Čeprav je naraščanje števila držav, ki so smrtno kazen odpravile (teh je za zdaj 88), s civilizacijskega vidika vzpodbudno, pa je grožnja z odvzemom življenja po drugi strani marsikje po svetu zelo resna. V svojem kazenskem zakoniku smrtno kazen predvideva in jo redno prakticira še 68 držav po svetu. Med njimi izstopa Kitajska, kjer naj bi po podatkih organizacije Amnesty International samo v letu 2004 usmrtili kar 3.400 zapornikov. Tu so še islamske države in ne nazadnje nekatere ameriške zvezne države, ki to kazen redno izrekajo.

Slovenija, ki se glede tega vprašanja uvršča v evropsko civilizacijsko sfero, je smrtno kazen uradno odpravila leta 1989, zadnjo usmrtitev pri nas pa so izvršili davnega leta 1957.

Evropa (in razviti svet ji v tem z delno izjemo ZDA sledi) je že davno spoznala nesmiselnost in neopravičljivost odvzema življenja.

V prid odprave smrtne kazni govorijo v prvi vrsti čisto praktični razlogi, kot sta nepopravljivost morebitne sodne napake (takih primerov ni malo) in dejstvo, da grožnja s smrtno kaznijo v ničemer ne vpliva na zmanjšanje kriminala.

Še bolj v ospredju pa je etični vidik, pri katerem sta se uspešno zlili krščanska in razsvetljenska tradicija. Prva je k temu pripomogla z doslednim zagovarjanjem svetosti življenja, druga pa prek praktičnega premisleka. Že leta 1764 je Cesare Beccaria, eden osrednjih likov italijanskega razsvetljenstva, prebudil javnost s svojim traktatom O zločinih in kaznih. Za Beccario smrtna kazen »ni pravica ... temveč vojna države proti državljanu«, kolikor pravice in zakoni izhajajo iz seštevka volje vseh posameznih državljanov, noben posameznik pa ne bi drugim prepustil oblasti, da ga ubijejo. V knjižici, ki je bila sicer predmet cerkvene cenzure zaradi razločevanja med zločinom in grehom, je Beccaria poudaril nesmiselnost smrtne kazni, ki se zaradi svoje silovitosti prelevi bodisi v predstavo, bodisi v motiv za sočustvovanje, medtem ko zgreši namen kazni, ki mora biti vzgojen in ne maščevalen.

Da bi v sodobnem svetu pretrgali verigo zla, kot jo poznamo iz Smoletove Antigone, mora biti prvi in nujni korak ta, da smrtno kazen dokončno pošljemo na smetišče zgodovine.

Cunami z Zaplane

Aleš Kocjan

Predsednik republike nadaljuje s politiko nepremišljenih in nedorečenih potez, s čimer znižuje ugled svoji funkciji.

Prednovoletni Drnovškov desant na Dečjo vas pri Ambrusu, v katerem je poskušal v to porušeno romsko naselje pripeljati dva zabojnika, ni bil samo precej dvolična (v preteklosti se Drnovšek kot predsednik vlade na Strojjanove ni spomnil, čeprav so težave domačinov z njimi trajale več let), ampak tudi precej nespametna poteza. Če hočeš na neko območje postaviti bivalne zabojnike, za to potrebuješ dovoljenje občine, tega pa Drnovšek ni imel. Čeprav je kot predsednik države prisegel, da bo spoštoval zakone in ustavni red te države, se je zavestno spustil v nezakonito početje, kar je slab zgled tistim, ki se trudijo, da bi zakone spoštovali. Le kako bo namreč Drnovšek koga prepričal, naj spoštuje zakone, če se jih sam ne drži? S svojo potezo je Drnovšek še enkrat dokazal, da ne loči med funkcijama predsednika države in predsednika Gibanja za pravičnost in razvoj. Kot je tik pred božičem za Slovensko tiskovno agencijo dejala Drnovškova tiskovna predstavica Jana Lutovac Lah, bi najem zabožnikov, če bi jim ju uspelo postaviti v Dečji vasi, plačalo Gibanje za pravičnost in razvoj, kar pomeni, da je Drnovšek, ki je v Ambrus (kot so poročali dnevni mediji) prišel kot predsednik države, bil le nekakšen prevoznik, ki je na državne stroške v Ambrus pripeljal zabojnike, ki jih je naročilo njegovo gibanje. V tem primeru torej ni šlo za nič drugega kot za zlorabo funkcije predsednika države in denarja za potrebe Gibanja za pravičnost in razvoj.

Precej očitno torej je, da Drnovšek nadaljuje s politiko nepremišljenih in nedorečenih potez, s čimer v slabo luč ne postavlja le sebe, ampak predvsem svojo funkcijo. Le kdo si želi predsednika, ki se brezglavo podaja v na pol izdelane akcije, ki v tračarske časopise piše kuharske nasvete in je dnevno obdan z ljudmi, ki po internetu dajejo napotke, kako se pogovarjati z drevesi. Če namerava Drnovšek v tem slogu nadaljevati tudi letos, lahko samo upamo, da so bile njegove prednovoletne besede, ko je (potem ko je junija zavrnil možnost, da bi na letošnjih predsedniških volitvah znova kandidiral za predsednika) dejal, da je glede kandidature še vse mogoče, le ena njegovih nepremišljenih izjav.

Regensburg

Dr. Janko Kos

Med pomembnimi dogodki v letu 2006 – med mnogimi drugimi morda najpomembnejši – je bilo predavanje papeža Benedikta XVI. septembra v Regensburgu na Donavi. V njem je na kratko in jasno opredelil bistvo krščanstva in bistvo Evrope. Predavanje je bilo med najodmevnejšimi dogodki tega leta. O tem zgovorno pričujejo protesti muslimanskih množic od Maroka do Indonezije, v manjšem obsegu celo po evropskih in ameriških mestih, kjer živijo muslimani, priseljeni v osrčja zahodne civilizacije.

Protesti so bili včasih mirni, pogosteje maščevalni, neredko nasilni. Prav narobe so bili medijski odzivi po Evropi medli, morda papežu privošljivi. Tako tudi v Sloveniji. Dopisnik javne televizije je govoril o papeževem »nerodnem« predavanju, uglednemu kulturnemu novinarju se je zdelo, da mora papež zanj v Turčiji opravljati »pokoro«. In po vrsti so trdili, da se je papež za predavanje opravičil, čeprav se ni dobro vedelo komu in zakaj.

V resnici to predavanje ni bilo niti nerodno niti naključno, ampak z vsako besedo skrbno premišljeno. Tak je bil zlasti citat iz zapisov bizantinskega cesarja Manuela II., ki je zbudil tako ogorčenje, resda medijsko namerno skrajšan, da bi bil njegov smisel čim bolj zabrisan. V celoti se je glasil: »Pokaži mi vendar, kaj je Mohamed prinesel novega, in našel boš samo zlo in nečlovečnost, kakor na primer to, da je predpisal, naj se vera, ki jo je oznanjeval, širi z mečem.« In nato še Manuelova sklepna misel, na katero je papež

opr. glavno teološko idejo svojega govora: »Kdor ravna nerazumno, nasprotuje božjemu bistvu.« Iz te misli izhaja, da vera in razum ne moreta biti v nasprotju, da Bog ne more terjati od človeka nič takega, kar bi bilo nasprotno razumu, nemoralno, nasilno in zlo. Ta povezava je temelj krščanstva in katoliške teologije, odkar se je biblična vera na tleh Evrope združila z grško mislijo o »logosu«. Zveza z grškim duhom je še zmeraj bistvena za krščanstvo. Zato se je papeževo predavanje v svojem večjem delu posvetilo »dehelenizaciji«, ki hoče

iz krščanstva izriniti grško filozofsko misel. S tem bi vero postavili v nasprotje z razumom. Bog bi postal za človeka nerazumen, samovoljen, izvir ne samo dobrega, ampak tudi zla. Na Boga bi se lahko sklicevalo sleherno nasilje, sleherna krutost, sleherna nečlovečnost. Zato je treba odklanjati voluntaristične nauke nekaterih srednjeveških teologov pa tudi v islamu skrito možnost, da bi Alaha postavljali onstran člove-

ške vere v razum, onstran dobrega in zlega. Možnost za takšno predstavo o samovoljnem, moralno nevezanem in nerazumnem Bogu odkriva papež v tistih surah Korana, ki se berejo kot poziv k »sveti vojni«, nasilju in ubijanju za vero, zoper nevernike.

Protesti muslimanskih množic so bili odziv na papeževo misel o islamu, s svojo nasilnostjo bolj potrditev njene pravilnosti kot zavrnitev krivične kritike, ki naj bi jo izrekel. Kot da potrjujejo Huntingtonovo napoved o »spopadu civilizacij« – in Huntington je mislil predvsem na spopad med zahodno in muslimansko-arabsko civilizacijo. Zato se zdi dialog, za katerega se poteguje predvsem Katoliška cerkev, tako težaven. Moderni katoliški teologiji je jasno, kaj je bil Kristusov nauk in kdaj zgodovinska praksa kristjanov temu nauku nasprotuje. V razlagah Korana ni prav jasno, kdaj je ravnanje muslimanov skladno ali ne s Koranom, njegove sure se dajo razlagati tako ali drugače, za nasilje ali zoper nasilje. Teologija islama

v teh stvareh ni enotna ali pa morda v evropskem smislu sploh ne obstaja.

Papeževo misel o zvezi vere in razuma, grštva in Biblije ni bila samo misel o bistvu krščanstva, ampak tudi o bistvu Evrope. Srečanje med biblično vero in grško filozofijo je po papeževih besedah »ustvarilo Evropo in ostaja temelj tega, kar moremo upravičeno imenovati Evropa«. Pomislek ob tem bi lahko bil ta, da se s takšno opredelitvijo krščanstvo in Evropa postavljata nad druge vere in kulture. V tem je morda

Vera in razum ne moreta biti v nasprotju, Bog ne more terjati od človeka nič takega, kar bi bilo nasprotno razumu, nemoralno, nasilno in zlo. Ta povezava je temelj krščanstva in katoliške teologije.

nekaj resnice, toda resnica je tudi ta, da brez takšne samozavesti ni mogoč dialog z drugimi verami in kulturami, zlasti ne z islamom. Dialog terjaja seveda spoštovanje »drugega«, obzir do njegovih posebnosti, toda pravi dialog, ki naj bo več kot samo politično korektna vljudnost, mora biti samozavestno kritičen do sebe in do tistega, s katerim se pogovarjamo. Kdor na tak dialog ne pristaja, ga ni vreden. **D**

Rekonstrukcija ustavnega sodišča

Aleš Kocjan, foto: arhiv Demokracije

Če bodo vsi postopki tekli gladko, bo državni zbor letos in v začetku prihodnjega leta imenoval dve tretjini novih ustavnih sodnikov. Nekateri opozarjajo, da bi bilo zamenjave dobro izkoristiti za uravnoteženje ustavnega sodišča.

V letošnjem letu se mandati iztečejo kar šestim ustavnim sodnikom. Ustavni sodnici dr. Dragici Wedam Lukič se bo mandat iztekel 31. marca, dr. Janezu Čebulju, Lojzetu Janku in dr. Mirjam Škrk 31. oktobra, Milojki Modrijan in dr. Zvonku Fišerju pa 1. novembra. Če bo Drnovšek dva postopka za zadnjih pet sodnikov združil v enega (po zakonu o ustavnem sodišču mora predsednik razpis za kandidate objaviti najpozneje v 30 dneh od prejema obvestila o izteku mandata, kar pomeni, da bi zaradi kratke časovne razlike v en razpis združil vseh pet sodniških mest), bomo v tem letu imeli najmanj dva postopka za izbiro novih ustavnih sodnikov. Prvi, po katerem bo eden izmed kandidatov najverjetneje nadomestil ustavno sodnico Wedam Lukiče-

vo, že poteka. Na javni razpis, ki je bil v ta namen v Uradnem listu RS objavljen septembra lani, so se do konca novembra prijavi trije kandidati: vodja zakonodajnopravne službe v državnem zboru Miroslav Mozetič, višji predavatelj na Fakulteti za management Koper Borut Stražišar in vrhovni sodnik na vrhovnem sodišču Jan Zobec.

Ker zakon o ustavnem sodišču ne določa, kdaj mora predsednik svoj predlog poslati v državni zbor, ni znano, kdaj bo Drnovšek to storil, prav tako pa je velika neznanka favorit. Mozetič je nekdanji član SKD, zaradi česar bi mu lahko kdo očital politično pristranost (s tem bi zapadel v dvojna merila, saj ustavnega sodnika, ki je bil celo predsednik stranke, že imamo); Stražišar naj bi bil povezan z dr. Krešimirjem Puharičem, ki ga

je pred časom pri kandidaturi za ustavnega sodnika spodnesla afera z vrtcem za otroke z motnjami v duševnem razvoju, Zobec pa je bil med vrhovnimi sodniki, ki so pred zadnjimi lokalnimi volitvami javno podprli kandidaturo Franceta Arharja, zaradi česar

bi lahko tudi njemu kdo očital politično pristranost, čeprav je Arhar kandidiral kot neodvisni kandidat. Glede na to bi lahko Drnovšek s priročnim izgovorom zavrnil vse tri in parlamentu v potrditev predlagal nekoga drugega, kar po zakonu lahko stori.

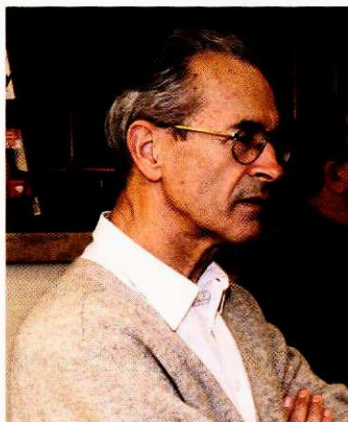
Bo Drnovšek uravnotežil US?

Če pogledamo v zgodovino, smo v Sloveniji od osamosvojitve naprej z manjšimi vmesnimi spremembami imeli dve sestavi ustavnega sodišča. V prvi, ki je svoj mandat nastopila s sprejetjem slovenske ustave leta 1991, so sedele nekatere takratne največje pravne avtoritete, ki so sodelovale tudi pri oblikovanju ustave – dr. Tone Jerovšek, dr. Peter Jambreč, dr. Lovro Šturm, mag. Matevž Krivic in drugi –, zaradi česar je veljalo, da je bolj desno

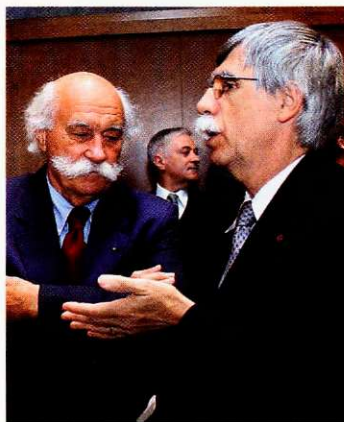

Dr. Tone Jerovšek

usmerjena, za drugo, njen mandat se je začel leta 1998, pa velja, da je izrazito levo usmerjena. Največ zaslug za slednje imata zagotovo predsednik Milan Kučan in takratna večinsko leva vladna koalicija, ki jima je bilo bolj od svetovnonazorske uravnoteženosti ustavnega sodišča pomembno to, da je večina sodnikov »ideološko« bliže njihoveemu nazoru, kar je pripeljalo do ekstreme, ki smo danes priče na ustavnem sodišču. Tako denimo zdajšnji ustavni sodniki večino politično občutljivih ustavnih odločb sprejmejo v razmerju osem proti ena, medtem ko je prejšnja sestava tovrstne odločbe sprejemala z veliko tesnejšo večino – največkrat s petimi glasovi proti štirim. Da je sedanja sestava ustavnega sodišča manj uravnotežena od prve, se strinja tudi ustavni sodnik prejšnje sestave dr. Tone Jerovšek, ki je bil od leta 1994 do 1997 predsednik ustavnega sodišča. Kot nam je dejal, pri tem ne gre toliko za politično uravnoteženost kot za vrednostne kriterije, po katerih odločajo sodniki. »Kriteriji, ki so jih v prvi sestavi zagovarjali posamezni ustavni sodniki, so bili od sodnika do sodnika precej različni – slednje se je pokazalo tudi pri glasovanjih –, s čimer je bila zagotovljena uravnoteženost odločanja, v zdajšnji sestavi pa so si ti kriteriji precej podobni, zaradi česar skoraj ne verjamem, da je kdo v Sloveniji, ki bi iskreno mislil, da je sedanja sestava bolj uravnotežena od prve. Bi pa rad poudaril, da takšna odstopanja niso nič problematičnega; stvari enkrat pač zanihajo v eno, drugič v drugo smer, težava pa nastane, če je v nekem trenutku nihajev v eno smer preveč in stvar uide iz normalnih okvirov. V tem primeru mora priti do korekcije,« pravi Jerovšek. Slednje bi lahko po njegovih besedah zdaj s predlogom novih kandidatov za ustavne sodnike naredil Janez Drnovšek. »Drnovšek bi lahko ustavno sodišče uravnotežil tako, da bi predlagal ljudi, ki izpolnjujejo predvsem tri pravila. Prvič, da niso ekstremni v svojih stališčih, drugič, da ne absolutizirajo določenih pravil, in tretjič, da je predsednik celovito seznanjen z njihovimi prejšnjimi dejanji, ki morajo biti takšna, da ne dopuščajo nobenih dvomov o njihovem delovanju,« pravi Je-

Pravnik mag. Matevž Krivic

Dr. Ciril Ribičič, ko je bil član ZLSD

Pravnik dr. Miro Cerar

rovšek. Pri tem na vprašanje, ali verjame, da bo Drnovšek ustavno sodišče res poskušal uravnotežiti, odgovarja: »Sploh ne dvomim, da tega ne bi naredil.«

Krivic za nemški sistem Da bi morala biti ne samo ta, ampak vsaka sestava ustavnega sodišča uravnotežena, se strinja tudi nekdanji ustavni sodnik mag. Matevž Krivic, danes znan kot zagovornik človekovih pravic »izbrisanih«. Pri tem, podobno kot Jerovšek poudarja, da ne gre toliko za politično uravnoteženje, saj po njegovo marsikateri sodnik ni politično opredeljen, ampak predvsem za uravnoteženje v svetovnonazorskem smislu. Slednje bi lahko po njegovo dosegli tako,

da bi bila za izvolitev ustavnih sodnikov potrebna dvetretjinska večina vseh poslancev (zdaj za izvolitev zadostuje navadna večina) ali pa bi uvedli t. i. nemški sistem izvolitve ustavnih sodnikov. »Gre za t. i. parni sistem števila ustavnih sodnikov, po katerem se izvolijo štirje, kot pravijo Nemci, črni in štirje rdeči sodniki in je tudi najbolj optimalen. Pri takem razmerju namreč nobenega zakona, ki je demokratičen izraz volje parlamentarne večine, ne more s pet proti štiri razveljaviti drugače usmerjena minimalna večina najvišjih sodnikov. Pri izidu štiri proti štiri namreč izpodbijani zakon ostane v veljavi, čeprav so proti njemu močni ustavnopravni pomisleki,« pravi mag. Krivic.

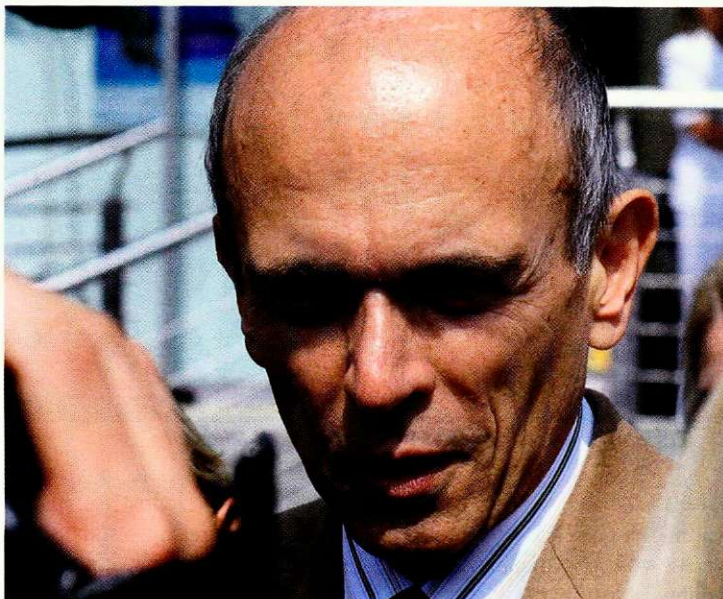
Glede uravnoteženosti se strinja, da je bila v prejšnji sestavi desna večina manj izrazita, kot je zdaj leva, pravi pa, da z vidika končne odločitve to sploh ni pomembno. »Prevlada s pet proti štiri je pravno enako učinkovita kot vsaka druga. Mnogo pomembnejši je znameniti self-restraint ustavnih sodnikov (njihova zadržanost pri presojanju nazorsko občutljivih vprašanj). Tu so se sedanji pretežno »levi« ustavni sodniki obnašali vzorno (včasih, na primer pri vatikanskem sporazumu, so celo pretiravali v nasprotno smer), prva sestava pa je, čeprav šele v zadnjem letu svojega mandata, zagrešila dve tako hudi zlorabi funkcije ustavnega sodišča, da je to pri nas za dolgo razvrednotilo ugled ustavnega sodišča kot nepristranskega razsodnika v najtežjih pravnih sporih,« pravi Krivic.

Vsi sodniki Ustavnega sodišča RS od osamosvojitve po vrstnem redu nastopa funkcije

1. **Ivan Tavčar** (25. 6. 1991 – 24. 7. 1991)
2. **Janko Česnik** (25. 6. 1991 – 24. 7. 1991)
3. **Dr. Janez Šinkovec** (25. 6. 1991 – 8. 1. 1998)
4. **Dr. Lovro Šturm** (25. 6. 1991 – 17. 12. 1998)
5. **Dr. Peter Jambreč** (25. 6. 1991 – 17. 12. 1998)
6. **Dr. Anton Perenič** (25. 6. 1991 – 30. 9. 1992)
7. **Dr. Tone Jerovšek** (25. 6. 1991 – 17. 12. 1998)
8. **Mag. Matevž Krivic** (25. 6. 1991 – 17. 12. 1998)
9. **Mag. Janez Snoj** (12. 2. 1992 – 31. 3. 1998)
10. **Dr. Lojze Ude** (25. 5. 1993 – 24. 5. 2002)
11. **Dr. Boštjan M. Zupancič** (25. 5. 1993 – 31. 10. 1998)
12. **Franc Testen** (25. 5. 1993 – 24. 5. 2002)
13. **Dr. Miroslava Geč Korošec** (9. 1. 1998 – 1. 10. 2000)
14. **Dr. Dragica Wedam Lukič** (1. 4. 1998 –)
15. **Dr. Janez Čebulj** (31. 10. 1998 –)
16. **Lojze Janko** (31. 10. 1998 –)
17. **Dr. Mirjam Škrk** (31. 10. 1998 –)
18. **Milojka Modrijan** (1. 11. 1998 –)
19. **Dr. Zvonko Fišer** (18. 12. 1998 –)
20. **Dr. Ciril Ribičič** (19. 12. 2000 –)
21. **Mag. Marija Krisper Kramberger** (25. 5. 2002 –)
22. **Jože Tratnik** (25. 5. 2002 –)

Razvijanje ustrezne kulture

Neuravnoteženost pa ni edini problem dosedanjih sestav ustavnega sodišča. Ena od težav, ki je postala aktualna predvsem z zadnjo sestavo, ko je ustavni sodnik postal nekdanji predsednik ZKS-SDP Stranke demokratične prenove (predhodnice današnje SD) Ciril Ribičič, je, ali je higienično, da pri odločanju o pomembnih ustavnih vprašanjih sodeluje nekdanji visoki funkcionar politične stranke. Profesor na Pravni fakulteti v Ljubljani dr. Miro Cerar v nasprotju s Krivicem in z Jerovškom, ki menita, da se jima to ne zdi pretirano sporno (Krivic navaja primer predsednika nemškega ustavnega sodišča, ki je bil pred funkcijo minister, Jerovšek pa poudarja, da to sicer ni najbolje, ni pa pretirano sporno, zlasti če taka oseba odloča ►

Bo Drnovšek kandidate izbiral tako, da bo uravnotežil ustavno sodišče?

▶ izključno na podlagi stroke), pravi, da se mu načeloma in praviloma ne zdi primerno, da nekdanji visoki politični funkcionar postane ustavni sodnik. »Vsaj določen del javnosti bo namreč v zvezi s takšnim ustavnim sodnikom vedno ohranil dvom o njegovi nepristranosti, četudi bo ta ustavni sodnik lahko sodil povsem ko-

rektno. Seveda pa so pri takšni izvolitvi pomembne tudi druge okoliščine, na primer vplivnost in način delovanja politične stranke, pri katere vodenju je nekoč sodeloval ustavni sodnik, in način njegovega preteklega političnega delovanja. Pri dr. Cirilu Ribičiču je ob tem pomembno dejstvo, da je tudi profesor ustavnega prava in da je na tem področju že desetletja strokovno aktiven, kar mu samo po sebi daje legitimacijo za ustavnega sodnika. Toda verjetno glede njegove ustavnosodne vloge v očeh javnosti le prevladuje politični predznak, kar se občasno tudi namenoma potencira v obliki javnega namigovanja na njegovo politično motiviranost pri ustavnosodnem odločanju,« pravi Cerar. Na vprašanje, ali meni, da bi bilo, če bi se hoteli izogniti takšnim dvomom in predznakom, ki se pojavljajo ob delu sodnikov, ki so bili nekoč politični funkcionarji, veljalo spremeniti sedanji zakon o ustavnem sodišču, tako da bi prepovedoval, da bi nekdanji visok funkcionar politične stranke postal ustavni sodnik (zdajšnji zakon namreč to prepoveduje le za aktivne funkcionarje), pa Cerar dvomi, da bi takšna določba lahko bila produktivna. »Težko je določiti nesporen skupni imenovalec, s katerim bi pravno opredelili vse tiste visoke politične funkcionarje, ki naj ne bi bili primerni kandidati za ustavne sodnike. Nekdo lahko na primer neko politično stranko vodi ali sodeluje v njenih organih

le nekaj mesecev, nato pa se za več nadaljnjih let vrne v pravno stroko in ne deluje več politično. Takšen kandidat, če je priznan pravni strokovnjak, ni nujno sporen. Seveda je vprašanj in dilem še več. Osebnostno menim, da ustavna ali zakonska prepoved tu ne bi bila produktivna, pač pa moramo v tem pogledu razviti ustrezno politično in pravno kulturo. Predsednik države kot predlagatelj kandidatov in parlamentarne politične stranke morajo pač izbrati takšne ustavne sodnike, ki bodo javnosti upravičeno vlivali zaupa-

nje v njihovo strokovno in osebnostno kredibilnost in nepristranost. Seveda pa mora državni zbor zagotoviti tudi čim višjo stopnjo ravnovesja med ustavnimi sodniki različnih nazorskih oziroma vrednostnih usmeritev,« pravi Cerar.

No, ali bo to predsedniku države Drnovšku uspelo, bomo videli že kmalu, vsekakor pa je tokratna prva večja rekonstrukcija ustavnega sodišča priložnost, da se njegova sestava uravnoteži. Pretirano soglasno odločanje ustavnih sodnikov, ki meji že na enoumje, verjetno ni v interesu nikogar. **D**

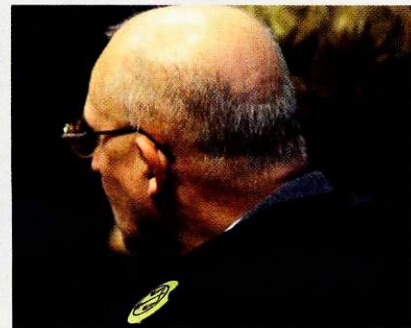
Sodniške plače na ustavnem rešetju

Zadnja odmevnejša odločba zdajšnje sestave Ustavnega sodišča RS je bila nedavna odločba, povezana s svežnjem sprememb pri plačah sodnikov, državnih tožilcev in državnih pravobranilcev. Kot so v odločbi, za katero je glasovalo osem sodnikov, sodnik dr. Zvonko Fišer pa je napisal ločeno mnenje, ugotovili ustavni sodniki, naj bi bilo nekaj členov v zakonskem svežnju v nasprotju z ustavo, ker naj bi preveč posegali v ustavno zagotovljeno neodvisnost sodnikov. Kot neustavno so sodniki razglasili določbo, da se lahko plače sodnikov urejajo s podzakonskimi akti. Po mnenju sodnikov se lahko plače sodnikov urejajo le z zakonom, saj bi drugače lahko prišlo do kršenja z ustavo zagotovljene neodvisnosti sodnikov. Po mnenju sodnikov, ki so podprli takšno določbo, je pogoj za neodvisnost sodnikov tudi ali pa predvsem njihova materialna neodvisnost. Po mnenju sodnikov je v neskladju z ustavo tudi določba, po kateri se lahko sodnikom v času trajanja mandata zniža plača. Po njihovem mnenju bi lahko takšno znižanje pomenilo poseg v materialno neodvisnost sodnika, posledično pa v njegovo ustavno zagotovljeno neodvisnost. Ustavni sodniki so ob tem še zapisali (in s tem pritrdili ministru za javno upravo Gregorju Virantu), da takšno varstvo ni absolutno in da se znižanje plač v res izjemnih primerih lahko izvede.

V zvezi z očitki pobudnikov zahteve za presojo, da je določba, ki dopušča nagrajevanje za delovno uspešnost sodnikov, v neskladju s 125. členom ustave, ki sodnikom zagotavlja neodvisnost, so ustavni sodniki ugotovili, da bi bilo takšno nagrajevanje lahko sporno, če bi bilo namenjeno samo ali pa predvsem spodbujanju produktivnosti sodnikov, vendar to še ne pomeni, da bi bila kakršna koli ureditev, ki bi urejala takšno nagrajevanje, v neskladju s 125. členom ustave.

V zvezi s spremembami zakonodaje, povezane z državnimi tožilci, so ustavni sodniki ugotovili, da se plače državnih tožilcev in pravobranilcev v nasprotju s sodniškimi lahko urejajo s podzakonskimi predpisi, niso pa strinjali s tem, da plač tožilcev in pravobranilcev ni treba več urejati s kolektivno pogodbo.

Ustavno sodišče je državnemu zboru na koncu naložilo, da mora vse sporne določbe v roku enega leta uskladiti z ustavo, do takrat pa se morajo plače funkcionarjev izplačevati po predpisih, ki so veljali pred spremembo zakonodaje.

ANKETA

Kako je ustavno sodišče politično profilirano?

- a) levo
- b) sredinsko
- c) desno

Odgovorite na www.demokracija.si

Rezultati preteklega tedna

Kdo je za vas politik leta 2006?

Glasovalo: 372

DEMOKRACIJA

Nova nacionalna oblačila

Mitja Volčanšek, foto: Gregor Pohleven

Javni zavod RTV Slovenija je v zadnjih dneh doživel vsebinsko prenavo, ki jo je pospremila tudi nova podoba televizijskih informativnih oddaj. Delno pa je dogajanje ostalo v senci odstopov nekaterih članov programskega sveta.

grama bo še nekaj časa Vlado Senica. Druga imenovanja zadevajo položaje v regionalnih produkcijskih centrih v Kopru in Mariboru, Multimedijskem centru (MMC) ter pri programskih vsebinah, namenjenih italijanski in madžarski narodni skupnosti.

Nov pristop Če gredo nova imenovanja v smer stabilizacije in čim bolj normalnega delovanja zavoda v skladu z namenom zakona o RTV, pa smo v ponedeljek doživeli zanimivo prenavo informativnega programa TV Slovenija, ki je bila še posebej opazna pri Dnevniku ob 19. uri in Odmevih. Če pustimo ob strani novo scenografijo, večerni Dnevnik po novem poteka brez prekinitev in je hkrati nekakšen uvod v oddajo Odmevi, ki se začne ob 21.50 s pregledom dogodkov, bistvena novost pa sledi deset minut kasneje s poglobljeno obravnavo posamezne aktualne teme z več sogovorci, kar je dobrodošla novost. Vsekakor je to velik izziv za ustvarjalce programa tako zaradi ažurnosti kot zaradi sprotnega iskanja tem in sogovorcev. **D**

Naj spomnimo, da so trije člani omenjenega sveta po izredni seji, ki je bila prejšnji mesec sklicana zaradi sporne oddaje Piramida, odstopili s položaja. Spomenka Hribar, Vlado Mihelj in Tanja Lesničar Pucko so s tem izrazili nestrinjanje s po njihovo preblagimi ukrepi in domnevnim zavračanjem odgovornosti za nastali položaj. Programski svet je na omenjeni seji sicer sprejel sklep, da oddaja ni bila skladna s programskimi standardi, in se od nje distanciral. Kasneje se je pojavila celo domneva, da dogodki sodijo v širši poskus destabilizacije in diskreditacije novega vodstva javnega zavoda. Nazadnje se je mestu v svetu odpovedal tudi predstavnik SAZU Ivan Bratko, Tatjana Pirc pa je s položaja odstopila zaradi nezdržljivosti funkcij (postala je odgovorna urednica 1. radijskega programa). Imenovanje novih svetnikov se utegne zavleči pred-

vsem pri prvih treh, saj jih bo moral potrditi državni zbor.

Nova imena Kot je za našo revijo dejal Jože Možina, Televizija Slovenija (tako kot zavod v celoti) pravzaprav deluje v kriznih razmerah, poleg tega pa vsaka poteza novega vodstva doživlja napade parlamentarne opozicije in dela civilne družbe, ki sta pred dobrim letom nasprotovali sprejetemu zakonu o RTVS.

V takšnem okolju je nadvse težavno izpeljati že najmanjše spremembe, kaj šele na novo postaviti programsko in vodstveno ekipo. To ne pomeni, da bi morala civilna družba ostati nekritična in neopredeljena do dogajanja v javnem zavodu, gotovo pa bi lahko bila prizanesljivejša.

Generalni direktor RTV Anton Guzej je še pred iztekom lanskega leta imenoval večino novih ljudi na odločilnih položajih, nekaterim pa je podaljšal funkcijo vr-

šilcev dolžnosti. Med vidnejšimi imenovanji naj najprej omenimo tista na Televiziji Slovenija. Rajko Gerič je postal odgovorni urednik informativnega programa (prej je bil v. d. odgovornega urednika), Petru Radoviču je bilo zaupano mesto odgovornega urednika razvedrilnega programa, Ljerka Bizilj je odgovorna urednica posebnega programa, namenjenega spremljanju delovanja parlamenta, Jani Virk je odgovorni urednik kulturnega in umetniškega programa, Igor E. Bergant pa še naprej v. d. odgovornega urednika športnega programa.

Na Radiu Slovenija so mesta odgovornih urednikov razdeljena; Tatjana Pirc bo, kot smo že omenili, odgovorna za 1. radijski program, za 2. program bo skrbel Mirko Štular, Matjažu Erznožniku pa je Guzej zaupal informativni in eksperimentalno-razvojni program. V. d. odgovornega urednika 3. pro-

Urednik Rajko Gerič

Pripravljeni na nove izzive

Mitja Volčanšek, foto: Bor Slana, arhiv Demokracije

Med 4. in 5. januarjem je na Brdu pri Kranju potekal 13. posvet slovenske diplomacije. Srečanje premierja Janše in zunanjega ministra Rupla s slovenskimi diplomati je dalo priložnost nakazati pot slovenske zunanje politike v prihodnje.

Vsekakor gre za ambiciozne načrte, usmerjene v prvo polletje 2008, ko bo naša država predsedovala Evropski uniji. Glede na pomembne dosedanje izkušnje bi morala biti slovenska diplomacija kos številnim izzivom, ki so pred njo.

Dejavni v svetu Slovenska diplomacija je že v preteklem letu pletla pomembne vezi z osrednjimi svetovnimi akterji. Premier Janez Janša je tako v spremstvu močnih politično-gospodarskih delegacij (kar je bila dobrodošla novost v slovenski zunanji politiki) obiskal velesili Rusko federacijo in ZDA, pred kratkim pa tudi strateško ključni Bližnji vzhod. Prav ti primeri t. i. gospodarske

diplomacije so bili po Janševih besedah, izrečenih na Brdu, izrednega pomena. Predsednik vlade se je ozrl na širši kontekst svetovnega dogajanja, v katerem EU igra čedalje pomembnejšo vlogo.

Izpostavil je potrebo odgovoriti na izziv, ki ga zahteva soočenje z islamsko civilizacijo, pri čemer bo tudi od nas odvisno, ali bo prišlo do spopada civilizacij ali pa do medsebojnega dialoga.

Sicer pa je Slovenija danes v položaju, da lahko bolj kot kadar koli prej sodeluje v teh procesih, saj je polnopravna članica EU in NATO. »Če smo bili nekoč del problema, smo danes del rešitve,« je položaj povzel Janša. Hkrati je premier opomnil, da to prinaša tudi večjo odgovornost. Slovenija

je nanjo odgovorila ne le z besedami, ampak tudi z dejanji, kot je vključevanje v mirovne misije na kriznih žariščih po svetu.

Zahtevne naloge Tako premier kot minister Rupel sta poudarila, da bosta prednostni nalogi v času našega predsedovanja EU vsekakor rešitev institucionalne krize unije in z njo povezana priprava institucionalnega dokumenta ter vključevanje Zahodnega Balkana v integracijske

procesne, za kar se je Slovenija zavzela že v okviru NATO.

Pri tem je Janša prepričan, da nam izkušenj ne manjka, če le pomislimo na predsedovanje Organizaciji za varnost in sodelovanje v Evropi (OVSE), predsedovanje svetu guvernerjev Mednarodne agencije za jedrsko energijo IAEA in delovanje v okviru Forum slovenskih kultur.

Tudi zunanji minister je poudaril dosedanje uspehe mlade slovenske diplomacije, ki so za

»Če smo bili nekoč del problema, smo danes del rešitve,« je položaj slovenske diplomacije povzel Janša.

Generalni sekretar Arabske lige Amr Musa se je srečal z ministrom Ruplom.

tuje opazovalce toliko bolj presenetljivi zaradi članstva v številnih mednarodnih organizacijah (med drugim v Mednarodnem strateškem forumu Bled ter Mreži za človekovo varnost) kot tudi zaradi razmeroma skromnega števila predstavništev in diplomatov.

Rupel pa se ni mogel izogniti oceni notranjih kritik, ki jih doživlja slovenska zunanja politika, kar je vsekakor neobičajno, saj drugje velja, da je to področje izvzeto iz domačih nesoglasij in da vse politične opcije navzven delujejo enotno.

Premier Janez Janša

Minister je obžaloval več-tirnost in neuskajenost v slovenski zunanji politiki. Prav v zvezi s tem je prišlo do morda edine neuglašene note na dvodnevem posvetu, ki jo je večina medijev spremenila v osrednji (ne)dogodek posveta. To je

Na Brdu so se zbrali slovenski diplomati od blizu in daleč.

bila odsotnost predsednika države Janeza Drnovška, ki tako prvič ni sprejel zbranih diplomatov. No, Rupel in Drnovšek sta kasneje za javno televizijo minimizirala zadevo in nakazala, da večjih trenj med njima ni.

Zunanji minister je med drugim označil kot zgrešene ocene, da je naša diplomacija premalo dejavna v odnosih s Hrvaško. Po njegovo dolgotrajno reševanje sporov s južno sosedo ni nič neobičajnega, težave pa bodo v vsakem primeru lažje rešljive s postopnim vključevanjem hrvaške v evroatlantske povezave. Sloveniji se je v tem pogledu po letu 2001 uspelo dokopati do precej boljšega izhodiščnega položaja kot sosedji prav z vstopom v mednarodne organizacije.

Ob glavnih smernicah predsedovanja EU, okrog katerega se bo v glavnem vrtela diplomatska dejavnost že v tem letu, je Rupel opozoril tudi na posamezne velike dogodke, kakršno bo srečanje voditeljev držav EU in Latinske Amerike v Limi prihodnje leto ter vrh EU-ZDA, ki bo najverjetneje potekal v Sloveniji.

Stik civilizacij Vrh slovenske diplomacije sta zaznamovala tudi obiska dveh pomembnih gostov, generalnega sekretarja Arabske lige, Egipčana Amra Muse in češkega zunanjega ministra Aleksandra Vondre. Če je slednji govoril o evroatlantskih povezavah in čeških izkušnjah, je bilo največ pričakovanja ob nastopu Amra Muse. Slednjemu se je slovenski premier v delovnem pogovoru posebej zahvalil za njegova osebna prizadevanja in prizadevanja

Sogovorec Zahoda

Čprav obisk Amra Muse ni doživel večje medijske odmevnosti, je vendarle treba poudariti pomen organizacije, ki ji Musa načeljuje, v kontekstu medcivilizacijskega dialoga.

Arabska liga je bila ustanovljena marca 1945 tik pred koncem druge svetovne vojne. S časom je prerasla v krovno organizacijo vsega arabskega sveta na ozemlju nekdanjega kalifata od Atlantika do Perzijskega zaliva. Danes tako usklajuje gospodarsko sodelovanje, komunikacije ter področja kulture, sociale in zdravstva dvaindvajsetih držav iz Afrike in Azije.

Visoko reprezentativna organizacija, ki ima sedež v Kairu, je vse od ustanovitve združevala skupne interese politično razdrobljenih arabskih držav. To je prišlo do izraza predvsem v odnosih z Izraelom (od izraelsko-arabskih vojn do priznanja Arafatove PLO kot zastopnice »palestinske države« leta 1974) in Iranom (podpora Iraku v vojni med tema državama v osemdesetih letih prejšnjega stoletja). Arabska liga je zmeraj kazala precej ostra stališča do judovske države (Egipt je bil zaradi podpisa mirovnega sporazuma z Izraelom začasno celo izključen iz lige). Liga je bila leta 2003 trn v peti t. i. koaliciji voljnih, ko je zahtevala takojšnji umik koalicijskih sil iz Iraka. Po drugi strani lahko opozorimo na pozitivno vlogo te organizacije v boju proti terorizmu in v zadnjih letih tudi v otoplitvi odnosov z Izraelom v iskanju trajnega miru (pogoj lige za to je izraelski umik z območij, zasedenih leta 1967). Zaradi svoje nadnacionalne narave organizacija predstavlja primerno podlago za vzpostavitev dialoga med Vzhodom in Zahodom, saj združuje tako integralistične kot demokratične arabske države.

njegove organizacije pri reševanju Toma Križnarja.

Tako kot že Janša in Rupel se niti Musa ni mogel izogniti vprašanju o spopadu civilizacij. To je toliko pomembnejše, ker sta Bližnji vzhod oziroma arabski svet tako rekoč preddverje Evrope.

Musa je poudaril, da zahodni in arabski svet začenjata »govoriti isti jezik« pri vprašanih terorizma in človekovih pravic. Opozoril pa je tudi na marsikatero odprto vprašanje, ki terja odgovor mednarodne skupnosti, od neučinkovitega delovanja varnostnega sveta ZN do povečanega prepada med gospodarsko razvitim severom in jugom sveta.

Musa je načel vprašanje miru in stabilnosti na Bližnjem vzhodu, ki ga zaznamuje izraelsko-arabski konflikt. Arabska liga je po njegovo leta 2002 v Bejrutu pokazala Izraelu pripravljenost na trajen mir, kar pa bo odvisno od priznanja palestinske države. Generalni sekretar Arabske lige je govoril o potrebi narodne sprave

v Iraku in nujnosti upoštevanja ugotovitev Baker-Hamiltonovega poročila. Visoki gost je omenil tudi žgoče probleme v Libanonu, Sudanu in Somaliji.

Musa je zanimiv sogovorec, saj kot predstavnik Arabske lige postreže s stališči, ki niso povsem enaka stališčem EU in ZDA, včasih pa so celo diametralno nasprotna. Tako je Musa poudaril, da ima Iran pravico do miroljubne uporabe jedrske energije.

Reforme v arabskem svetu so počasne, a vendarle do njih prihaja, je optimističen generalni sekretar. Ne nazadnje je v marsikateri od članic lige v zadnjem obdobju prvič prišlo do demokratičnih volitev. Ključno pri procesu reform pa je, da prihaja od znotraj, da ga torej izvajajo Arabci sami.

Musa je svoj nastop optimistično sklenil s prepričanjem, da spopad civilizacij ni neizogiben in da so sedanji spopadi izraz skrajnežev. Še naprej pa bosta nujna odprtost do dialoga in skupno prizadevanje v boju proti terorizmu. **D**

Za večjo kakovost življenja

Vida Kocjan, foto: arhiv Demokracije, Bor Slana

V javni razpravi sta predloga zakonov (o koncesijah v zdravstvu in o omejevanju kajenja), ki ju je pod vodstvom ministra Andreja Bručana pripravilo ministrstvo za zdravje.

Prvi je predlog zakona o koncesijah za izvajanje javne službe v zdravstveni in lekarniški dejavnosti ter o svobodnih zdravniških specialitah (javna razprava je odprta do 16. januarja), drugi pa predlog zakona o omejevanju uporabe tobaknih izdelkov (javna razprava do 20. januarja).

Skrbna priprava zakonov Predloga nista posledica interpelacije, saj sta nastajala bistveno daljši čas, kar so predlagatelji dobro vedeli. Ob tem je pomembno vedeti, da nad nekaterimi predlogi t. i. koncesijskega zakona nekateri zdravniki, predvsem zasebniki, niso navdušeni, kar dodatno zanika navedbe Bručanovih nasprotnikov, da je predvsem minister za zdravnike, in ne tudi za bolnike.

V nadaljevanju na kratko predstavljamo predlog sprememb, kakšna je sedanja ureditev na teh področjih in kaj so razlogi za sprejetje nove zakonodajne ureditve. Iz vsega pa je razvidno, da minister zasleduje predvsem politiko na zdravstvenem področju. Skrbi torej tako za zdravnike kot bolnike, čeprav posamezniki to največkrat prezrejo.

Zakon o koncesijah Zasebno delo v zdravstvu je bilo uvedeno že leta 1992 z zakonom o zdravstveni dejavnosti. Zakon je bil nato večkrat spremenjen, večinoma v času do leta 2004, vmes je o nekaterih določbah razsojalo tudi ustavno sodišče. Ministrstvo zdaj predlaga spremembe, skladne z določbami Evropske skupnosti. Pri tem navaja, da je ureditev, ki

je ostala nespremenjena iz leta 1992, glede številnih vprašanj pomanjkljiva, pri čemer je mogoče oblikovati dve skupini pomanjkljivosti. Prva skupina pomanjkljivosti se je pokazala že med uporabo zdaj veljavnega zakona in se naša zlasti na vlogo javnega zavoda, katerega del programa prehaja v koncesijo, postopek podelitve koncesije, ureditev razmerja med

Andrej Bručan, minister za zdravje

zavodom in koncesionarjem (našem prostorov, ureditev prehoda, usklajevanja izvajanja javne zdravstvene službe in podobno), na nejasno in nepopolno določitev mreže javne zdravstvene službe, dvojnost urejanja razmerij (med koncesionarjem in koncedentom glede koncesije ter med koncesionarjem in Zavodom za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS) glede financiranja) pa tudi številne druge. Druga skupina pomanjkljivosti je povezana z vstopom Slovenije v Evropsko unijo 1. 5. 2004, čeprav deloma izvira tudi iz ustavnih načel slovenskega prava. Gre za vprašanje konkurenčnosti in enakopravnosti pri dostopu do javnih sredstev ter preglednosti urejanja razmerij v zvezi s tem. Vendar so ta načela v pravnem redu EU podrobneje urejena v pravilih, ki urejajo javna naročila in javne koncesije. Ta so bila v splošnem bolj ali manj dobro prenesena v slovenski pravni

red z zakonom o javnih naročilih, ki omenja tudi zdravstvene storitve kot storitve, na katere se nanašajo nekatera pravila javnega naročanja, vendar so posebne zakonske določbe preprečevale uporabo pravil javnih naročil tudi za zdravstvene storitve.

Predlagane novosti Koncesije se bodo podeljevale bodisi pravni, bodisi fizični osebi ali skupaj več takim osebam za določen zdravstveni program za določeno obdobje na določenem mestu v mreži javne zdravstvene službe, ki mora biti dovolj jasno določena. Koncesija (za obdobje od 7 do 25 let) bo podeljena z eno koncesijsko pogodbo za določen čas, predmet koncesijske pogodbe pa morajo biti tako vrsta in obseg zdravstvenih storitev (program) kot tudi plačilo zanje. S pogodbo bo koncesionar pridobil ne le pravico, ampak bo prevzel tudi dolžnost izvajati javno službo na področju zdravstvene dejavnosti v obsegu koncesije za čas trajanja koncesije razen v primeru višje sile. Glede pristojnosti za podeljevanje koncesij je ohranjena sedanja ureditev, po kateri koncesije za javno službo v zdravstveni dejavnosti na primarni ravni in za javno službo v lekarniški dejavnosti (v nadaljevanju: lokalne koncesije) podeljuje občina kot koncedent, vse druge pa država. Težava te ureditve je različna politika podeljevanja koncesij v občinah, še posebej pa velika razdrobljenost večine slovenskih občin, ki so premajhne za večino koncesijskih območij. Zato predlagani zakon uvaja nekaj instrumentov, s katerimi lahko ministrstvo doseže enotno politiko podeljevanja koncesij. V postopku podelitve koncesije sodelujeta tudi ZZZS in pristojna zbornica. Za podelitev koncesije bo izveden javni razpis, kar je glede zdravstvene dejavnosti v predlaganem zakonu pomembna novost. Odločitev o objavi javnega razpisa bo sprejel minister s sklepom, tudi kadar gre za koncesije, ki jih podeljuje občina. Na ministrstvu menijo, da je takšna rešitev nujna zato, da bo podeljevanje koncesij koordinirano. Predlagani zakon podrobno ureja pogoje, ki jih mora

Delež javnih in zasebnih izdatkov v celotnih izdatkih za zdravstvo v Sloveniji v obdobju 2000–2005

	2000	2001	2002	2003	2004	2005
1. JAVNI IZDATKI	78,1	78,2	78,5	79,0	79,4	79,7
Obvezno zdrav. zavarovanje	75,3	75,2	74,7	75,1	76,0	75,2
Proračunska sredstva države	1,9	2,1	3,0	3,2	2,8	3,9
Proračuni občin	0,9	0,8	0,8	0,7	0,6	0,7
2. ZASEBNI IZDATKI	21,9	21,2	21,1	21,0	20,6	20,3
Prostovoljno zdrav. zavarovanje	12,9	12,5	12,3	12,4	12,3	12,0
Neposredna plačila	9,0	8,8	8,8	8,6	8,4	8,2
3. SKUPAJ IZDATKI	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Po podatkih ZZZS se v zadnjih letih zasebni izdatki za zdravstvo strukturno zmanjšujejo in so leta 2005 znašali 20,3 odstotka.

Vir: Poslovno poročilo ZZZS za leto 2005

izpolnjevati koncesionar. Najpomembnejši je nedvomno pogoj glede ključnih oseb, torej glede zdravnikov, magistrov farmacije in drugih strokovnih zdravstvenih delavcev, ki so nujno potrebni za izvajanje koncesije in morajo bodisi že biti zaposlene pri koncesionarju (v primeru svobodnih zdravnikov specialistov pa morajo imeti pogodbo o opravljanju zdravniške službe), bodisi dati pisno izjavo, da se bodo pri njem zaposlile oziroma v primeru svobodnih zdravnikov specialistov sklenile pogodbo o opravljanju zdravniške službe. Predlagani zakon določa tudi bistvena merila, ki se podrobneje določijo v koncesijskem aktu, način njihove uporabe (točkovanje) pa v razpisni dokumentaciji. Med merili nikakor niso le cena oziroma drugi finančni pogoji, pač pa so pomembna tudi merila, ki temeljijo na opredeljenih bolnikih, strokovni usposobljenosti zdravnikov in referencah. Predlagani zakon ureja tudi pravico koncesionarja, da pridobi v najem ali drugače v uporabo prostore koncedenta, ki jih je do podelitve koncesije uporabljal javni zdravstveni zavod za izva-

Pasivno kajenje je prav tako škodljivo kot kajenje.

janje storitev javne službe, ki je predmet koncesije. Namen tega je omogočiti koncesionarjem pod enakimi pogoji še naprej uporabljati prostore, v katerih se je že izvajala javna služba in so jih uporabniki vajeni. Predlagani zakon določa, da se koncesija financira iz sredstev obveznega zdravstvenega zavarovanja, ki jih po koncesijski pogodbi zagotavlja ZZZS, in iz sredstev doplačil, za katera imajo lahko zavarovanci sklenjeno dopolnilno zdravstveno zavarovanje. Predlagani zakon uvaja tudi institut svobodnega zdravnika specialista kot zdravnika, ki samostojno opravlja dejavnost na področju zdravniške službe. Gre torej za samostojno opravljanje zdravniške službe in ne javne službe v zdravstveni dejavnosti. Pogoji za pridobitev statusa svobodnega zdravnika specialista so poleg licence in dejstva, da je vpisan v register zdravnikov, še naziv specialist ali specialist konzultant, najmanj 5 let izkušenj po pridobitvi naziva specialist in to, da ni v delovnem razmerju oziroma prejemnik pokojnine. O podelitvi in prenehanju statusa svobodnega zdravnika specialista odloča Zdravniška zbornica Slovenije, na drugi stopnji pa ministrstvo.

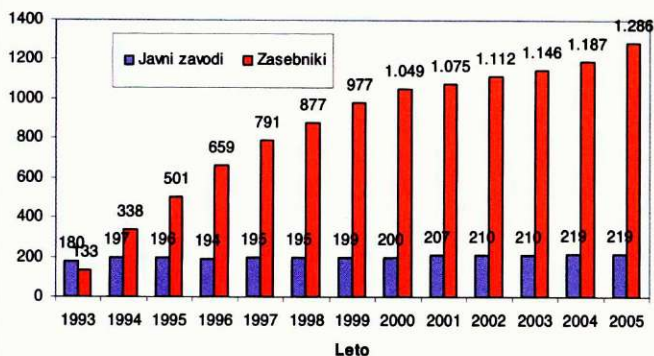
Zdravniška zbornica Slovenije bo imela odločilen vpliv.

Vlaganja v zdravstvo Poudariti pa je treba, da bo večji obseg koncesij pripeljal tudi do povečanja obsega zasebnih vlaganj na področju zdravstva, kar pomeni razbremenitev tako državnega kot občinskih proračunov. Še zlasti seveda to velja za gradnje na sekundarni ravni (vlaganja v bolnišnično infrastrukturo), zanemarljivo pa ni niti na primarni ravni. Že do sedaj je bilo vlaganj koncesionarjev v lastne ambulante in njihovo opremo po nekaterih ocenah v višini več kot 62,5 milijona evrov (15 milijard tolarjev), kar je izboljšalo infrastrukturo mreže javne zdravstvene službe zlasti na primarni ravni.

Tobačni zakon Ministrstvo je pripravilo spremembe tudi na področju tobačnih izdelkov in posledično kajenja. Svetovna zdravstvena organizacija opozarja, da ima vsakdo v skladu s pravico do zdravja tudi pravico do čistega, za zdravje neoporečnega zraka v zaprtih prostorih. Izpostavljenost tobačnemu dimu krši temeljno pravico posameznika, saj je tobačni dim iz okolja pomemben vir izpostavljenosti strupenim onesnaževalcem zraka v zaprtih prostorih.

Pasivno kajenje Po mnenju ministrstva je pasivno kajenje nesprejemljivo in je tudi javnozdravstveni problem, ki ga je mogoče v celoti preprečiti. V prostoru, kjer kadijo kadilci, kadijo skupaj z njimi tudi vsi nekadilci, saj vdihavajo tobačni dim prav tako kot osebe, ki kadijo, kar pomeni neprostovoljno ▶

Število sklenjenih pogodb z javnimi zavodi in koncesionarji od leta 1993 do 2005.

Vir: Poslovno poročilo ZZS za leto 2005

Cilji t. i. tobačnega zakona:

- popolna zaščita zaposlenih iz vseh poklicnih skupin pred izpostavljenostjo za zdravje škodljivim vplivom tobačnega dima v delovnih prostorih;
- popolna zaščita vseh oseb pred izpostavljenostjo za zdravje škodljivim vplivom tobačnega dima v javnih prostorih;
- zmanjšanje dostopnosti do tobačnih izdelkov mladostnim osebam in uskladitev zakona z določili Okvirne konvencije za nadzor nad tobakom;
- zmanjšanje povpraševanja po tobačnih izdelkih, zmanjšanje kajenja med mladimi in odraslimi ter povečano opuščanje kajenja.

► kajenje. Tobačni dim vsebuje več kot 4.000 sestavin v obliki plinov ali delcev. Vsaj 60 od teh so karcinogeni oziroma obstaja sum, da so karcinogeni za človeka, to pa je potrjeno z izsledki številnih raziskav. Nekatere skupine ljudi so še posebej občutljive za tobačni dim, na primer osebe s pljučnimi boleznimi, boleznimi srca in ožilja (angina pectoris, stanja po prebolelem srčnem infarktu, možganska kap), nosečnice, otroci na splošno, še posebej pa otroci z astmo. Raziskave kažejo, da tobačni dim vsako leto povzroči smrt več deset tisoč nekadilcev EU, več milijonom pa se zdravstveno stanje poslabša zaradi pasivnega kajenja. Glede na izra-

Nobena od oblik uvajanja zasebnosti v zdravstveni dejavnosti ne predstavlja oblike privatizacije zdravstva, saj ta zakon ne ureja prodaje nepremičnin, namenjenih zdravstveni dejavnosti, ali privatizacije javnih zavodov na področju zdravstva.

čune v 25 državah članicah EU letno zaradi pasivnega kajenja na delovnem mestu umre okoli 7.000 ljudi, zaradi pasivnega kajenja doma pa 72.000 ljudi. Med delavci v gostinskem sektorju tako zaradi pasivnega kajenja umre vsak dan ena oseba. V Sloveniji po teh izračunih letno zaradi pasivnega kajenja na delovnem mestu umre okoli 15 ljudi, zaradi pasivnega kajenja doma pa 287 ljudi, od tega 100 pred 65. letom starosti. Izključno za nekadilce pa račun pokaže, da jih zaradi izpostavljenosti tobačnemu dimu na delovnem mestu v EU umre 2.800, zaradi izpostavljenosti doma pa 16.600. Med delavci nekadilci v gostinskem sektorju umre vsake 3 in pol dni ena oseba. V Sloveniji po teh računih letno zaradi pasivnega kajenja na delovnem mestu umre 5 nekadilcev, zaradi pasivnega kajenja doma pa 74 nekadilcev, od tega 15 pred 65. letom starosti. Ministrstvo zato ocenjuje, da je sprejetje zakona, po katerem bo prepovedano kajenje tudi v javnih prostorih, več kot nujno. ■

Pravilna odločitev

Po naših informacijah je minister za zdravje Andrej Bručan v primeru nujnih helikopterskih prevozov bolnikov postal žrtev starih kadrov.

Minister Andrej Bručan je na podlagi uredbe vlade pooblastil AMZS za izvajanje nujnih helikopterskih prevozov bolnikov in ponesrečencev, kar je bilo glede na situacijo, v kateri so se znašli bolniki in posledično zdravstveni sistem, edino pravilno in smotno. Po naših informacijah bi bile posledice nepravilnih prevozov bolnikov in ponesrečencev nepopravljive, merile pa se ne bi v denarju, ampak v človeških življenjih. Za kaj gre? Ker je minister do izvedbe mednarodnega razpisa za helikopterske prevoze pooblastil AMZS, je to v delu opozicije dvignilo veliko prahu, Martin M. Cvikel, poslanec LDS, pa zaradi tega zahteva Bručanov odstop. »Opozicijski skrbniki proračuna« so pri tem zanemarili dejstvo, da je ministrova dolžnost tudi skrb za bolnika, in zahtevajo, da morajo nujne prevoze opravljati vojaški in policijski helikopterski prevozniki, čeprav tega ne dela nihče v Evropi in že najmanj od leta 2003 tečejo razprave o tem. V Evropi te prevoze opravlja civilno letalstvo in ne vojska. Pri nas pa uredba govori o tem, da civilno reševanje izvaja AMZS, gorsko reševanje pa še vedno policija zaradi svoje izurjenosti. Bručanu pri tem očitajo celo korupcijo, kar na AMZS odločno zavračajo. Matjaž Gaberšek, generalni sekretar AMZS, je pri tem dejal, da »gre le za

Nova oblika helikopterskega reševanja je hitrejša in kvalitetnejša.

to, da so posamezniki obremenjeni s korupcijo pri dobavi letal in vsega tega«. Hkrati je napovedal, da se bo AMZS prijavila na mednarodnem razpisu za opravljanje helikopterskih reševalnih prevozov, potem pa »bomo videli, kdo je lahko cenejši od prevozov, ki jih sedaj ponuja AMZS, in kdo bo izpolnjeval vse pogoje v civilnem letalstvu v Sloveniji«. Bručanu polena pod noge meče tudi Borut Miklavčič, generalni direktor Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZS), ki ga je na to mesto imenovala prejšnja vlada, čeprav je bil že upokojenec, zdaj pa se mu mandat izteka. Ne samo da zdravstvena zavarovalnica ni pripravljena plačati nujnih helikopterskih prevozov AMZS, Miklavčič je tudi dejal, da zavod ne bo pripravil razpisa za izbiro izvajalca nujnih helikopterskih prevozov, saj že imajo veljavne pogodbe z ministrstvi za obrambo, za promet in za notranje zadeve. Stvari se torej še kar zapletajo, po naših podatkih pa so glavni akterji celotne zgodbe posamezniki na ministrstvu za obrambo in tudi nekateri znotraj ministrstva za zdravje. Gre seveda za ljudi, ki so na ministrstvih ostali iz časa 12-letne vladavine LDS in zdaj s svojimi dejanji spodkopavajo aktualne ministre. V. K.

Že računate na evro?

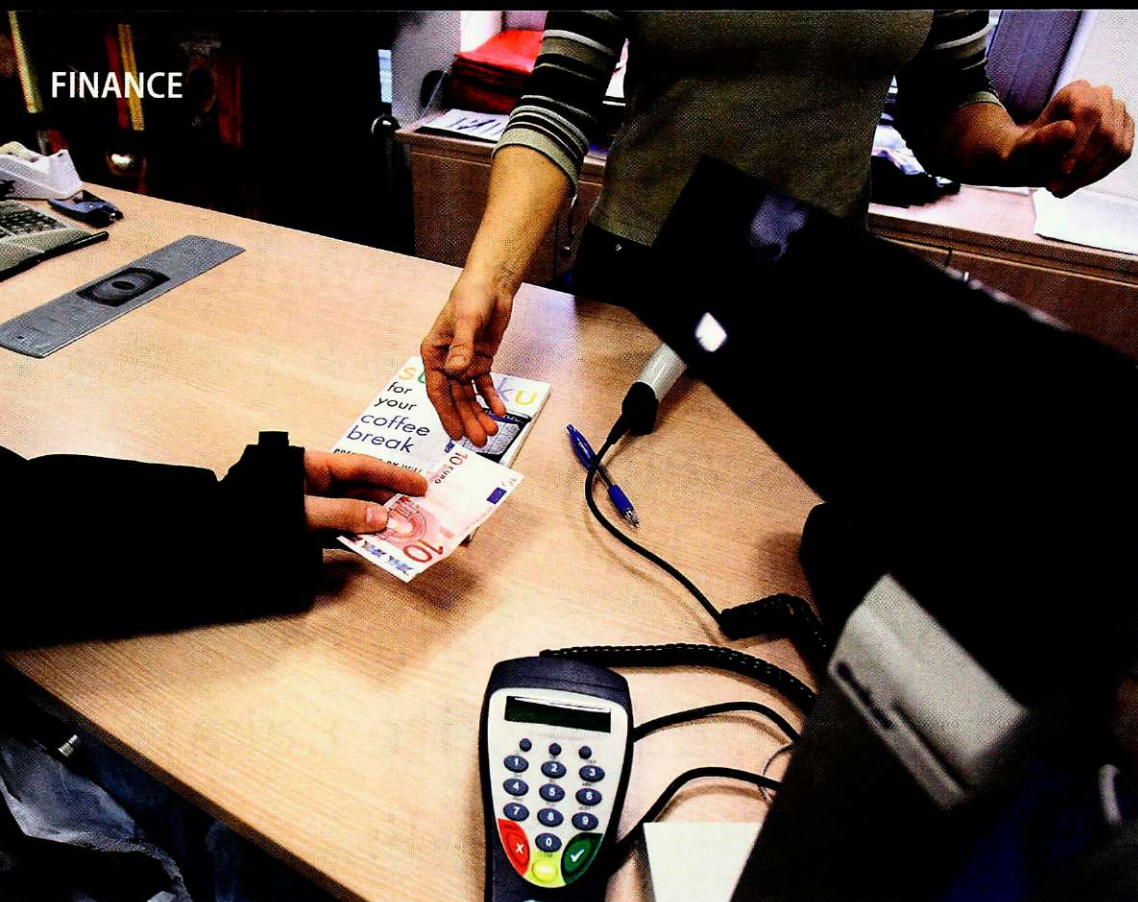
V tem oglasu jih je točno 18,40. Preverite.

Dr**1**biž ima danes velik**1** večj**2**
vredn**1**ost, k**1**ot sm**1** bili vajeni
pri t**2**larjih. Verjetn**1** se vam še
vedn**1** rad**1** zg**2**di, da pustite nekaj
k**1**vancev natakarju, taksistu,
blagajničarki.

T**1**da, če d**2**br**1** preštejete vse
k**1**vance v tem kratkem **1**glasu,
b**1**oste nabrali t**2**čn**1** 18,40 evra
1zir**1**ma 4409,38 t**1**larjev.
To pa niti ni tak drobiž, a ne?

Evro-za vse nas

V znamenju evra

Denis Vengust, foto: Gregor Pohleven

Evro je opolnoči 1. januarja 2007 postal slovenska nacionalna valuta. Prehod na novo valuto je po oceni evropske komisije potekal izjemno gladko.

Evropska monetarna unija, katere začetki segajo v leto 1990, je v praksi nastala leta 1999 z nepreklicnim fiksiranjem menjalnih tečajev v enajstih državah Evropske unije (Avstrija, Belgija, Finska, Francija, Nemčija, Irska, Italija, Luksemburg, Nizozemska, Portugalska, Španija, leto kasneje je sledila še Grčija). Sprva se je evro uporabljal le kot knjižna valuta, bankovci in kovanci pa so v obtok prišli 1. januarja 2002, ko so kot plačilno sredstvo nadomestili marke, franke, lire in druge nacionalne valute. Od 1. januarja letos, ko je skupno evropsko valuto prevzela Slovenija, območje evra šteje 316,6 milijona ljudi. Evro kot enotna denarna enota v Evropski uniji je močno olajšal poslovanje in potovanja, privedel pa je tudi k nižji inflaciji, stabilnejšemu gospodarstvu in večji transparentnosti cen.

Pred novimi članicami 16. maja lani sta evropska komisija in Evrop-

ska centralna banka (ECB) v konvergenčnih poročilih potrdili, da Slovenija izpolnjuje pogoje za prevzem evra. Med pogoji, ki jih je morala naša država izpolniti, so bili nizka inflacija, nizke dolgoročne obrestne mere, proračunski primanjkljaj pod tremi odstotki bruto družbenega proizvoda (BDP), obseg javnega dolga pod

60 odstotki BDP ter stabilnost tečaja med tolarjem in evrom. Na srečanju finančnih ministrov Evropske unije julija lani je bil določen tudi končni tečaj med tolarjem in evrom, in sicer 239,640 tolarja za evro. Tečaj je enak centralnemu tečaju, ki je bil določen ob slovenskem vstopu v evropski mehanizem menjalnih tečajev, t. i.

Finančni minister Andrej Bajuk je zadovoljen s prevzemom evra.

ERM II, 28. junija 2004. Vstop Slovenije v evrsko območje je po besedah guvernerja Banke Slovenije Mitje Gasparija velik uspeh za državo in vse njene državljane. »Poslavljamo se od zelo dobre valute, približujemo se prav tako dobri ali še boljši,« je kmalu po polnoči v Ljubljani izjavil guverner Banke Slovenije Mitja Gaspari, ki je s 1. januarjem postal tudi član Sveta ECB, ki združuje guvernerje centralnih bank članic Evropske unije z evrom in ki odloča o višini obrestnih mer v evrskem območju. Po besedah finančnega ministra Andreja Bajuka je evro zelo trdna valuta in bo takšna tudi naprej. »Dejansko kot mednarodna valuta zelo močno napreduje. Ta čas je že nad 25 odstotkov vseh rezerv na svetu v evrih,« je dejal minister, zatem pa na bankomatu v prostorih Nove Ljubljanske banke v središču mesta simbolno dvignil gotovino v višini 100 evrov. »Vstop Slovenije v območje evra je projekt, ki smo ga skupaj dosegli vsi Slovenci in Slovenke,« je dejal minister za finance Andrej Bajuk. »To je bil velik izziv za naše gospodarstvo, tudi za našo politiko in za socialne partnerje. Stopili smo skupaj in dejansko to izpeljali.« Prav tako prevzem evra pozdravlja guverner Mitja Gaspari in dodaja, da smo lahko srečni, ker smo v krogu tistih, ki na neki način krojijo svetovno politiko in gospodarstvo. Delovanje bankomatov je kmalu po polnoči preizkusil tudi nekdanji dolgoletni guverner Banke Slovenije, danes pa predsednik uprave Austria Creditanstalt Ljubljana France Arhar. Ob tem je izrazil prepričanje, da je evro v Sloveniji dobrodošel, da bo dobro sprejet in bo dobro služil kot »najboljše menjalno sredstvo vsem državljanom in državljanom«. Ob tem je izrazil željo, da bi z njim postali državljani Slovenije še bogatejši, pomembnejši in uspešnejši v okviru Evropske monetarne unije, tako da bi bila Slovenija zgled vsem, ki danes še niso v tem članstvu.

Nemoten prehod Prehod na novo valuto smo Slovenci izpeljali resnično gladko. Celo bankomati, za katere so predvidevali, da bodo povzročali

Evropski komisar Joaquín Almunia

Predsednik uprave NLB Marjan Kramar

nekatero težavo, so delovali po načrtih. Bankart, ki je nekaj ur pred uvedbo enotne valute izklopil celotno mrežo 1.524 banknih avtomatov, jih je takoj po polnoči začel vnovič vključevati, so sporočili iz Združenja bank Slovenije. Tako so jih že v prvih štirih urah vključili 1.099 oz. 72,2 odstotka vseh. Po besedah Marjana Kramarja, prvega moža Nove Ljubljanske banke (NLB), je bil vklop bankomatov izveden izjemno uspešno in so se kljub zahtevnemu pristopu bankomati vklapljali popolnoma po načrtu. Kljub vsem dogodkom, ki so tekli po načrtih in morda nad pričakovanji, je dobre pol ure po polnoči predsednik uprave NLB vseeno opozoril, da projekt prehoda na evro še ni končan. Po njegovih besedah nas čakajo še kar številni deli tega projekta v naslednjih dneh in tudi tednih. Kljub temu je prepričan, da bomo projekt glede na to, koliko truda, energije in sredstev smo vložili vanj, uspešno pripeljali do konca. Ob tem je izpostavil, da banke v prihajajočih dneh čakajo še prehodi na področju plačilnih sistemov oziroma vklapljanje v mednarodne plačilne sisteme. »Projekt evro torej še ni

končan, teče dalje in bo za nas tekkel zelo intenzivno vsaj še tri tedne,« je dejal Kramar. Odlični sprejem evra v Sloveniji je pozdravil tudi evropski komisar za denarne in gospodarske zadeve Joaquín Almunia, ko je v svojem sporočilu za javnost namenil čestitke slovenskim organom in vsem drugim, ki so sodelovali pri izvedbi prevzema evra. »To je pomemben dan za Slovenijo, ki je prevzela evro kot prva od držav, ki so se leta 2004 pridružile Evropski uniji,« je še dodal.

Tolar se hitro umika Po več delovnih dneh kaže, da slovenski prehod na evro s 1. januarjem poteka gladko. Gotovinska plačila v evrih postajajo stalnica in naj bi povsem prevladala precej pred iztekom 14-dnevnega obdobja dvojnega obtoka, kot ga predvideva načrt za prehod na evro, je v Bruslju ocenila evropska komisija. Ob tem še ugotavlja, da se je v sredo, prvi delovni dan po uvedbi evra v Sloveniji, do konca delovnega dne približno 40 odstotkov slovenskih tolarjev

vrnilo v banke in umaknilo iz obtoka. Od začetka januarja namreč banke v Sloveniji izdajajo le evre, trgovci pa kupcem vračajo le evrsko gotovino. Med umikom slovenskega tolarja iz obtoka se gotovinska plačila v evrih stalno povečujejo in so 4. januarja zvečer obsegala že več kot polovico vseh gotovinskih plačil, ugotavlja evropska komisija in dodaja, da je to primerljivo z izkušnjo iz leta 2002, ko je bila evrska gotovina uvedena v članicah območja z evrom. Evropska komisija je v svojem sporočilu za javnost še zapisala, da se bo dvojno označevanje cen po zakonu nadaljevalo do sredine leta 2007, porabniki pa oblasti pozivajo, naj bodo pozorni na morebitne neupravičene podražitve, ki so eden najbolj skrb zbujajočih stranskih učinkov nove valute. Zveza potrošnikov Slovenije (ZPS) je od začetka noveletnih praznikov do danes prejela že več kot 600 obvestil potrošnikov o zaznanih podražitvah izdelkov in storitev. Po teh podatkih so se najbolj podražile malice in kosila, kava in čaj, hitra hrana, športne storitve, časopisi, mobilna telefonija, kinovstopnice in parkiranje. Na previdnost pri spreminjanju cen je opozoril tudi evropski komisar za denarne in gospodarske zadeve Joaquín Almunia, ki je v svojem sporočilu za javnost zapisal, naj bomo Slovenci v prihodnjih dneh in tednih predvsem pozorni na cene. Slovenski finančni minister Andrej Bajuk pa je na vprašanje o morebitnih podražitvah odgovoril, da so bili podatki za december sicer nekoliko večji, kot so pričakovali, ampak še vedno znotraj meja sprejemljivega. »Odkvisno bo tudi od nas, da bomo še naprej delali tako pametno, kot smo doslej. To pomeni, da pač ne bomo dovolili teh stvari, in če bodo cene previsoke, preprosto ne bomo kupovali. Tako bodo trgovci in vsi, tudi javne službe, hitro razumeli, koliko je ura v Sloveniji,« je prepričan finančni minister.

Uspešen prevzem evra ne pomeni konca prizadevanj in časa za oddih vseh vpletenih v oblikovanje slovenske ekonomske politike. Sprejem evra je šele začetek življenja in poslovanja v skupnem evrskem gospodarskem območju. **D**

NAJ RASTE!

profit

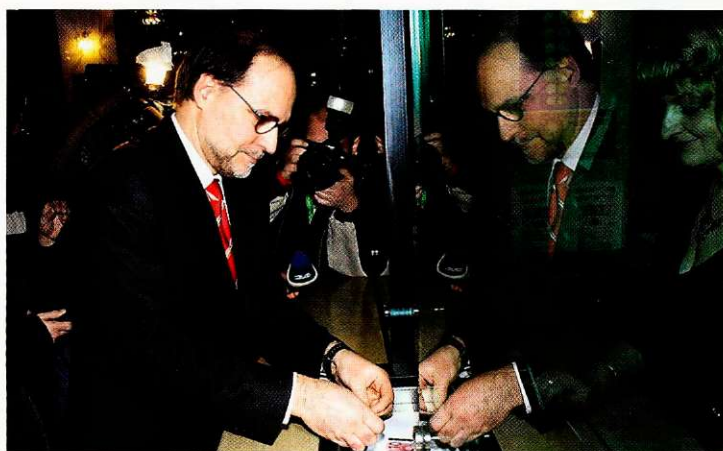
poslovna revija

Poslovna revija Profit je prenovljena. Vsakih 14 dni prinaša poglobljene gospodarske informacije, ki lahko osvežijo vaše posle in povečajo vaš profit.

www.profit-on.net

Titania d.o.o., Cesta Ljubljanske brigade 23, 1000 Ljubljana, telefon 05971 55 55, faks 05971 55 50, info@profit-on.net.

Guverner Mitja Gaspari je s prevzemom evra postal član Sveta ECB.

Stanovanjski sklad bo med drugim prodal 62 stanovanj v Ljubljani.

Na lov za stanovanji

Peter Avsenik, foto: Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

Stanovanjski sklad RS je začel sprejemati vloge za nakup 116 novih stanovanj na območju Ljubljane, Cerklj na Gorenjskem in v Kranju, največ bivališč pa je na voljo v glavnem mestu. Rok za oddajo prijave je 17. januar.

Kot je zapisano v razpisu, bodo lahko zainteresirani kupili le po eno stanovanje, seveda pa lahko v prijavi kandidirajo za več stanovanj. Če bo za eno stanovanje zainteresiranih več kupcev, bo sklad izbral kupca iz višjega prednostnega razreda.

Največ možnosti za pridobitev stanovanja bodo tako v prvi vrsti imele mlade družine, med njimi družine z več otroki (za mlado družino se šteje družina z vsaj enim otrokom, v kateri vsaj en otrok še ni šoloobvezen). Naslednje na prednostni listi so družine z vsaj enim otrokom, ki ga je družina dolžna preživljati, med njimi pa tiste z več otroki

(šteje se, da so starši svoje otroke dolžni preživljati do polnoletnosti). Na svoj račun bodo v tem krogu delitve stanovanj verjetno prišle tudi gibalno ovirane osebe in invalidi, a bodo morali skladu predložiti ustrezna dokazila zdravnika specialista. Prednost bodo imeli tudi mladi pari, ki so že varčevali oziroma varčujejo v

960 evrov za m² v Cerkljah

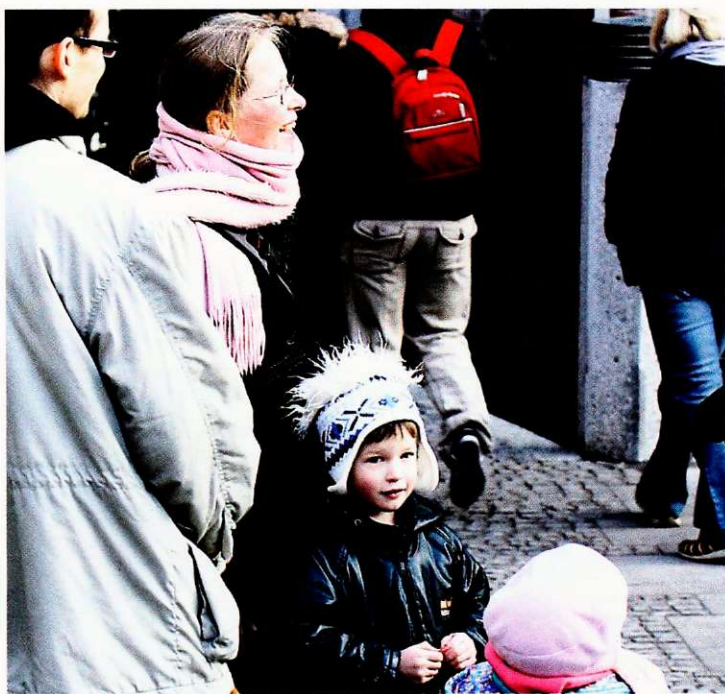
nacionalni stanovanjski varčevalni shemi (NSVS).

Pa cene? Za kvadratni meter stanovanja na Poljanskem nabrežju v Ljubljani bo treba odšteti 1.400 evrov, dvosobno stanovanje z atrijem, ki meri dobrih 38 kvadratnih metrov, pa bo kupca stalo 79 tisoč evrov oziroma slabih 19 milijonov tolarjev. Podobno stanovanje v Cerkljah na Gorenjskem bo stalo okoli 56 tisoč evrov oziroma 13 milijonov tolarjev in pol (960 evrov za kvadratni meter). Večja stanovanja bodo na voljo na Bregu pri Kranju (površina najmanjšega je 90 kvadratnih metrov, cena za kvadratni meter pa 950 evrov), a bodo temu pri-

merno tudi precej dražja – za stanovanje z omenjeno kvadraturbo treba odšteti 108 tisoč evrov (slabih 26 milijonov tolarjev). Največ stanovanj je na voljo v prestolnici – dvainšestdeset, osemindeset jih je v Cerkljah, šest pa na Bregu pri Kranju. Izbranim srečnejšem bodo po zagotovilih Biserke Prošek s stanovanjskega sklada izročena najkasneje do 1. oktobra 2007.

Od začetka svojega delovanja leta 1991 je sklad objavil že 24 razpisov za fizične osebe, v katerih je za posojilo za nakup, graditev ali obnovo stanovanja ali stanovanjske hiše prejel okoli 45 tisoč vlog. Odborenih je bilo dobrih 30 tisoč vlog, razdeljenih pa

Prednost imajo mlade družine z enim ali več otroki.

več kot 67 milijard (tedaj še tolarjev) posojil, od tega približno tri petine mladim družinam.

Bivanjska draginja Čeprav so stanovanja, ki jih ponuja sklad, v primerjavi z drugimi precej cenejša, je marsikdo nad stanovanjsko draginjo zgrožen in dvomi, da si jih bodo lahko privoščili tisti, ki so jim namenjena – mlade družine. Ne nazadnje je cena kvadratnega metra stanovanj, ki jih ponuja sklad v tokratnem krogu, poskočila kar za 100 evrov (še pred kratkim je bilo treba za kvadratni meter stanovanja v Ljubljani odšteti 1.300 evrov). Marsikdo je bil neprijetno presenečen tudi zaradi dejstva, da je predsednik sklada Primož Pirc še lansko poletje mladim družinam svetoval, naj počakajo leto ali dve, ker naj bi cene stanovanj padle. Tudi letos trdi, naj bi 1.000 novih stanovanj v Ljubljani, ki jih bo sklad zgradil v letošnjem letu, pripomoglo k znižanju cene kvadratnega metra v letu 2008.

Vendarle so cene na slovenskem nepremičninskem trgu še precej višje. Cene stanovanj namreč pri nas rastejo že deset let. Najbolj

se dražijo garsonjere, najmanj pa trisobna stanovanja. To seveda lahko pripišemo večjemu interesu za manjše bivalne prostore, saj je nakup trisobnega stanovanja za večino prevelik zalogaj. Na letni ravni (od junija 2005 do junija 2006) so se tako cene nepremičnin v Ljubljani dvignile kar za petino. Tako kvadratni meter dvo- ali trisobnega stanovanja v glavnem mestu stane kar 2.300 evrov. Seveda je prestolnica pri cenah izjema, vendar niti na Gorenjskem in Primorskem cene niso veliko nižje.

Stanovanjski sklad je torej v veliko primerih edina možnost, da mladi pridejo do svojega stanovanja. Zgodi pa se tudi, da tisti, ki jim je na razpisu uspelo pridobiti stanovanje, z njim niso najbolj zadovoljni. Tako se je zgodilo v primeru razvpitega projekta Novi Dragomelj 1.

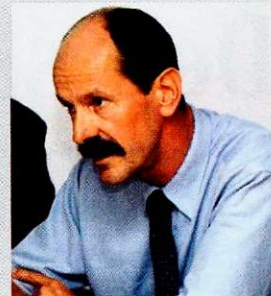
Ogrevanje več kot 130 evrov

Škodljivo ravnanje sklada, ki ga je tedaj vodil Jože Novak, naj bi po mnenju notranje revizijske službe ministrstva za okolje in prostor ob tem projektu odneslo kar 312 milijonov tolarjev. Kako so to

Velika odzivnost na popis

Medtem seveda teče popis nepremičnin, ki ga je Geodetska uprava Slovenije (GURS) začela 1. decembra lani in bo trajal do letošnjega aprila. Ob koncu prvega meseca evidentiranja nepremičnin so na GURS zapisali, se delo poteka uspešno. "Do sedaj je bilo v popis predanih že 206.883 stavb in delov stavb, od tega jih je popisanih že 29.310," so zapisali v sporočilu za javnost ob koncu lanskega leta. Zanimanje udeležencev popisa nepremičnin je po zagotovilih GURS vidno tudi pri veliki odzivnosti na vseh vzpostavljenih kanalih pomoči. December, prvi mesec popisa, se je tako končal nad pričakovanji GURS, saj je do 27. decembra v popis predala 12,35 odstotka vseh stavb in delov stavb, ki so vključene v popis nepremičnin.

Kot je znano, je generalni direktor GURS Aleš Seliškar pred časom zavrnil očitke informacijske pooblaščenke Nataše Pirc Musar, češ da namen zbiranja podatkov v zakonu o evidentiranju nepremičnin ni jasno opredeljen, zaradi česar je Pirc Musarjeva vložila zahtevo za presojo ustavnosti popisa. "Zakonsko opredeljen namen je množično vrednotenje nepremičnin, po katerem bodo dobili posplošeno tržno vrednost, ki bo služila tudi davčnim namenom. Večnamenskost kot taka pa ni protiustavna," je dejal Seliškar.

Direktor GURS Aleš Seliškar

občutili stanovalci, smo vprašali enega od kupcev, ki pa ne želi biti imenovan. Po njegovih navedbah še leto in pol po nakupu stanovanja stvari niso urejene. "Še vedno nimamo izbrisnih pobotnic, čeprav smo plačali celotno stanovanje, posledica pa je, da stanovanja zato ne moremo vpisati v zemljiško knjigo." Res je, da je izvajalce, ki so gradili omenjeni kompleks, sklad odpustil, vendar se po mnenju našega sogovorca problematika še vedno prepočasi rešuje. Pobotnice naj bi po obljubah sklada, katerega delovanje je sicer zadnji čas nekoliko boljše, stanovalci dobili v januarja. "Stanovanje je zdaj za silo urejeno, vendar imamo še vedno težave

s pritličji. Garaže namreč niso ustrezno izolirane, tla so zelo mrla, računi za ogrevanje pa presegajo 30 tisoč tolarjev," dodaja stanovalec v Novem Dragomlju.

Razmere se zaostrejejo In kakšno je splošno stanje na področju stanovanjskih zadev pri nas? Po podatkih urada varuha človekovih pravic število obravnavanih pobud na področju stanovanjske problematike zelo narašča. Kot je zapisano v poročilu iz leta 2005, je večji pripad obravnavanih zadev posledica dejstva, da se možnosti za reševanje stanovanjskih vprašanj, zlasti mladih družin in materialno šibkejših, čedalje bolj zaostrejejo. "Reševanje stanovanjskega vprašanja je država prepustila tržnim razmeram in ga prenesla na občine, te pa niso zainteresirane oziroma dovolj spodbujene za dodeljevanje neprofitnih stanovanj dohodkovno šibkim proslcem, zato imajo ti čedalje manj možnosti za najemna stanovanja," pišejo v uradu varuha.

Za večino astronomske cene stanovanj pomenijo dolgoletno odplačevanje posojil. Žal je za marsikoga kljub nekaterim ugodnostim lastno stanovanje še vedno nedosegljiva dobrina. **D**

Predsednik sklada Primož Pirc

Za večino astronomske cene stanovanj pomenijo dolgoletno odplačevanje posojil.

Delo sklada nekoliko drugače

Vida Kocjan, foto: arhiv Demokracije, D. Novakovič/STA

Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije je bil ves čas pod drobnogledom, podatki pa kažejo, da v zadnjih letih v njem le ni bilo vse slabo. Seveda pa so potrebne nekatere izboljšave.

O delu Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije je bilo v preteklih mesecih veliko govora. Med drugim je lani revizijo poslovanja za leto 2003 in 2004 opravilo računsko sodišče, v poročilu pa so bili navedeni številni očitki. Vodstvo je moralo nato pripraviti t. i. odzivno poročilo, s katerim so dokazali popravke, računsko sodišče pa je nato poročilo v začetku oktobra lani označilo kot zadovoljivo. Ob tem dodajmo, da so revizorji računskega sodišča poslovanje sklada v zadnjih desetih letih pregledali sedemkrat. Poleg tega je vlada pretekli teden, kot veleva zakon, dala soglasje k letnemu poročilu sklada za leto 2005 in programu dela ter finančnemu načrtu sklada za leto 2006, ki so ga organi sprejeli že prej. Pregled letnega poročila, ki ga je potrdila vlada, kaže, da poslovanje skla-

da ni bilo samo slabo. Nasprotno, na nekaterih segmentih je bilo celo zelo dobro.

Pogled nazaj Pogled v poslovanje sklada v letu 2005, ko ga je vodila Marja Majer Cuk, kaže, da sta bila program dela in finančni načrt sklada uresničena brez večjih odstopanj, ki bi imela negativne posledice na

Marja Majer Cuk

poslovanje sklada. V primerjavi s programom dela za leto 2004 je bilo v celoti realizirano gospodarjenje s kmetijskimi zemljišči, gospodarjenje z gozdovi pa je bilo zaradi povečanega poseka, ki je bil posledica prenamnožitve podlubnikov, celo preseženo. Poslovanje v letu 2005 je sklad končal s presežkom prihodkov nad odhodki v višini 5,452 mi-

lijona evrov (1,3 milijarde tolarjev), kar je pomenilo, da je bil presežek kar za 40 odstotkov višji od načrtovanega. Vlada še ugotavlja, da je bil doseženi poslovni izid posledica povečanih prihodkov v primerjavi z načrtovanimi, in sicer za dober milijon evrov (255 milijonov tolarjev), in manjših odhodkov v primerjavi z načrtovanimi. Odhodki so

Revizije računskega sodišča:

1. Leta 1995 so pregledali poslovanje v letu 1994.
2. Leta 1997 so pregledali poslovanje v letu 1995.
3. Leta 1997 so pregledali poslovanje v letu 1996.
4. Leta 1998 so pregledali poslovanje v letu 1997.
5. Leta 2000 so pregledali poslovanje v letu 1998.
6. Leta 2001 so pregledali poslovanje v letu 1999.
7. Leta 2006 so pregledali poslovanje v letih 2003 in 2004.

Revizorji računskega sodišča so poslovanje Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov RS pregledali sedemkrat, izpustili pa so preglede za leto 2000, 2001 in 2002.

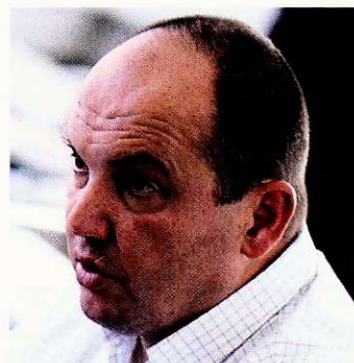
bili za slabega pol milijona evrov nižji od načrtovanih.

Številčni podatki Sklad in posledično vlada ugotavljata, da je bilo pri gospodarjenju s kmetijskimi zemljišči veliko truda vloženega v izboljšanje plačilne discipline pri zakupnikih, kar je bilo v veliki meri tudi doseženo. Sicer pa je bilo na novo podpisanih 3.339 zakupnih pogodb za 11.134 hektarjev zemljišč. Dodajmo, da je sklad leta 2005 prodal 287,31 hektarja zemljišč in iz tega iztržil dobrih 8 milijonov evrov oziroma 1,9 milijarde tolarjev. V tem okviru prodaje so sklenili 252 prodajnih pogodb za kmetijska zemljišča, 38 za stavbna in 75 za infrastrukturo. Hkrati je sklad leta 2005 kupil 489,56 hektarja kmetijskih zemljišč in za to odštél 3,2 milijona evrov oziroma dobrih 765,9 milijona tolarjev in za izvedbo teh poslov sklenil 291 pogodb. Na kmetijskih zemljiščih, s katerimi sklad gospodari, je bilo izvedeno najnujnejše vzdrževanje kmetijske infrastrukture, sanacije zemljišč in melioracij. Načrt za ta dela je bil uresničen 98-odstotno, na sklad je bilo tega leta prenesenih skupaj 9.871 hektarjev kmetijskih zemljišč in gozdov. Zdajšnje poslovodstvo sklada še ugotavlja, da je gospodarjenje na 258.301 hektarjev površin državnih gozdov tudi v letu 2005 potekalo v skladu z načrtovanim. Vzrok za preokaračitev poseka v višini 6 odstotkov pa je bil v povečani sečnji zaradi žarišč lubadarja in zaradi vetrooloma na območju Tolmina in Bleda. Gozdnogojitvena dela so bila realizirana na ravni načrtovanih.

Prodaja in nakup V primerjavi z letom 2005 je bilo skladno s programom dela in finančnim načrtom v letu 2006 načrtovano povečanje prihodkov iz zakupnin za 7,2 odstotka. K takšnemu povečanju je prispevalo na eni strani povišanje zakupnine (2,1 odstotka) in zmanjšanje popusta zakupnikom, ki imajo v zakupu več kot 3 hektarje zemljišč, in sicer s sedanjih 20 na 15 odstotkov, ter povečanje števila zakupnih pogodb in s tem zmanjšanje obsega zemljišč, za katera zakupne pogodbe še niso sklenjene. Na

ponudbah za zakup naj bi bilo v vsem letu objavljenih okoli 2.500 hektarjev kmetijskih zemljišč. Načrtovana je bila tudi prodaja okoli 370 hektarjev kmetijskih zemljišč za vrednost 7,2 milijona evrov (1,73 milijarde tolarjev). Na drugi strani pa naj bi bili kupili zemljišča (predvideno 500 hektarjev za 3,27 milijona evrov oziroma 785 milijonov tolarjev). Promet z zemljišči so izvajali v skladu s strategijo razvoja v kmetijstvu. Vlada je vodstvu naložila, da mora sklad s prodajo, odkupom in zamenjavo zemljišč zagotavljati izboljševanje posestne in parcelne strukture ter zaokroževanje državnih oziroma zasebnih površin. Usposabljanje kmetijskih zemljišč naj bi v primerjavi z letom 2005 ostalo na približno enaki ravni. Pomembno je, da je bil v letu 2006 še naprej poudarek na pospešenem izvajanju prenosa kmetijskih zemljišč in gozdov v državno last oziroma opredeljevanje do prenosa. Neopredeljenih zemljišč je namreč še vedno okoli 67.930 hektarjev.

Problematika gozdov Gospodarjenje z gozdovi je v skladu z načrti in prizadevanjem za doseganje čim bolj enakomernih letnih donosov, ki izhajajo iz načrtovanih sečenj in načrtovanih vlaganj v gozdove. To naj bi se odrazilo v programih, ki se določijo za vsako gozdnogospodarsko območje. Za leto 2006 je bil pričakovano začetek zmanjševanja obsega sanitarnih sečenj in s tem nekoliko stabilnejše razmere za gospodarjenje v naslednjih letih. Obseg sečenj v gozdovih, za katere so podpisane koncesijske pogodbe, je za 7 odstotkov nižji od obsega v letu 2005. Sklad se je še zavezal, da bo zagotovil pravo-

Sergij Daolio, direktor sklada

Struktura prihodkov sklada v letu 2005:

• zakupnine	22,4 odstotka
• koncesije za izkoriščanje gozdov	27,5 odstotka
• prodaja nepremičnin	41,0 odstotka
• drugi prihodki	9,1 odstotka

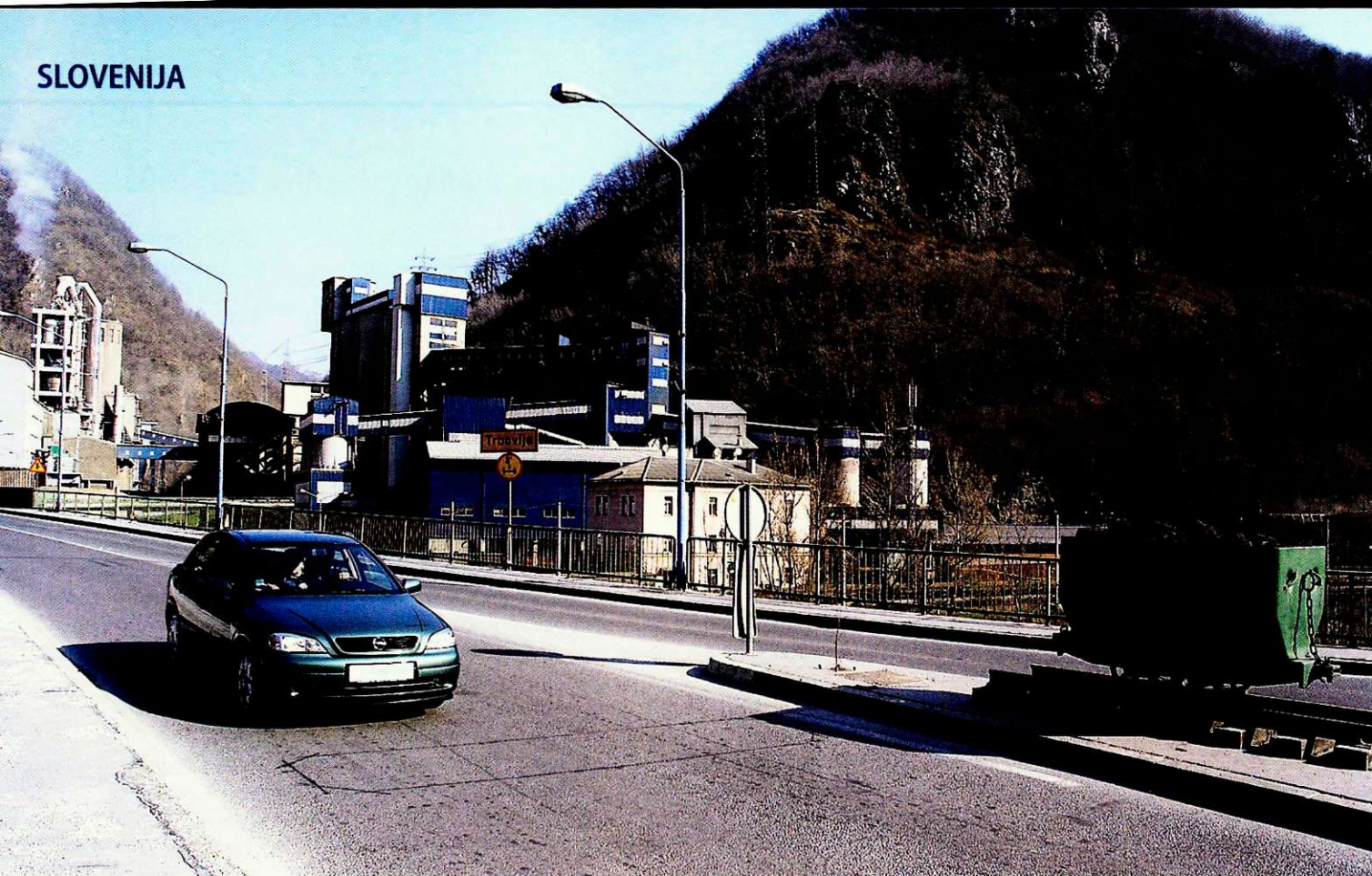
časni podpis dodatkov k podeljenim koncesijskim pogodbam. Dodatno pozornost je vodstvo še vedno namenjalo izvajanju sistema nadzora sečenj v državnih gozdovih in izmenjavi podatkov s koncesionarji. Obseg gojitvenih del in drugih vlaganj v gozdove je prilagojen pričakovani obsegu sečenj, tako da bo razlika med pričakovanimi prihodki in odhodki iz gospodarjenja z gozdovi na približno enaki ravni, kot je bila v letu 2005. Načrtovana je bila tudi prodaja gozdov v višini dobrih 959 tisoč evrov (230 milijonov tolarjev) in nakup gozdov v višini 1,250 milijona evrov (300 milijonov tolarjev).

Manj iz proračuna Finančni načrt za leto 2006 je v primerjavi z letom 2005 predvidel za 10 odstotkov manjše skupne prihodke, in sicer iz storitev sklada in iz proračunskih sredstev. Navedeni postavki v strukturi prihodkov pomenita le 3,4 odstotka. Načrtovani skupni odhodki so se v letu 2006 povečali za 14,8 odstotka. Finančni načrt gospodarjenja s kmetijskimi zemljišči za leto 2006 izhaja iz povečanih zakupnih cen za 2,1 odstotka 15.749 sklenjenih zakupnih pogodb, od katerih je bilo v tem letu 3.000 obnovljenih, 2.500 hektarjev zemljišč pa je bilo na novo ponujenih v zakup. Omenjena izhodišča naj bi v letu 2006 v primerjavi z letom 2005 zagotovila iz naslova zakupa kmetijskih zemljišč za 7-odstotno povečanje prihodka, na odhodkovni strani pa 3-odstotno zmanjšanje.

Manjša sečnja Zaradi zmanjšanja programa sečnje za 72.637 m³ (na 958.680 kubičnih metrov lesa) v primerjavi z letom 2005 in zaradi stagnacije cen večine gozdnih lesnih sortimentov naj bi se pričakovani prihodki iz koncesin za izkoriščanje gozdov v letu 2006

zmanjšali za 10 odstotkov. Na prihodkovni strani so pomembna postavka prihodki iz prodaje nepremičnin, ki v skupnih prihodkih pomenijo 36 odstotkov, v absolutnih številkah pa 4,85 milijona evrov (1,16 milijarde tolarjev), kar je razlika med pogodbeno in knjižno vrednostjo zemljišč in gozdov. Iz proračunskih sredstev so za sofinanciranje ukrepov za sanacijo gozdov, poškodovanih v ujmah, za preventivno varstvo gozdov in za protipožarno varstvo gozdov na Krasu v skladu z določbami zakona o gozdovih ter za proračun terjatev iz leta 2005 načrtovali skupaj slabih 331 tisoč evrov (79,4 milijona tolarjev). Bistveno več sredstev kot v letu 2005 so lani namenili investicijskemu vzdrževanju gozdnih cest, označevanju gozdnih lesnih sortimentov in certifikaciji gozdov, stroškom prenosa zemljišč, usklajevanju s katastrskimi podatki, vzdrževanju katastrskih podatkov, študijam in ekspertizam ter izobraževanju delavcev sklada.

Predvidene naložbe Skupno investiranje naj bi se v primerjavi z realizacijo v letu 2005 povečalo za 17 odstotkov in naj bi doseglo skupno vrednost 5,9 milijona evrov (1,4 milijarde tolarjev). Na področju investicij je največji delež namenjen nakupu kmetijskih zemljišč in gozdov (77 odstotkov) in se v primerjavi z letom 2005 povečuje za 14 odstotkov. Za nakup gozdov naj bi namenili 300 milijonov tolarjev, za nakup kmetijskih zemljišč pa 785 milijonov tolarjev. Za 32 odstotkov naj bi se povečale naložbe v gozdove, ki so nujne za realizacijo programa gospodarjenja z gozdovi. Materialne naložbe za službe naj bi se v primerjavi z realizacijo v prejšnjem letu zmanjšale za 17 odstotkov. Od predlaganih 66 milijonov tolarjev naj bi se večina namenila za računalniške programe in opremo. **D**

Volivci so izbrali, kdo bo vladal

Igor Gošte, foto: arhiv Demokracije

Odkar je bilo ustanovljeno Drnovškovo Gibanje za pravičnost iz razvoj, iz mnogih političnih ust slišimo veliko besed o pozitivnemu razmišljanju. Štafetno palico pri tem zagotovo nosi poslanec in zagorski župan ter član gibanja Matjaž Švagan.

Sem za sodelovanje, razmišljam pozitivno, imam vas rad in ne vem kaj še se je v tem času slišalo iz njegovih ust. Vendar se prijazno govorjenje kaj hitro spremeni v vsakršne očitke, če ta ali oni politik, podjetnik, novinar ne razmišlja v isti smeri ali vsaj zelo podobno kot prej imenovani. Njegovo domnevno pozitivnost zasavski novinarji slišimo na štiri oči ali prek telefona ob vsakem malce bolj kritičnem članku ali izjavi koga, ki z njim in njegovim delovanjem ni prav zadovoljen in ki pozna tudi njegovo drugo plat delovanja. Občutijo jo tudi nekateri podjetniki. A to je že druga zgodba, o kateri kdaj drugič.

Župan in podžupan

1. primer. Predsednik slovenske vlade Janez Janša je za vodjo svo-

jega kabineta želel določenega človeka, pa je ta odklonil.

2. primer: Ravnatelj ene izmed šol je želel na tekmovanje povabiti razred iz sosednje šole. Na tiskovni konferenci je zbranim novinarjem razočarano dejal, da žal povabljeni niso za stvar.

3. primer: Zagorski župan Matjaž Švagan (LDS) je želel in mislil podžupansko mesto ponuditi kandidatu druge najmočnejše stranke v občinskem svetu, ki sliši na ime SDS. »Tudi druga odgovorna mesta sem jim ponudil,« je hitel razlagati na zadnji tiskovni konferenci pred prazniki, »pa iz tega ne bo nič, ker niso za sodelovanje, ker ne mislijo pozitivno, ker so za razdvajanje.«

Prvi in drugi primer sta izmišljena. Kajti ne verjamemo, da bi predsednik vlade Janez Janša na tiskovni konferenci javno razlagal, da je nekomu mislil

ponuditi neko mesto, ne da bi mu to v resnici tudi ponudil. Si lahko mislite, da bi medijem razlagal, da tisti, o katerem je intenzivno razmišljal, ni za sodelovanje. Sam si ne.

Zagorski župan pa je na svoji prednovoletni tiskovni konferenci storil prav to. Obtožil je drugo največjo stranko v občinskem svetu, da razdvaja, da ni za sodelovanje, da ne želi imeti podžupana.

Vendar ima njegovo govorjenje na tiskovni konferenci vsaj eno napako. Za njegovo ponudbo, o kateri je intenzivno razmišljal, v vodstvu stranke SDS, kot so nam zatrtili, niso vedeli, ampak so zanjo izvedeli šele, ko so županovo izjavo predvajali nekateri mediji.

Kmetijstvo v rokah vojaka

Po naših podatkih je SDS za delo v občinskih komisijah in odborih predlagala kar nekaj uglednih

imen. Med drugim so v komisijo za zdravstvo predlagali uglednega zdravnika Franca Grošlja in kirurga mag. Igorja Černita, a so ostali praznih rok. Na 2. seji občinskega sveta, ki je potekala pred novim letom, jim je bilo pojasnjeno, da so predlagali preveč nečlanov občinskega sveta (v SDS so to storili zato, ker so predlagani ustrezni strokovnjaki) in premalo članov za delo v posameznih komisijah in odborih, zato njihovi kandidati niso bili izbrani. Tisti, ki imajo v Zagorju škarje in platno, pa tega niso upoštevali, ko je šlo za nekatere druge stranke (DeSUS). Na seji so nekateri svetniki iz vrst SDS in SLS opozarjali na to, pa ni pomagalo.

Mimogrede pa so občinski svetniki za predsednika komisije za kmetijstvo imenovali pripadnika Slovenske vojske Aleksandra Kosa (z liste LDS in Gibanja za pravičnost in razvoj). Iz te ko-

Zagorski župan Matjaž Švagan

Trboveljski župan Bogdan Barovič

misije je še pred glasovanjem protestno izstopil Slavko Jelšev (SLS), ker so ga vanjo uvrstili brez njegove privolitve oziroma posvetovanja z njim. Njegova stranka ga je namreč predlagala za delo v neki drugi komisiji.

Kakor koli že, v Zagorju bodo komisije sestavljene brez članov SDS, ker s predlaganimi kandidati ni prepričala komisije za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja, ki jo vodi Sandi Grčar (LDS). Večino v vseh komisijah bo imela LDS. In razen v eni v vseh tudi predsednika. Prav. Ne nazadnje so zmagali na volitvah in dobili kar šestnajst svetnikov od petindvajsetih in še župana z osemdesetodstotno podporo. Torej naj vladajo. Imajo mandat volivcev, ki vanje verjamejo. Zato je vsakršno govorjenje o domnevnem nesodelovanju nekaterih strank brezpredmetno.

V Trbovljah še drugi podžupan

V trboveljskem občinskem vodstvu pa volilno podporo, ki ni tako izrazita, znajo in hočejo uporabljati.

ti. Trboveljska SNS, ki sicer nima absolutne večine v občinskem svetu, je pa daleč najmočnejša stranka, ima v svojih vrstah tudi župana Bogdana Baroviča, ki so mu volivci namenili skoraj 80-odstotno podporo. Že v prejšnjem mandatu, ko so imeli precej manj občinskih svetnikov, jim je uspelo doseči izvolitev poklicnega podžupana Metoda Kurenta (SNS), že na prvi seji po zadnjih lokalnih volitvah pa so za drugega poklicnega podžupana predlagali Mitjo Rozino (SNS) in zanj dobili podporo večine v občinskem svetu. Pri tem niso dosti kupčkali in ponujali podžupanstva drugim strankam. Zaupano podporo Trboveljčanov so unovčili s svojim podžupanom. Če bodo dobro vladali, se jim bo štel v dobro. Če ne, bodo volivci na prihodnjih volitvah vedeli, koga naj (ne) podprejo. Nekateri občinski svetniki so se ob izvolitvi še enega podžupana sicer spraševali, zakaj imeti dva, saj ne nazadnje tudi nekaj staneta. Prvi podžupan Kurent jim je odgovoril, da dober podžupan lahko v občinski proračun prinese tudi desetkrat več denarja, kot znaša njegova plača. S tem se lahko strinjamo ali pa ne. Po tej logiki bi lahko imeli tudi več podžupanov.

Vsekakor takšno delovanje kaže, da se v trboveljski SNS zavedajo, da so jim občani zaupali mandat za štiri leta in da od njih pričakujejo uspešno delo. Kako in s kakšnim kadrom ga bodo opravili, volivcev ne zanima.

Tudi volivcev v Zagorju ne, kjer ima Švaganova ekipa še večjo podporo. Naj torej uspešno vlada. Ekipa tako nima razloga, da se izgovarja na (ne)sodelovanje drugih (malih) strank. **D**

Kakšno bo vreme čez 6 dni?

Vremenska napoved za 6 dni vnaprej!

Prva slovenska televizija s šestdnevno vremensko napovedjo.

Info TV je slovenska televizija, ki celodnevno predvaja poročila vsakih 15 minut. V naših informativnih oddajah lahko sprejmete tako dogajanje doma kot po svetu. Info TV lahko sprejmete samo preko kablenskih sistemov. Program je popolnoma brezplačen. Za več informacij pokličite vašega kablenskega operaterja.

Vremenska napoved za 6 dni je na sporedu v novicah, ki so 15 minut do in 15 minut čez vsako polno uro.

Vremensko napoved "6 dni" najdete tudi na Mobiltelevem mobilnem portalu Planet (Info/Vreme).

Naročnik oglasa Info TV, d.o.o., Novo mesto

V Irak naj bi kmalu prispelo 20 tisoč novih ameriških vojakov.

Zadnji ameriški vlak za Irak

Ana Müllner, foto: arhiv Demokracije

Bela hiša želi spremeniti svojo vojaško strategijo v Iraku in tja napatiti večje število novih vojakov ter s tem izkoristiti zadnjo možnost za stabilizacijo razmer v državi. Pri tem se postavlja vprašanje, ali je Irak sploh še mogoče stabilizirati.

Ameriški predsednik George Bush je vse od začetka vojaške operacije v Iraku marca 2003 zatrjeval, da bo število vojakov v tej nemirni bližnjevzhodni državi povečal le, če bi to zahtevali generali ameriške vojske. A po usmrtni nekdanjega iraškega diktatorja Sadama Huseina se razmere v Iraku čedalje bolj zaostrejejo in državljanska vojna se zdi ne-

izbežna. Z menjavami v samem vrhu ameriške vojske in z drastičnim povečanjem števila vojakov Busheva administracija lovi še zadnjo možnost za končanje iraške tranzicije pred koncem Bushevega mandata leta 2008. Vendar pa sprejetje nove vojaške strategije visi v zraku, saj je Demokratska stranka, ki je po novembrskih volitvah tako v senatu kot v kongresu v večini, že napovedala, da predlogov Bele hiše ne bo podprla.

Menjave na vrhu Da se bodo smernice ameriške politike v Iraku temeljito spremenile, je postalo jasno novembra lani, ko je Busheva Republikanska stranka (predvsem zaradi neuspeha

vojske v Iraku) izgubila volitve. Večni tekmelec Demokratska stranka si je zaupanje javnosti pridobila z zagovarjanjem novega pristopa v Iraku, navzočnost ameriških sil v njem pa zagovarja iz dneva v dan manj Američanov. In res je do prve velike menjave v političnem vrhu prišlo že nekaj ur po volitvah; odstopil je obrambni minister Donald Rumsfeld, eden najtesnejših Bushevih sodelavcev ter idejni vodja vojaških posegov v Afganistanu in Iraku. Nadomestil ga je nekdanji direktor CIA. Ob Rumsfeldovem odstopu so si oddahnil predvsem vojaki ameriške vojske, ki nikoli niso skrivali nezadovoljstva nad njegovimi vojaškimi povelji. Sledile so menjave v diplomatskih krogih – odstop

veleposlanika ZDA v Združenih narodih Johna Boltone, ki je v vseh pogledih veljal za Bushevega človeka. Nadomestil ga je Zalmay Khalizad, ki je bil pred tem veleposlanik v Iraku.

Bolj kot menjave na političnem prizorišču so odmevale menjave v poveljstvu ameriške vojske v Iraku. Po napovedi o odhodu v pokoj je z mesta poveljnika centralnega ameriškega poveljstva odstopil John Abizaid, nadomestil pa ga je admiral William Fallon. Centralno poveljstvo ZDA ne obsega le Bližnjega vzhoda, temveč tudi južno Azijo in Afriko, v njihovih četah pa služi več kot 300 tisoč vojakov. Nov pristop v Iraku bo odslej zagotavljal novi vodja ameriških sil v Iraku,

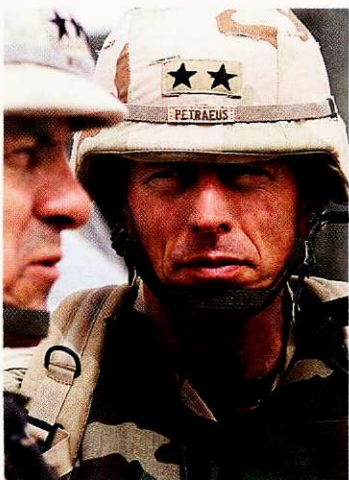
Voditeljica demokratov Nancy Pelosi

general David Petraeus, ki je zamenjal dosedanega poveljnika Georgea Caseyja. Petraeus je tako dobil poveljstvo nad 140 tisoč ameriški vojniki, a če se bodo prizadevanja Bele hiše uresničila, se lahko to število kmalu poveča tudi za 20 tisoč.

Nov pristop Še ne tako dolgo nazaj se je edini cilj ameriške vojske v Iraku glasil: osvoboditi državo in jo vrniti ljudem. Sedaj pa se je na prednostni seznam vrnilo toliko drugih nalog, da nihče več ne ve, katera je pravzaprav prva: razorožiti uporniške skupine, izslediti Al Kaidine celice, obnoviti infrastrukturo,

Nova vojaška strategija je rešilna bilka tako za Busha kot za Republikansko stranko.

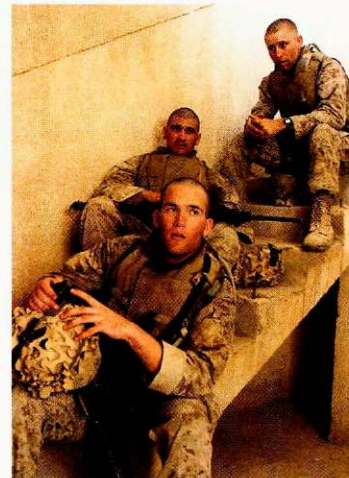
izuriti iraško vojsko, sodelovati s političnimi skupinami in predvsem paziti, da je v uresničevanju teh ciljev ubitih čim manj ljudi na obeh straneh. Da Bela hiša pripravlja novo vojaško strategijo, se je šušljalo že nekaj časa, da pa so z njo pohiteli, je veliko pripomoglo obešenje Sadama Huseina, ki je v državi povzročilo še več nasilja med etničnimi skupinami. Načrt je ameriška administracija poimenovala Nova pot naprej, največja novost, ki jo prinaša, pa je napotitev novih čet v Irak.

Novi poveljnik ameriških sil David Petraeus

Po Bushevem predlogu naj bi bilo v Irak dodatno napatenih 20 tisoč ameriških vojakov. Bela hiša naj bi bila precej enotna glede njihovega števila, mnenja pa naj bi se kresala glede tega, ali naj se vsi vojaki napatijo v Irak hkrati ali pa naj okrepitev prihajajo postopoma. Tako iz vojaških kot iz civilnih vrst so kritike na račun premajhnega števila vojakov prihajale ves čas od začetka vojne, a jih je še posebej uspešno zavračal nekdanji obrambni minister Rumsfeld, ki je posledično postal močno nepriljubljen med svojimi podrejenimi. Zanimivo pa je, da so ob napovedanih spremembah utihnili glasovi ameriških generalov, ki so pred tem od začetka vojne glasno zahtevali več čet v Iraku. Večinoma zato, ker se bojijo, da bi z napotitvijo okrepitev le še bolj obremenili kopenske enote, in tudi zato, ker se zavedajo, da bi imeli v tem primeru tudi veliko več žrtev. »Če postavimo več vojakov v prvo bojno vrsto, bomo imeli tudi več žrtev in ne vem, ali si to lahko privoščimo,« je dejal eden izmed ameriških generalov. Prav v času, ko se je v Washingtonu pripravljala nova vojaška strategija, je bil v Iraku ubit tri tisoči ameriški vojak, skupno število mrtvih pa je že preseglo 22 tisoč.

Skriti nameni Te dni se marsikdo sprašuje, kaj se skriva za ozadjem Busheve t. i. nove poti, saj bi se zanj lahko odločil že precej prej, preden so se razmere v Iraku drastično poslabšale. A če pogledamo časovni načrt nove vojaške strategije, postane jasno, da Bush z njim le poskuša rešiti svojo kožo. Novi vojaški program bi potekal od leta in pol do dveh let in bi se končal prav okoli ameriških predsedniških volitev konec leta 2008. Situacija v Iraku je bila odločilna tema tako prejšnjih predsedniških kot kongresnih volitev. A če je Bush leta 2004 dobil drugi mandat, ker je ZDA v Iraku takrat kazalo dokaj dobro, so republikanci lanske volitve v kongres izgubili zaradi katastrofalnega poslabša-

Generali dvomijo o uspehu v Iraku.

nja razmer. Če bi se slednje nadaljevalo, bi bila demokratskemu predsedniškemu kandidatu vrata na stečaj odprta in republikanci ne bi imeli nobenih možnosti osvojitvi predsedniški stolček. Od nove vojaške strategije pa je odvisna tudi usoda predsednika Busha; če bi mu načrt uspel, bi se v ameriško zgodovino zapisal z zlatimi črkami, medtem ko bi v

primeru (vnovičnega) neuspeha ostal znan kot predsednik, ki se je lotil prevelikega zaloga ...

Nasprotovanje demokratov

Usoda Busheve strategije za Irak še ni dokončno potrjena, saj jo morajo najprej potrditi v ameriškem kongresu, v katerem so po novem v večini demokrati. Nova voditeljica predstavniškega doma Nancy Pelosi je že napovedala, da demokrati ne bodo podprli strategije, ki dokazano ne deluje. »Ne vemo, zakaj bi morali svoj proračun še bolj obremeniti in v Irak pošiljati še več svojih vojakov, če do sprememb na bolje ne bo prišlo.« V republikanskih vrstah vsemu navkljub pričakujejo, da bo strategija sprejeta in denar zanjo odobren, hkrati pa se zavedajo, da bodo za to morali kar nekaj časa posvetiti prepričevanju senatorjev, da je uresničitev nove strategije resnično pomembna. Da bodo morali popustiti pri svojih stališčih, se zavedajo tudi v vrstah demokratov, ki so se po prepričljivi volilni zmagi že znašli v zagati. Čeprav nasprotujejo navzočnosti ZDA v Iraku že od vsega začetka, ne morejo glede tega ničesar storiti, saj je jasno, da bi umik koalicijskih sil iz Iraka državo pahnil v še globljo krizo na vseh ravneh. A če pogledamo iraški vsakdanjik, se zdi, da so možnosti za to še vedno precejšnje. ■

tel.: 03/ 897 50 05

www.radiovelenje.com

107,8 MHz

RADIO VELENJE

Radio Krka
106.6 MHz

Nova voditeljica

Kitajka Margaret Chan je prevzela vodenje Svetovne zdravstvene organizacije (WHO). Chanova je bila za generalno direktorico WHO izvoljena po nenadni smrti svojega predhodnika, Južnokorejca Li Jong Wooka, na novem položaju pa jo čakata dva velika izziva: soočenje z grožnjo pandemije ptičje gripe in reforma organizacije. Sicer pa je znana po tem, da je bila prva, ki se je leta 1997 soočila s takrat še neznanom obliko gripe – z virusom ptičje gripe H5N1 – in bila deležna ostrih kritik zaradi ravnanja v času krize s sindromom akutnega oteženega dihanja (sars).

Eksplzija V gosto poseljenem delu največjega nigerijskega mesta Lagosa je v eksploziji in požaru na naftovodu po podatkih nigerijskega Rdečega križa umrlo več kot 200 ljudi. Do eksplozije je prišlo

zaradi vandalizma, ko so ljudje preluknjali naftovod in s plastičnimi posodami odnašali nafto. Do podobne eksplozije, v kateri je umrlo 150 ljudi, je v Lagosu prišlo maja lani. Nigerija je največja

afriška proizvajalka nafte, vendar ji zaradi korupcije, slabega upravljanja in omejenih zmožnosti za rafinerijo nafte primanjkuje.

Nov muzej Zahvaljujoč zasebni zbirki poslovneža Joseja Berarda (njegovno premoženje ocenjujejo na več kot 527 milijonov evrov) se bo Lizbona to leto po zgledu evropskih prestolnic Berlina,

Madrida in Pariza lahko pohvalila z velikim muzejem moderne umetnosti. V njem bodo nekatera veličastna dela 20. stoletja, ki jih ne premore nobena druga portugalska zbirka, na ogled pa bodo tudi stvaritve sodobnih domačih umetnikov. Muzej bodo odprli julija, ko bo Portugalska prevzela predsedovanje EU. Zbirka, ki jo dražbena hiša Christies's ceni na 316 milijonov evrov, bo na ogled v Kulturnem centru Belem. Portugalska in zbiralec sta se obvezala, da bosta za bogatenje zbirke vsako leto prispevala po milijon evrov.

Knjižnice Kitajska namerava na podeželju zgraditi okoli 200.000 novih knjižnic, s čimer naj bi poskušala premostiti razlike v

kulturi in stopnji izobrazbe med podeželjem in v mestih. Načrt graditve knjižnic na podeželju naj bi postopoma rešil težave kmetov pri iskanju dobrih knjig. Vsaka od novih knjižnic naj bi imela vsaj tisoč knjig, trideset časnikov in avdio-video opremo. Kitajska vlada bi tako rada predvsem ustvarila harmonično družbo in dvignila življenjski standard ljudi, ki ne živijo v mestih.

Šola za revne Priljubljena ameriška TV-voditeljica Oprah Winfrey je v okolici Johannesburga v

Južnoafriški republikli odprla elitno šolo za revne deklice, za katero je prispevala okoli 30 milijonov evrov. V šolske klopi bo 15. januarja po skupno petih letih gradi-

TUJI TISK

Die Zeit

Ni jih vodil komet

Zvezda repatica je v resnici obstajala, toda le v določenem smislu – to je bil redki astronomski pojav: srečanje Jupitra in Saturna. Danes je znano, da se je to zgodilo samo enkrat, in sicer leta 7 pred Kr., v času, ki se je

ujemal z rojstvom Odrešenika. O tem govori astronom Jürgen Hamel v tedniku Die Zeit. Nekaj tednov pred božičem se je pojavilo znanstveno pojasnilo ene najbolj vznemirljivih evangeljskih zgodb. Prigod Odrešenika je bil namreč napovedan. Zvezda repatica je z znanstvenega vidika poseben dogodek in nastalo je veliko teorij: nekateri mislijo, da je bil to komet, drugi menijo, da je bila to eksplozija zvezde, tretji govorijo o srečanju Jupitra in Saturna. Takšno razlago smo si lahko ogledali tudi pri nas v kinematografih.

The New York Times

Lažnivci

Ko boste šli mimo ribnika, v katerem kvakajo žabe, pozorno prisluhnite, lahko katera od njih laže. S kvakanjem namreč samci izražajo svojo velikost. Čim večji je samec, nižji je njegov glas. Glas velikega samca je dovolj, da se ga

manjši bojijo in se njegovemu teritoriju na daleč izogibajo. Nekatere žabe glas nižajo, da bi se zdelo, da so večje. Toda žabe so samo ena vrsta živali, ki znajo prinašati okoli. Lagati znajo tudi druge živali – od ptic do primatov in seveda tudi človek, čigar komunikacija je polna prevar. Biologi dolgo niso mogli dojeti narave prevare, saj bi nepoštenost morala izpodkopavati zaupanje pri živalih. Tako na primer neka vrsta ptic neprestano sporoča sovrstnikom o bližini nevarnosti, včasih pa kateri od ptičev zažene lažni alarm, da bi druge odvrnil od hrane. Bolje hranjeni ptiči imajo namreč več potomcev. Toda če bo lažnih alarmov preveč, bodo oškodovani prav »lažnivci«.

tve tako sedlo 152 učenk. Elitni internat stoji v mestu Henly-on-Klip, zgradili pa so ga po načrtih Oprah Winfrey. Učilnice so moderno opremljene, v zgradbi pa so tudi gledališki prostori in wellness center. Z ustanovitvijo sodobne šole Oprah uresničuje obljubo, da bo poskrbela za izobrazbo južnoafriških deklic iz najrevnejših pokrajin v državi, ki jo je pred več leti dala nekdanjemu predsedniku države Nelsonu Mandeli.

Ne zaostajajo Da se je Rusija spričo gospodarske rasti v zadnjih letih razcvetela, priča vozniki v prestolnici Moskvi, izložbi ruskega bogastva. Velempo z desetimi milijoni prebivalcev, ki nenehno

raste, ima že tri milijone avtomobilov. Vozni park se je v zadnjih letih tako pomnožil, da mu stara prometna infrastruktura iz časov Sovjetske zveze ni več kos. Zastoji so tako za mestno prebivalstvo del vsakdanjika, ne morejo se jim izogniti niti obiskovalci, saj iz gneče ni izvzet javni promet, množice ljudi pa napolnjujejo tudi posta-

je in vlake podzemne železnice. Policija meščanom svetuje, naj prodajo svoje avtomobile.

Rekorden obisk New York, ki so ga po terorističnih napadih 11. septembra 2001 turisti skorajda zapustili, je lani obiskalo rekordnih 44 milijonov obiskovalcev, med njimi 37 milijonov Američanov in sedem milijonov tujcev. Župan Michael Bloomberg je turiste opisal kot nepogrešljiv motor, ki poganja gospodarstvo

mesta, in napovedal, da so si do leta 2015 zastavili ambiciozen cilj pritegniti 50 milijonov turistov.

Sipa velikanka Japonski znanstveniki so 640 metrov pod morjem na severu Tihega oceana ujeli orjaško, 50 kilogramov težko sipo, ki je v dolžino merila tri metre in pol, njena glava pa je bila velika kar 1,4 metra. Po besedah predstavnika znanstvenikov Cunemija Kubodere, ki je novinarjem predvajal posnetke ogromnega mehkužca, se s to vrsto sipe hrani kit glavač, ki dnevno poje najmanj

500 kilogramov sip. Ker je omejenih kitov v zahodni polovici Tihega oceana okoli 200.000, je tudi sip v morju ogromno.

Čar kina Francoski kina z okrog 185 milijonov gledalcev so lani imeli dober obisk. Število obiskovalcev je bilo za šest odstotkov višje v primerjavi z letom 2005. Razlog za to je delno v

dobrem stanju na francoskem filmskem trgu, na katerem je bilo nekaj filmskih uspešnic. Na vrhu se je prepričljivo znašel film Prijatelji na dopustu, 3. del, z 10,3 milijona gledalcev. Število gledalcev pa je bilo kljub temu nižje kot leta 2004, ko so jih našli rekordnih 190 milijonov. Ne glede na to je leto 2006 eno najboljših po filmskem obisku v zadnjih 20 letih.

Zavarovano območje

Danski umetnik Marco Evaristi bi rad vrh Mont Blanca v francoskih Alpah z barvami za živila pobarval na rdeče, s čimer želi izraziti svoj protest proti onesnaževanju Alp, ki ga povzročajo turisti. Pri tem pa je naletel na močno nasprotovanje, zato umetniku akcije niso dovolili. Gre namreč za zavarovano območje, poseg pa bi bil kaznivo dejanje, zaradi katerega grozi zapor. Evaristi je pozornost javnosti že večkrat zbudil s spektakularnimi akcijami. Tako je denimo na neki razstavi v Avstriji v električni mešalnici dal živo zlato ribico in pozival obiskovalce, da napravo vklopijo.

VIR: STA

TUJI TISK

The Times

Otok zakladov

Otok Borneo, ki ga je Charles Dickens opisal kot ogromno, divjo in neizmerno bogato oranžerijo, ki jo je kdaj ustvarila narava, je zanesljiv dom za nekatere najbolj eksotične vrste. Toda celo znanstveniki, ki so to vedeli, so bili pre-

senečeni nad presenetljivo raznolikostjo rastlin in živali, ki so jih v zadnjih letih odkrili na otoku. Med 50 vrstami, ki so jih odkrili v zadnjih sedemnajstih mesecih, so ribe in med njimi drugi najmanjši vretenčar na svetu, velik le 8,8 milimetra. Ta ribica živi v močvirjih v senčnih gozdovih, v ribnikih ali rekah s počasnim tokom. Borneo, tretji največji otok na svetu, ima najbogatejši habitat na svetu, saj mnogih tropskih gozdov na otoku še vedno niso raziskali. Domnevajo, da bodo odkrili še tisoče novih vrst. Med odkritimi bitji je tudi glavonožec z lepljivim trebuhom, s katerim se prijema za kamne, kadar je vodni tok močan. Ena od znova odkritih rastlin ima bele cvetove in samo en list.

Die Welt

Verjamejo

Med anketo so ugotovili nepričakovano dejstvo: milijoni Nemcev verjamejo v obstoj nezemeljskih civilizacij. Okoli 40 odstotkov jih je prepričanih, da so nezemljani že obiskali naš planet; skoraj 44 odstotkov jih verjame, da so ne-

zemljani podobni ljudem, ne pa strah zbujajoče pošasti; 22 odstotkov jih je prepričanih, da so kroge na pšeničnih poljih naredili prav nezemljani. Ženske so bolj skeptične od moških, število tistih, ki verjamejo v obstoj nezemeljancov, pa narašča s stopnjo izobrazbe. Samo 17 odstotkov jih meni, da so nezemljani za Zemljane nevarni, večina pa bi se z njimi srečala, samo če bi bilo res nujno. Radovednost in strah pred srečanjem z njimi je občutila približno polovica vprašanih. Poleg tega kar 83 odstotkov Nemcev, ki verjamejo v obstoj nezemeljancov, meni, da vlada in znanstveniki o njihovem obstoju vedo veliko več, kot dejansko priznajo.

Dr. Samo Kristen

Savudrijski rt je bil slovenski

Mitja Volčanšek; foto: Gregor Pohleven

Dr. Samo Kristen se je rodil na Ptuju leta 1954. Življenjska pot ga je najprej vodila v pravne vode, od leta 1982 pa sodeluje z ljubljanskim Inštitutom za narodnostna vprašanja, kjer je zadnja leta zaposlen kot znanstveni sodelavec. Predmet njegovega znanstvenega zanimanja so bili med drugim položaj narodnih manjšin v Evropi 20. stoletja (v prvi vrsti slovenske in nemške), diplomatsko ozadje reševanja tržaškega vprašanja in nastajanje državnih meja v Evropi. Pred kratkim je izšla njegova izredno odmevna monografija *Meje in misije: Dileme slovensko-hrvaške razmejitve v Istri v vojaškem, političnem, diplomatskem in obveščevalnem meteu II. svetovne vojne*.

Vaša pred kratkim objavljena monografija *Meje in misije razkriva ozadje določanja meja v Istri. Osrednjega pomena je vaše odkritje elaborata dr. Dragovana Šepića iz istega časa. Nam lahko predstavite svoje ugotovitve v zvezi s tem dokumentom?*

Šepićev elaborat, datiran 19. 3. 1943 in naslovljen »Jadransko vprašanje«, je zgodovinsko relevanten z več vidikov. Nastal je v okviru jugoslovanske kraljeve vlade v Londonu v času pričakovane invazije na Jadranu, ko se je v okviru vprašanja revizije rapalske meje med Jugoslavijo in Italijo prvič resneje postavilo tudi vprašanje prihodnje razmejitve med Slovenci in Hrvati v Istri. Dejansko je predstavljal tudi dokaj reprezentativen presek stališč, ki jih je v teh vprašanjih zavzel osrednji politični organ hrvaške in slovenske manjšine pod Italijo med drugo svetovno vojno, v začetku vojne ustanovljeni *Jugoslovanski odbor iz Italije* (JOI). Slovensko-hrvaškemu vodstvu tega odbora je namreč pripadal tudi avtor elaborata, takrat vladni izvedenec za razmejitve z Italijo, kasneje ugledni hrvaški zgodovinar in edini hrvaški akademik iz Istre, dr. Dragovan Šepić.

Aktivnosti JOI, ki ga je vodil predvojni predsednik *Zveze jugoslovanskih emigrantov iz Julijske krajine*, tržaški Slovenec dr. Ivan Marija Čok, so potekale na več ravneh. Poleg politične in propagandne so v dogovoru z britanskimi oblastmi obsegale tudi vojaško komponento: rekrutiranje ujetih italijanskih vojakov slovenskega in hrvaškega rodu v jugoslovansko kra-

ljevo vojsko na Bližnjem vzhodu, ki so kasneje postali *nukleus* partizanskih prekomorskih brigad; formiranje padalskih skupin in komandosov v sodelovanju s klasično britansko obveščevalno službo SIS in Upravo za posebne operacije (SOE). V tem pogledu je vodstvo JOI znaten del svojega legitimacijskega potenciala črpalo iz predvojnega antifašističnega odpora obeh manjšin pod Italijo, ustrezen »politični efekt« svoji dejavnosti pa si je prizadevalo zagotoviti predvsem v obliki zavezujoče britanske uradne izjave glede prihodnje pripadnosti slovenskih in hrvaških ozemelj v Julijski krajini.

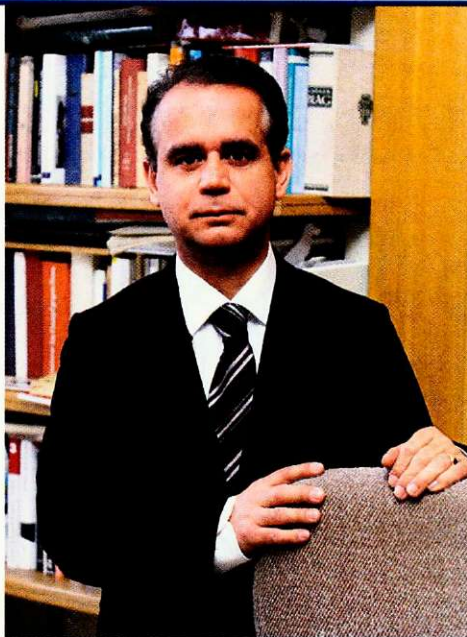
Šepićev elaborat je nastal v trenutku, ko je prišlo do skoraj idealne združitve različnih vidikov odborove dejavnosti, a hkrati tudi v prelomnem obdobju, ko se je britanska pomoč začela preusmerjati s četnikov na partizane.

Šepićev elaborat je nastal v posebnih zgodovinskih okoliščinah in ob precejšnji negotovosti glede prihodnosti Jugoslavije, kar je neposredno vplivalo na kasnejša stališča politike ...

Istega dne, ko je nastal Šepićev elaborat, se je hrvaški ban Šubašić v Londonu sešel z jugoslovanskim kraljem Petrom II. Karađorđevićem, da bi od njega izposloval priznanje kontinuiranega obstoja hrvaške banovine iz leta 1939, nastale s sporazumom Cvetković-Maček. S Šubašićevim sprejemom pri kralju je bil dejansko odprt kanal neposrednega komuniciranja med hrvaškim banom in jugoslovanskim kraljem mimo jugoslovanske kraljeve vlade, ki je hrvaški ban že od oktobra 1942 demonstrativno ni več priznaval. V tej zvezi je mogoče domnevati, da spomladi 1943, v času pričakovanja padca Italije in tolikanj napovedovane zavezniške invazije na Jadranu, banu ni moglo iti le za kraljevo potrditev teritorialnega *statusa quo* Banovine Hrvaške, temveč je lahko povsem upravičeno upal tudi na skorajšnjo zaokrožitev banovine s priključitvijo tistih etnično hrvaških ozemelj na Jadranu in v Istri, ki so po prvi svetovni vojni pripadla Italiji. A če bi hotel hrvaški ban 19. 3. 1943 za takšne, na hrvaški del Istre razširjene meje Banovine Hrvaške pridobiti tudi blagoslov jugoslovanskega kralja, bi moral imeti pripravljen vsaj okvirni odgovor o tem, kako naj se izvede delimitacija na oze-

mlju, na katerem meja s Slovenci, Hrvati in s Srbi kot tretjim konstitutivnim narodom jugoslovanske kraljevine pred tem še nikoli ni bila potegnjena. Zdi se, da bi lahko te vrste odgovor ban Šubašić 19. 3. 1943 tudi v načelu dobil, in sicer prav v istega dne datiranjem Šepićevem elaboratu. Dragovan Šepić, ki je kasneje, v času Šubašićeve vlade postal Šubašićev šef kabineta, je v njem med drugim zapisal, da »Slovenci predstavljajo večino v celotnem t. i. Primorju in severni Istri do linije, ki gre od vasi Klana [med Snežnikom in Reko] do mesteca Umaga na zahodni obali Istre«, »na jugu od te grobo povlečene linije« pa »žive v večini Hrvati«.

Hkrati se je omenjeni elaborat časovno prekrival tudi z že znano, v Šepićevi knjigi *Vlada Ivana Šubašića* (Zagreb 1983) dobro predstavljeno iniciativo britanskega poslanika pri jugoslovanski kraljevi vladi sira Georgea Rendla v zvezi s hrvaškimi mejami. Deset dni pred nastankom Šepićevega elaborata je namreč Rendel glavnega tajnika *Hrvatske seljačke stranke* (HSS) v emigraciji in podpredsednika jugoslovanske kraljeve vlade dr. Juraja Krnjevića že drugič zaprosil, naj mu točno navede ozemlje, ki naj po predstavah HSS sestavlja hrvaško državo pod jugoslovansko monarhijo. Krnjevićev prvi odgovor (šlo je za prikaz na zemljevidu) je ocenil kot nezadovoljivega, saj naj bi se omejeval na meje ustaške *Nezavisne države Hrvatske* (NDH) in prikazoval ne le vso Istro, temveč tudi večino Dalmacije tako, kot da je odrezana od Hrvaške in priključena Italiji. Krnjevićev drugi odgovor mu je bil v obliki memoranduma dostavljen šele v juniju 1943. V tretji točki se je Krnjević opredelil tudi do meje v Istri, ki naj bi potekala po liniji »reka Dragonja – kraj Sopiane [sic! Šapjane] – meja Hrvaške.« V »jadranskem sektorju« tega memoranduma, na območju torej, na katerega geopolitični pomen je Krnjević že konec marca 1943 opozarjal v trinajsti točki vodstvu HSS v domovini namenjenega programskega dokumenta, naslovljenega »Potezi i linije velike politike« (»Moramo voditi računa o tome, da imamo 500 km dugu obalu. Naši su interesi u sferi Sredozemnog mora ...«), je bil torej v vmesnem času, med marcem 1943 in junijem 1943, že izveden strateški premik na savudrijski rt kot najpomembnejšo kontrolno ►

► točko na severnem Jadranu, s čimer je bilo ustrezno zlasti geopolitičnim vidikom prihodnje hrvaške nacionalne arondacije.

Dr. Dragovan Šepić, ki v svojem kasnejšem historiografskem opusu sicer ni omenil obstoja JOI in lastnega, 19. 3. 1943 datiranega elaborata, je kasneje v že omenjeni knjigi o vladi Ivana Šubašića izrazil plavzibilno domnevo, po kateri naj bi Krnjević delal na tej spomenici »verjetno v sporazumu s Šutejem, Šubašićem in Bičanićem, toda o tem nimamo bolj zanesljivih podatkov. Kakorkoli že, memorandum je bil predstavljen kot stališče vodstva HSS«. Če torej upoštevamo, da je bil prav Šepić tisti, ki je sam nekaj mesecev prej podal grobo opredelitev poteka etnične meje med Hrvati in Slovenci v Istri, in sicer na liniji Umag–Klana, bi njegovi formulaciji lahko pripisali vlogo tistega začetnega impulza v procesu določanja razmejitvene linije v Istri med drugo svetov-

V vseh drugih spornih primerih določanja meja je bila odločitev sprejeta povsem arbitrarno v političnih vrhovih jugoslovanskega komunističnega režima.

no vojno, ki je izšel iz kroga političnih predstavnikov obeh manjšin pod Italijo.

Po svojih nasledkih je bil zgodovinsko vsekakor neprimerno pomembnejši Krnjevićev memorandum. Stališče v njem je namreč obvezovalo tudi HSS v domovini, HSS pa je bila kot največja hrvaška stranka prek svojega levga krila pod vodstvom Božidarja Magovca zastopana tudi v takrat še vedno pluralnem partizanskem gibanju. Tako je takoj po kapitulaciji Italije na srečanju v Pazinu, kjer je vodja slovenske partizanske delegacije Franc Rozman - Stane zastopal stališče, po katerem naj bi operacijsko območje slovenskih partizanov seglo do reke Mirne, hrvaška delegacija, ki sta jo vodila predstavnik KPH Jakov Blažević in predstavnik HSS Nikola Hundrić, pa je postavila zahtevo po meji na reki Dragonji. Takšno stališče se je povsem ujemalo s tistim v Krnjevićevem memorandumu, kasneje pa je – verjetno tudi po zaslugi končne Titove arbitraže – v celoti prevladalo.

Sicer pa je tudi etnična podoba Istre do leta 1945 v smislu jasne etnične črte med Slovenci in Hrvati verjetno težko določljiva, tudi zaradi osnovnega šolstva, ki je potekalo izključno v italijanščini.

O tem pričajo tudi različne definicije tega poteka, in to že v času avstrijskih štetij, ko je v Istri še obstajalo slovensko in hrvaško šolstvo. Kasneje, s prihodom Italije v te kraje, je proces forsirane italijanizacije dosegel največje uspehe – kot je opozarjal že poljski slavist Malecki – prav na območju med Mirno in Dragonjo, kjer je kasneje potekala razmejitev. Kljub uporabi kriterija »občevalnega jezika« (Umgangs-

sprache), ki je seveda že pred prvo svetovno vojno favoriziral italijanščino kot jezik socialno višjih plasti, so razmeroma najbolj zanesljivo sliko etničnih razmerij podajala avstrijska uradna štetja, med njimi zlasti poslednje iz leta 1910, tako da so bili na mirovni konferenci v Parizu leta 1946 kot najbolj zanesljivi uporabljeni rezultati tega štetja. Čeprav je večina zemljevidov, natisnjenih v predvojni Jugoslaviji, slovensko in hrvaško prebivalstvo Istre prikazovala v okviru enotne kategorije Jugoslovancev, pa je bilo v glasilih predvojnega hrvaško-slovenske Zveze jugoslovanskih emigrantov iz Julijske krajine, zlasti v zagrebški »Istri« in »Jadranskem koledarju«, sredi tridesetih let že mogoče nalleteti na zemljevide, na katerih sta bili ločeno prikazani kategoriji Slovencev in Hrvatov v Istri, etnična ločnica med obema narodoma pa je bila povsem v skladu z rezultati štetja iz leta 1910 in statističnimi deleži, izraženimi v njih, zarisana približno po meji predvojnega piranske občine, torej v priobalnem delu s savudrijskim rtom na slovenski strani. Prav s temi rezultati, s Šepićevim ekspertnim poznavanjem etničnih razmerij v rodni Istri pa tudi spoštovanjem obstoječih občinskih meja (kar je ne nazadnje po vojni leta 1954 zahteval tudi Londonski memorandum o soglasju), je verjetno mogoče pojasniti potek »grobe črte« oziroma omembo Umaga v Šepićevem elaboratu iz marca 1943.

Po rešitvi t. i. tržaškega vprašanja je bila na vrsti slovensko-hrvaška razmejitev na območju Svobodnega tržaškega ozemlja (STO), vendar do kakšnega posebnega dialoga glede poteka meje ni prišlo.

Sprva – v okviru cone B – je interno »razmejevanje« potekalo v senci mednarodno neprimerno pomembnejšega tržaškega vprašanja. Že po uveljavitvi mirovne pogodbe z Italijo pa je v tem delu Istre, ki je bil v okviru STO do leta 1954 pod jugoslovansko vojaško upravo, zaradi hrvaške zahteve po obnovi starih upravnih meja (ta zahteva se očitno ni nanašala na katastrski občini Savudrija in Kaštel, oddvojeni od občine Piran) prišlo do »vrnitve« katastrskih občin Topolovec, Gradinja, Sočerge in Črnice v »hrvaški del cone B«, kasneje, po odpravi STO, pa so te katastrske občine še enkrat pripotovale na slovensko stran. Tako so bili prebivalci Gradinja do mirovne pogodbe leta 1947 znotraj okraja Koper, zatem so bili priključeni okraju Buje, šele po Londonskem memorandumu o soglasju in faktni priključitvi cone B Jugoslaviji pa so leta 1955/56 postali državljani republike Slovenije. Primer Gradinja je bil pravzaprav tudi edini primer, ki je bil urejen v skladu z jugoslovansko zvezno zakonodajo. Čeprav je namreč leta 1955 v zvezi z mejo na Dragonji prišlo do pogovorov predstavnikov izvršnih svetov obeh republik, to vprašanje pravnoveljavno ni bilo nikoli urejeno, z edino izjemo naselja Gradinja. Ker so tamkajšnji prebivalci izražali željo po priključitvi Sloveniji, je sabor Ljudske republike Hrvaške decembra 1955 sprejel sklep o priključitvi krajev Abitanti, Belvedur, Brezovica, Gradin, Koromači - Baškini, Močunigi, Pregara in Sirič k Ljudski republiki Sloveniji. S tem sklepom je soglašala skupščina LRS in 4. 4. 1956 ga je v skladu s pristojnostnimi določili jugoslovanske ustave glede spreminjanja republiških meja potrdila tudi skupščina FLRJ v Beogradu. V vseh drugih spornih primerih določanja meja je bila odločitev sprejeta povsem arbitrarno v političnih vrhovih jugoslovanskega komunističnega režima, ne da bi bilo spoštovano ustavno določilo o nujnosti skupščinske potrditve.

Strokovni pristop k vprašanju meje v Istri, posebej morske meje, je vse od osamosvojitve Slovenije in Hrvaške talec politike. Je glede na to Bela knjiga slovenskega zunanjega ministrstva korak naprej v reševanju obmejnega spora?

Korak naprej vsekakor, saj kaže na aktivno skrb slovenske države v pomembnem vprašanju, ki je še vedno odprto in predstavlja oviro na poti k izboljšanju slovensko-hrvaških odnosov in tolikanj zaželenemu sodelovanju v duhu dobrega evropskega sosedstva in sodelovanja. Kar pa se stroke tiče, imam na različne načine merljiv občutek, da je ta prej »pepelka« kot »talec« ali »služkinja« politike.

Vечna dilema je ocena zdaj že razvpitega sporazuma Drnovšek-Račan. Je šlo po vaše za dober sporazum glede na dane razmere?

Vsekakor je šlo za prvi poskus doseči za obe strani sprejemljiv kompromis »v danih razmerah«, ki pa ni vzdržal »realitetne« preveritve in

je, kot je znano, spričo umanjkanja ratifikacije s strani hrvaškega sabora ostal le na papirju.

Kot predmet svoje diplomske naloge ste obravnavali Rasno zakonodajo NDH. Vprašanje je nalašč nekoliko provokativno: so kali hrvaškega nacionalizma iz tistega obdobja vplivale oziroma se na kakšen način odražale v hrvaški zunanji politiki (ne le do Slovenije) v zadnjem poldrugem desetletju?

Morda bi kakšno »kal« lahko našli tudi v tistem obdobju. A čeprav je v Tuđmanovi politiki »pomirbe« med »državotvornimi« elementi hrvaške »levice« in »desnice« (ki je imela v emigraciji delno tudi »endehajevske« korenine) nesporno bilo mogoče zaslediti sinkretistične elemente povezovanja obeh političnih tradicij v imenu hrvaške nacionalne homogenizacije, je to, čemur pravite »hrvaški nacionalizem«, precej starejši in nikakor ne enoznačen pojav, ki ga ni mogoče omejiti le na obdobje štiritletne totalitarne fašistične tvorbe, imenovane NDH, ali ga brez preostanka izenačevati s »frankovstvom« in kasnejšim »ustaštvom«. Ob tem kljub siceršnji proskribiranosti pojma vendarle velja poudariti, da tako imenovanega »hrvaškega nacionalizma« ne gre vedno enačiti s šovinizmom in z imperialnimi težnjami, saj so imele hrvaške nacionalne zahteve, dostikrat slabšalno izenačevane z »nacionalizmom«, v nekaterih obdobjih – v času madžarizacije pred prvo svetovno vojno, v času Radičevega odpora srbskemu hegemonizmu med obema vojnoma ali na primer v

času »hrvaške pomladi« konec šestdesetih let preteklega stoletja, ki ji je sledila vsesplošna totalitarna zmrzal – tudi pomemben emancipacijski in demokratični potencial.

Slovenci imamo s svojimi sosedi precej nerešenih vprašanj. Če izvzamemo Hrvaško z vprašanjem meje vred, je glavni kamen spotike v zavarovanju slovenskih zamejskih skupnosti, ki ste ga prav tako preučevali. Smo Slovenci tako problematični, da si vedno nakopljemo težave? Je težava morda v tem, da dolgo časa nismo imeli lastne države, ki bi stopila v bran njihovih interesov?

Nedosledno izpolnjevanje sedmega člena ADP ali pomanjkljiva zaščita slovenske narodnostne skupnosti v Italiji seveda ne korenini v kakšni posebni »problematicnosti« tamkajšnjih Slovencev. Po razpadu dvajsetmilijonske jugoslovanske »socialistične federacije« z njeno »četrtto najmočnejšo armado v Evropi« in integraciji dvomilijonske demokratične slovenske države v evropske in zahodne politične ter vojaške strukture se tudi ni več mogoče izgovarjati na nekakšen »prastrah« večinskega prebivalstva na Koroškem ali na kakšno »slavokomunistično nevarnost«, ki naj bi še vedno ogrožala »italijanstvo« Trsta in Julijske krajine. V tem smislu je sedaj bolj kot kadar koli prej na preizkušnji verodostojnost avstrijske in italijanske manjšinske politike v razmerju do tistega dela lastnega prebivalstva, ki še naprej ohranja svojo specifično »manjšinsko« narodno identiteto in na ta način bogati evropsko

etnično raznolikost. Na preizkušnji pa je seveda tudi matična država Slovenija in njena zaščitniška vloga, ki mora priti do izraza na način, primeren novim razmeram po vstopu v Evropsko unijo. Zamejski Slovenci opozarjajo, da smo zakon o odnosu RS do Slovencev po svetu dobili šele poldrugo desetletje po osamosvojitvi, celovite strategije do zamejstva pa očitno še nimamo, še manj otipljivih uspehov te politike.

Leta 2005 je Inštitut za narodnostna vprašanja praznoval 80-letnico. Kako sta se delo in pomen inštituta spreminjalo skozi čas?

Inštitut je dejansko naslednik Manjšinskega inštituta (MI), ki je bil ustanovljen leta 1925 in sodi med najstarejše tovrstne inštitute v Evropi in svetu. MI je vodil natančen kataster podatkov o slovenskih manjšinah v Avstriji, Italiji in na Madžarskem. Njegova dejavnost je bila pretežno »narodnoobrambna«, študijska dejavnost predvojnih inštitutskih sodelavcev pa ni povsem zamrla niti po napadu sil osi na Jugoslavijo aprila 1941, ko je bil inštitut razpuščen, da ne bi padlo njegovo gradivo okupatorju v roke. Aktivni so bili namreč tako v okviru ljubljanskega kroga dr. Janka Mačkovška, ene izmed osrednjih osebnosti »Slovenske zaveze«, kot v okviru partizanskega »Znanstvenega inštituta«, ustanovljenega januarja 1944 v Kočevskem rogu. Ko se je s koncem vojne dejavnost »Znanstvenega inštituta« preselila v Ljubljano, so se njegovi sodelavci ukvarjali predvsem s sistematičnim objavljanjem znanstveno utemeljenih zahtev po novih, pravičnejših mejah kot delom priprav na mirovno konferenco v Parizu. Njegov oddelek za vprašanja meja se je do leta 1948 preoblikoval v Inštitut za narodnostna vprašanja. V obdobju med letoma 1948 in 1956 je inštitut deloval v okviru Univerze v Ljubljani, od tedaj pa je samostojna znanstvena ustanova. Leta 1992 je INV postal eden prvih javnih raziskovalnih zavodov. Osrednji predmet preučevanja so bile seveda ves čas slovenske manjšine v sosednjih državah, od začetka šestdesetih let dalje pa je bilo mogoče slediti prvim obsežnejšim strokovnim študijam, posvečenim položaju zakonsko priznane madžarske in italijanske narodne skupnosti. Danes je javna raziskovalna organizacija na področju etničnih študij, ki interdisciplinarno preučuje naslednje tematike: slovensko narodno vprašanje, položaj slovenskih narodnih skupnosti v Italiji, Avstriji in na Madžarskem, položaj Slovencev v državah naslednicah nekdanje Jugoslavije, položaj slovenskih izseljencev, položaj narodnih skupnosti (narodnih manjšin in drugih etničnih skupnosti, posebej tudi romske) v Sloveniji, položaj migrantov v Sloveniji, teorijo in metodologijo preučevanja etnične problematike in pojavne oblike etničnega vprašanja (etničnosti, nacionalizma) v Evropi in v svetu. ■

(Celoten intervju je objavljen na spletni strani www.demokracija.si)

Na preizkušnji pa je seveda tudi matična država Slovenija in njena zaščitniška vloga, ki mora priti do izraza na način, primeren novim razmeram po vstopu v EU.

Celje pred drugo svetovno vojno

Zaukazana življenja

1. del

Janez Črnej, foto: Josip Pelikan

Se še spomnimo tako imenovanih ukradenih otrok? Zgodba, ki jo objavljamo v nekaj nadaljevanjih, govori, da so otroke kradli tudi komunisti in ne le nacisti. Kljub dolgoletni demokraciji pravice obojih še vedno niso izenačene.

Ruskemu narodu desetletja znano geslo »Car Nikolaj izdal manifest, mrtvim svoboda, živim arrest« se je v prvi polovici tega stoletja razlezlo po velikem delu s strani Sovjetske zveze okupirane Evrope. Najbolj učinkovito in vzorčno so ga skozi revolucionarno dobo izvajali sovjetski boljševiki doma. Boljševiki in njihovi učenci komunisti pa so ta vzorec uporabljali povsod tam, kjer so z revolucijo prišli na oblast. Tako tudi v Jugoslaviji.

Množični poboji drugače (politično, versko, razredno) mislečih ljudi, posebno premožnih, ne glede na narodnost so bili značilnost komunistov v nasprotju z nacisti, ki so to počenjali predvsem z nearijskimi ljudmi. Prav

tako je bila razlika v tem, da so nacisti imena svojih žrtev javno objavljali kot svarilo in razkazovanje svoje moči. Komunisti so pobijali na skrivaj, zahrbtno, in njihovi grobovi, morišča, čas pobojev in imena žrtev so še danes prikriti. Kot noji v pesek tiščijo svoj videz v molk, laž in pozabo.

Zverinska početja Za podivjanimi poboji so sledile prisilne privedbe v improvizirana taborišča in zasilne zapore, saj je v pravih zaporih, ki so jih prej uporabljali okupatorji, zmanjkovalo prostora. Lažnivi propagandni pozivi ljudem, naj se javijo novim oblastem vsi, ki imajo čisto vest do naroda, so bili v resnici pozivi v smrt. Hkrati so z vojsko

zaprli državne meje z mrtvimi stražami. Ustreljen je bil vsak, ki se na poziv ni ustavljal. Napolnili so zasilna taborišča, kjer so delovale samo žične ograje in brzostrelke. Vse drugo, hrano, vodo, strehe in stranišča, so prepustili privedenim in naključju. Važno je samo to, da so bili ljudje pod stražo in nadzorovani. Sledili so vnovični poboji in skrajno improvizirana sojenja na t. i. ljudskih sodiščih zato, da so laže prikrivali ropanja zasebne lastnine obsojenih in pobitih ter izvajali zaplembe nepremičnin.

V zimi 1945/1946 so v živinskih vagonih v hudem mrazu izselili cele družine brez hrane, vode in obleke na madžarske nenaseljene ravnine, kjer so jih

zmetali iz vagonov in zapustili v upanju, da jih bodo pobili ali uporabili sovjetski boljševiki ali pa bodo od izčrpanosti umrli. Enako so počeli na avstrijski meji, samo da so tja dovažali družine s tovornjaki in jih čez mejo s silo in z grožnjami nagnali peš.

Vsa ta zverinska početja so se v Prekmurju začela aprila 1945, po prihodu sovjetske armade. Drugod po Sloveniji pa 7. in 8. maja. Pravi razmah je doseglo nasilje po 9. maju 1945, po koncu vojne torej.

Mnogotere žrtve Ljudje v Sloveniji so se lahko gibali nadzorovano, s posebnimi za to pripravljenimi dokumenti, ki so jih izdajale lokalne, policijsko-partijske osebe. Z eno dovolilnico je

bilo mogoče potovati samo v en kraj in samo za določen čas. Kontrole po vlakih, avtobusih, cestah in lokalih so bile namenjene vsem domnevnim notranjim političnim nasprotnikom komunistov in partije. To so bili predvsem cerkveni ljudje, verniki ter pripadniki in somišljeniki domobrancev, nekdanje Kraljeve vojske v domovini, pripadniki nekdanjih političnih strank, kmečki sloj, intelektualci in razočarani partizani. Osebe, najdene brez dovolilnic, so bile »kaznovane« z zaporom ali s prisilnim delom. Uvedli so kaznovno politiko prekrškov, sankcioniranih s prisilnim delom na velikih deloviščih in v taboriščih na Kočevskem, v Ljubljani, na Pohorju ter povsod tam, kamor so lahko pošiljali ljudi brez sodnih podlag in dokumentov, samo na podlagi osebne presoje lokalnih komunističnih oblastnikov.

Nedotaknjeni morilci Množična nasilna dejanja je začela poleg Narodne zaščite, Ozne in Udbe izvajati tudi JLA (Jugoslovanska ljudska armada). Leta 1947 je začela izseljevati obmejni pas madžarske in avstrijske meje. Na stotine ljudi, ki so živeli ob teh mejah, so čez noč izselili na Kočevsko, kjer je nastajalo zaprto območje. Vojska je prihajala s tovornjaki ponoči, brez napovedi. V dveh urah so si cele družine morale pripraviti najnujnejše stvari za življenje, kmetje pa so lahko vzeli s seboj še po eno kravo. Zvozili so jih do najbližje železniške postaje, od tam pa z vlakom, v živinskih vagonih, na zaprto kočevsko območje.

O tem ni nobenih pisnih dokumentov. Na vladni komisiji za izvajanje zakona o popravni krivic imajo o tem samo osebna pričevanja posameznikov, podprta s pričami. Pisne dokaze o teh dejanjih so komunisti in njihove represivne službe v Sloveniji uničili. Verjetno so še pisni dokazi v Beogradu ali v Sarajevu, kjer je JLA imela svoje arhive. Idejni vodja uničevanja arhivov je bil domnevno Kučan (kot najvišji partijski funkcionar) in njemu podrejena nekdanja Udba, katere člani in potomci so bili ves čas do danes (tudi v času slovenske tranzicije) nagrajevani. Slovensko volilno telo, ki je imelo politično in civilizacijsko oprane

možgane, pa jih je dvanajst let ves čas tudi politično nagrajevalo.

Čas totalitarizma Moramo se spomniti tudi drugih dovolilnic, ki jih je partija uvedla v vse pore vsakdanjega življenja. Partijsko članstvo je bilo dovolilnica oziroma pogoj za delovna mesta učiteljev, sodnikov ali druge vodilne položaje v državnem aparatu, tovarnah, prometu, šolstvu, v trgovinah, komunali, zdravstvu, v vojski, milici, celo pri smetanjih in dimnikarjih. Prikrilo, prek Udbe, v Cerkvu pa prek Ciril-Metodovega društva. Ukazi, kako naj živimo, so nas spremljali od aprila 1941 do aprila 1990, najprej s strani nacističnega okupatorja, nato pa s strani komunistične revolucionarne diktature do prvih povojnih demokratičnih in svobodnih volitev. Komunistična partija je sprva uporabljala orožje in propagando, nato zapore in propagando, nato življenjski obstoj in propagando, potem laži in propagando, v nadaljevanju pa sprenevedanje in laži ter končno laži in sprenevedanje. Tak način vladanja je ljudem skozi desetletja odvzel občutek za resnično svobodno življenje, ki je v demokraciji omejeno samo s svobodo drugega. V nekdanjem režimu

je bilo dovoljeno samo to, kar je bilo v zakonih zapisano, vse drugo je bilo prepovedano.

Potrditev Janeza Anžlovarja

Ljudje, ki so bili s strani nekdanjega režima in totalitarne države najbolj človeško prizadeti, njihovo življenje pa iznakaženo, so bili otroci politično odpisanih in zato umorjenih staršev.

Ljudi so pobijali z orožjem, topimi orodji in noži: v zemeljskih zakloniščih, rudniških jaških, globokih vodnjakih, protitankovskih in strelskih jarkih ter breznic, kamor so žive zmetali in jih zasuli z minami. Vsa grobišča so tudi fizično prikrili. Gomile so zravnali z zemljo, celo s tanki, če ni šlo drugače. Razstreljevali so robove kraških brezen, rudniške jaške in zemeljska zaklonišča so zazidavali, zemeljske jarke zasipavali z zemljo in z industrijskimi odpadki ali pa so na njih naredili komunalna odlagališča odpadkov. Kasneje so na njih zidali ali jih zalili z vodo.

Kakšen odnos so imeli komunisti do dojenčkov pobitih staršev, nam govori izpoved Janeza Anžlovarja, mladoletnega zapornika s Teharij, ki je za zapisnik komisije za izvajanje zakona o popravni krivic izjavil: »Partizanke so enkrat ženam častnikov po-

brale otroke, jih naložile na voz in jih tam sredi dvorišča pustile umreti v vročini. Mi smo slišali neživljenjski jok otrok in mater. Kasneje pa sem izvedel, da je takrat umrlo 16 dojenčkov, ki še hoditi niso znali.«

Pričevanje Franka Krežeta O tem govori tudi »svečana izjava pod prisego« Franca Krežeta 16. aprila 1993, objavljena v reviji *Tabor* maj–junij 1999, ki jo je overovala priča Peter Urbanc.

»Svečana izjava pod prisego.

Podpisani Franc Kreže, rojen 8. 8. 1924 v Čemšeniku, Zagorje ob Savi. Zadnji naslov doma Vel. Mengeš 125 do leta 1945. Sedaj 52 Moonskwood Cres. New Market, Canada, državljan Kanade.

Konec maja 1945 sem bil vrnjen iz Vetrinja na Teharje. Od prihoda v taborišče sem živel podnevi in ponoči zunaj na pesku skupaj z drugimi domobranci.

Po približno šestih tednih bivanja v taborišču je mene in tri druge domobranci med 9. in 10. uro dopoldne poklical stražar in nas odpeljal na delo. V baraki izven taborišča, vedno pod stražo, sem moral s sotrpini na surov način čistiti stranišča. Po tem delu so nas poslali za barake. Tam smo morali pograbiti dve trugi – nosilnici za ▶

Gostilna Petriček je bilo eno od zbirališč za otroke, ki so jim umorili starše ob koncu druge svetovne vojne.

► prašiče. Po približno 50 metrih sem nenadoma zagledal otročje perilo, cunje. In samo meter in pol vstran sem zagledal mrtve ostale dojenčke, ki so ležali v krogu osmih metrov. Stražar je dal nalog naložiti dojenčke na truge. Osebo sem položil na trugo mrtvo krvavo punčko in še dva otročka. Moj kolega je napravil isto. Isto velja za nosilca druge truge. Te mrtve dojenčke smo odnesli v malo pobočje, kjer so bile jame, deloma napolnjene s trupli. V jame smo iz obeh trug stresli mrtve dojenčke. Šli smo nazaj še po nove mrtve dojenčke. To pot smo poleg dojenčkov morali tudi pobrati otročje perilo. Računam in jamčim, da smo na tak način pokopali najmanj dvajset dojenčkov.

Ko smo drugič zmetali dojenčke v jamo, mi je stražar ukazal, da moram v jamo. Ko sem bil v njej, mi je stražar ukazal, naj poravnam trupla. Po tem opravilu sem se s težavo spravil iz jame. Potem smo z lopato in z rokami nametali malo zemlje v jamo. Še ob jami je stražar zagrozil, če bo kdo zinil eno samo besedo o tem,

kaj smo delali, nas bomo našli in takoj postrelili.«

Franc Kreže je pred nekaj leti umrl.

»Rajska dolinica« Odnos do otrok partizanskih »sovražnikov« opiše v svojih *Sporočilih iz stoterih grobov* v sporočilu *Rajska dolinica* tudi partizan in morilec V. M.

Sicer pa bi to bilo vsekakor zelo zelo lepo in tudi prav, da ne bi požegal prelepega imena »Rajska dolina« še nad vse grenki spomin na tristo žrtev žena, mož in največ otrok, prignanih preko trboveljskega hriba v smrtni ples prignanih kolon. Prav v tej črni grapi so bili pobiti možje in žene in veliko majhnih otrok, katerim so rezali le vratove in jih pometali v grapo. Bilo je v nočeh prelepega majskega meseca 1945. Večja dekleta in fante so spravili v Črno jamo stran od Senicetovega grabna /severovzhodno območje Hrastnika/.

Zgoraj opisana početja partizanov z otroci njihovih umorjenih političnih »sovražnikov« dajo slutiti, kakšna usoda bo čakala preživele otroke pobitih staršev

ali otroke preživelih politično »sovražnih« staršev.

Za »potrebe« odraslih Otrokom teh umorjenih staršev so spreminjali imena in priimke. Brate in sestre so ločevali po različnih vzgojnih zavodih in drugih bivališčih. Iz centralnih zbirališč, kot so bili Petriček in Štigerjeva vila v Celju, Hrastovec pri Mariboru, Strnišče pri Ptujju, Ormož in verjetno še kje drugje, so jih nato razselili v vzgojne zavode po Sloveniji: na Polzelo, v Dobrno, Laško, Šmarje pri Jelšah, Vrankso, ljubljanski internat ter razdelili pri raznih sorodnikih in družinah, ki so jih nekatere tudi posvojile. Tujim družinam so jih dali v posvojitve kot »partizanske sirote«. Ti otroci, ki jim je država določala skrbnike, vzgojitelje, čuvaje in učitelje, so rasli brez pojmov, kaj je mama, kaj je oče, kaj je brat, sestra, stric, teta, kaj je dom, družina, vera, kaj sorodniki. Vse to je za njih bila država, s podaljšano roko svojih vzgojiteljev, ki so večinoma izvirali iz komunistično preverjenih partizanskih vrst. Ti vzgojitelji in vzgojiteljice so izvajali tudi vsiljeno spolno vzgojo pri doraščajočih dekletih in fantih. Posebno v Dobrni in v Šmarju pri Jelšah, kjer so partizanski vzgojitelji po hitrem postopku postali kasnejši učitelji, slikarji in pomembni družbenopolitični delavci ter predsedniki raznih združenj. Vzgojiteljice so odraščajoče fante odpeljale kar domov, da so jih okopale in opravile ter pripravile na vsiljeno spolno vzgojo. Moški vzgojitelji se s higieno niso ukvarjali, poučevali so samo vsiljeno spolno vzgojo. Takratni otroci so mi razložili, da bi danes takim vzgojiteljem rekli popolnoma drugače kljub njihovim položajem in ugledu.

Spreminjanje identitete Ti otroci niso bili ukradeni otroci, ampak otroci umorjenih, politično sovražnih staršev, katerim je treba spreminiti identiteto, njihov izvor. Pri njih je treba uporabiti turški recept, recept ustvarjanja janičarjev, državnih otrok. Otroci, od katerih bo država, ki je imela delo s pobijanjem njihovih staršev in stroške z njihovim preživljanjem, dobila dolgoročno tudi povrnjeno, zato je zavzeto spremljala njihovo

rast, vzgojo, šolanje, njihovo delo in njihovo osebno življenje.

Tu in tam jim je janičarska vzgoja tudi uspela. Posebno pri tistih, ki so dobili partnerje, ki so živeli od totalitarnega režima ali bili celo člani partije, je bil občutek njihove osebne varnosti močnejši, saj jih je k temu napeljeval instinkt preživetja. Primerov ne bi navajal, čeprav jih je kar nekaj.

Petriček, Štigerjeva vila Za obstoj teh otrok v otroškem taborišču Petriček in Štigerjevi vili ob Ljubljanski cesti v Celju sem izvedel naključno v Ljubljani, na sestanku Demosa v avli dvorane zbora občin, po tistem, ko so časopisi pisali o delu in najdbah celjske komisije Demos za grobišča. Tam sem razstavil dva zemljevida občine Celje, ki sta prikazovala zastupljenost bivalnega okolja Celnov in lokacije grobišč v takratni občini Celje. Razstavil sem ju za podkrepitev svojega amandmaja za proračun leta 1992, kjer sem zahteval, da se industrijska in komunalna odlagališča na grobiščih in na taborišču Teharje sanirajo s proračunskimi sredstvi. Amandma je bil preko usklajevalne komisije na skupnem zasedanju vseh treh zborov sprejet. Vlado je takrat že vodil Janez Drnovšek, zato je amandma zvođen, denar pa je bil porabljen za druge njegove načrte, tudi s pomočjo ministra za okolje in prostor Mihe Jazbinška, ki je že prestopil v LDS. □

Nadaljevanje prihodnjič

TV Slovenija, Radio Ognjišče in Misijonsko središče Slovenije vabijo k veliki dobrodelni akciji...

DAR UPANJA!

V nedeljo, 14. januarja, ob 20. uri
na TV Slovenija in Radiu Ognjišče.

DAR UPANJA bodo delili...
Nuša Derenda, Irena Vrčkovnik, Darja Švajger & Jaka Pucihar, Trio Mystica, Marko Fink & Nataša Valant, Rožmarinke, Eva Hren & Marko Mozetič, Vlado Kreslin, Alfi Nipič, Čuki, Hiša, Jararaja, Sestre Trobec-Zagar, Ansambel Mladi Dolenjci, Otroški zbor Sonce.
Večer bosta povezovala: Mojca Mavec in Jure Sešek.

Vabljeni k ogledu in predvsem k sodelovanju v dobrodelni akciji. Za vas bo med 17. in 23. uro odprta telefonska številka: 01/512-25-00

Pomagajmo zgraditi šolo otrokom na slovenskem misijonu v Matangi na Madagaskarju.

Hvala za vašo dobroto, dobro voljo in za vsak vaš dar.

RADIO OGNJIŠČE

FM 102.1
99.5
stereo
RDS

Radio VIVA

M.Sobota tel:02/537-1949

Slave Klavara 1
9000 Murska Sobota
Slovenija
tel.: 02/537 1949
fax.: 02/537 1948
GSM: 041/34 66 46
GSM: 031/34 51 51
http://www.radio-viva.com
e-mail: viva@radio-viva.com

Zgodovina idrijskega šolstva

V. M.

Idrijsko šolstvo zavzema v zgodovini slovenskega šolstva izjemno mesto. Založba Bogataj iz Idrije je izdala obsežno knjigo *Zgodovina idrijskega šolstva* (479 strani), ki jo je napisala prof. Slavica Pavlič.

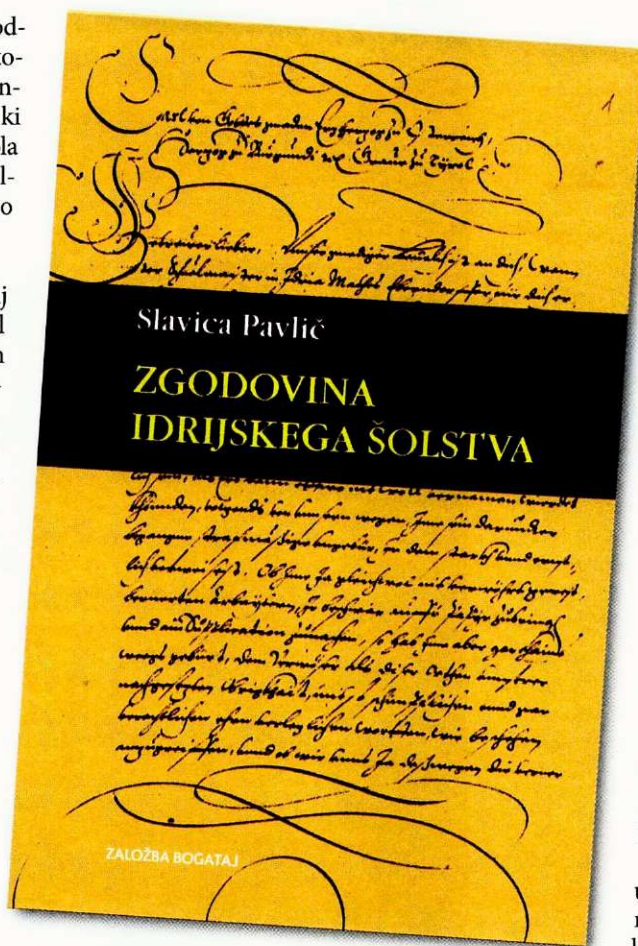
Idrija je zrasla po letu 1490, ko so tam odkrili živo srebro. V drugi polovici 16. stoletja so v zvezi s prodirajočim protestantizmom v Idriji ustanovili šolo z učiteljem, ki so mu plačo dajali rudarji. Čeprav je ta šola imela status zasebne šole, je katoliški deželni knez odobril rudarjem letni dodatek 20 goldinarjev za vzdrževanje učitelja.

Začetki v letu 1579 Prvi znani učitelj je leta 1579 poleg poučevanja pomagal rudarjem pri pisanju prošenj in raznih pritožb. Ti prvi skromni začetki poučevanja so se nadaljevali po prehodu protestantske šole v katoliško z enim učiteljem do ustanovitve glavne šole leta 1778 s tremi učitelji. Idrijska glavna šola je v svojem razvoju dosegala velike uspehe ne samo številčno – saj je ob odprtju imela okoli 250 učencev – ampak tudi po dobrem učnem kadru. Širila se je vse do leta 1914, ko je njen razvoj dosegel višek s petrazredno deško osnovno šolo s štirimi vzporednicami in osemrazredno dekleško osnovno šolo s tremi vzporednicami. Idrijčani so poleg osnovnošolske izobrazbe želeli dati svojim otrokom tudi možnost višje izobrazbe. Že leta 1716 so zaprosili za dva gimnazijska razreda, kar pa žal ni bilo uresničeno. Niso odnehali in so se bojevali vse do leta 1901, ko so odprli prvo slovensko realko.

Rudnik se je razvijal in maloštevilčni rudniški strokovnjaki so pri svojem delu pogojevali tehnično usposobljen kader. Zato so leta 1728 ustanovili prvo poklicno tehnično zemljemersko šolo in leta 1763 kemijsko in metalurško šolo, ki sta dali tehnično izobražen kader.

Ko Idrijčanom ni uspelo ustanoviti dveh gimnazijskih razredov, so leta 1852 dobili enoletno preparandijo (pedagoški tečaj), ki je dala številnim dečkom poklic trivialnega učitelja na podeželski šoli.

Potrebe po znanju Rudnik je pri vzdrževanju in svojem delu potreboval veliko lesa. Gozdove pa je bilo treba varovati, vzdrževati in ohranjati. V ta namen so leta 1892 ustanovili gozdarsko šolo, ki je bila namenjena predvsem gojencem s Kranjskega

in Primorskega, toda kljub temu zasledimo razmeroma veliko gojencev tudi iz drugih delov monarhije.

Idrijčani pa niso poskrbeli samo za vzgojo in izobraževanje dečkov, ampak tudi deklet. Že leta 1779 so ustanovili dekleško industrijsko šolo, ki je dekletom omogočila pouk v ženskih ročnih delih. Poleg te šole so leta 1876 ustanovili čipkarsko šolo, strokovno šolo za klekljanje. Gospodinjska šola, ustanovljena leta 1908, je dekletom dala možnost poleg pouka ročnih spretnosti tudi znanje opravljanja gospodinjskih del. Z gospodinjsko šolo je v tem letu povezan otroški vrtec, ki nikakor ni mogel zaživeti.

V Idriji se je konec 19. in v začetku 20. stoletja začela hitreje razvijati obrt in odpirati so se začele nove trgovine. Potreba po izobraženih obrtnikih in trgovcih je zahtevala ustanovitev obrtno-trgovske nadaljevalne

šole leta 1904. Prejšnje znanje vajencev, ki so ga pridobili na nedeljski ponavljalni šoli, ni več zadoščalo. Za vse te številne šole in šolske dejavnosti so morali prikrbeti prostore in opremo. Tu so vodili dolgoletna prizadevanja od lastnih skromnih prostorov do namernih, raztresenih po Idriji, vse do leta 1876 zgrajene najlepše in za tedanji čas najmodernejše šolske stavbe na Kranjskem, kjer so vse šole dobile primerne prostore. Idrijčani so bili navdušeni za vsak nasvet in vsako novo šolo, ki so jo ustanovili, so tudi sprejeli in podpirali. Učenci teh številnih šolskih ustanov niso bili samo domačini, ampak učenci iz bližnje in daljne okolice. Te učence je bilo treba sprejeti in zanje poskrbeti primerno stanovanje. Država in dežela do takrat ni odpirala internatov in dijaških domov. Tako so učenci stanovali pri dijaških gospodinjah, ki so bile znane kot dobre skrbnice, vredne zaupanja, in so jim ponujale drugi dom, nadzorovali pa so jih učitelji.

Za vse te šole je bil potreben dober učni kader in tega na idrijskih šolah ni primanjkovalo. Prav ta kader z velikimi obveznostmi je bil upravičen do poštenega plačila za svoje delo, ki pa ni bilo vedno pravično in pošteno razdeljeno. Učitelji so se začeli združevati v strokovna društva in učiteljske organizacije, kjer so lahko povedali svoje mnenje in svoje zahteve, ki pa so žal le malo zalegle.

Zastoj pod Italijo Vso to bogato razvejeno šolsko dejavnost je zavrla prva svetovna vojna. Z okupacijo Slovenskega primorja leta 1918 in priključitvijo Julijski krajini se je začelo potujčevanje idrijskih učencev, zlasti še z uvedbo Gentilejeve šolske reforme leta 1923, ki je iz šol pregnala slovenski jezik in slovenske učitelje. To je trajalo vse do kapitulacije Italije septembra 1943, ko so Idrijo zapustili Italijani. Za njimi so Idrijo zasedli Nemci in jo zapustili aprila 1945. Tej dolgi in bogati zgodovini lahko odslej podrobno sledimo v knjigi Slavice Pavlič. **D**

Bovec

Petra Janša, foto: STO/ B. Kladnik, J. Skok, A. Fevžer

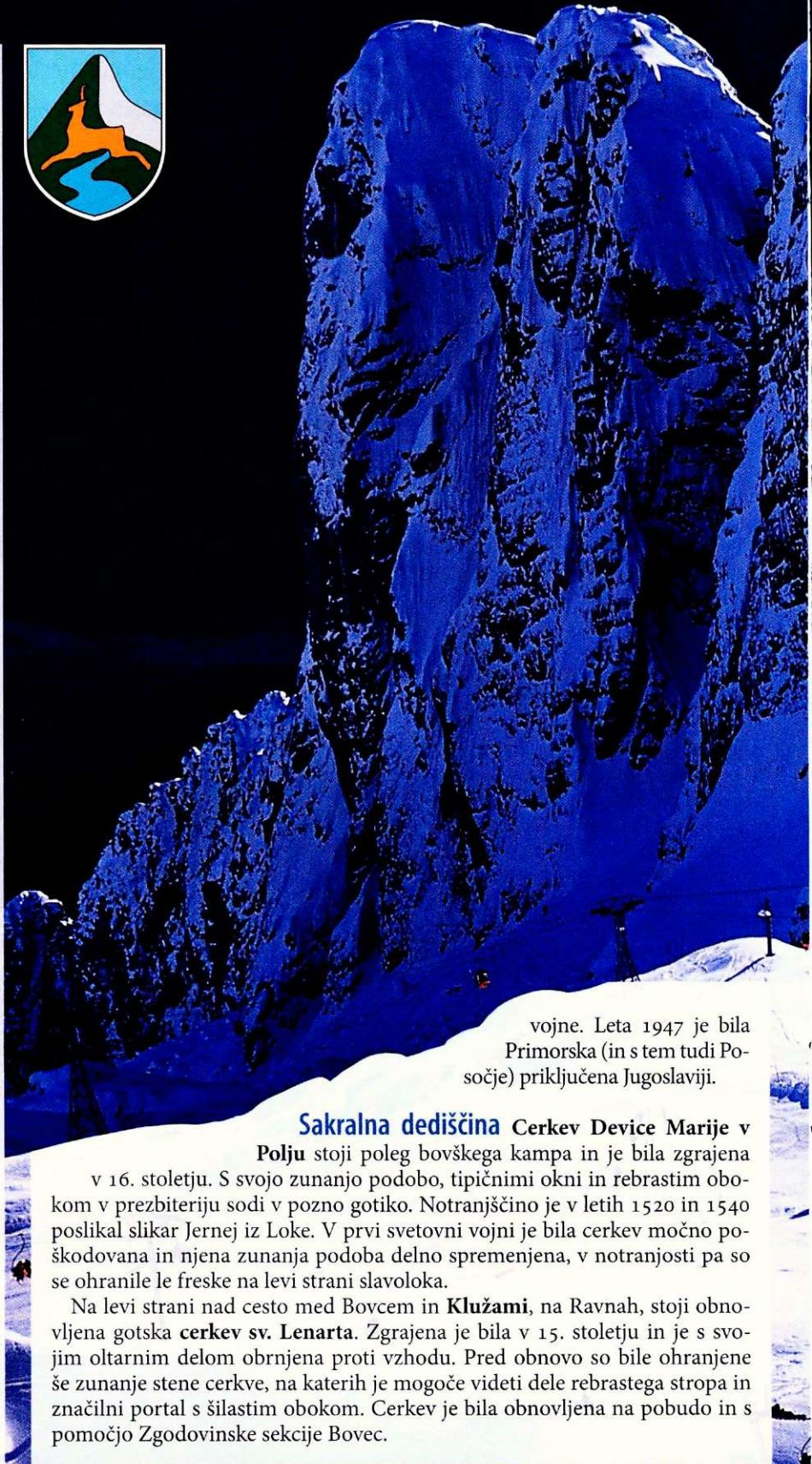
Bovec (483 m) je središče zgornjesoške doline in istoimenske občine. Leži pod južnim pobočjem **Rombona**, na najvišji soški terasi, ob severnem robu Bovške kotline. Nekoč je tod mimo vodila stara prometna pot, ki je povezovala Trst z Dunajem, v samem kraju in na bližnjih okoliških gorah so med prvo svetovno vojno potekale odločilne bitke, danes pa je Bovec predvsem znan po veslanju na divjih vodah, ribarjenju in planinarjenju po širni gorski okolici. Poleti mesto napolnijo tudi številni jadralni piloti in padalci ter letalci, pozimi pa smučarje navdušuje **edino visokogorsko smučišče Kanin**, ki se pne nad Bovcem.

Zlatorog, varuh lepote in bogastva Grb občine Bovec ima na modri podlagi, ki ponazarja nebo, stilizirano silhueto **gore Svinjak**, ki je stičišče Bovške kotline, doline Trente in doline Koritnice ter ponazarja osrednje območje občine. Silhueta gore je razdeljena na dve polji: zeleno na levi in belo na desni, kar predstavlja zasneženo visokogorje občine. V spodnjem delu silhete je zelenomodro polje v obliki črke S, ki se širi od desnega proti levemu robu in **ponazarja reko Sočo**. Na tej podlagi je v sredini grba osrednji simbol – **zlatorog v skoku**, ki simbolično ponazarja varuha lepote in bogastvo doline ter z izrazito dinamično figuro plemenitost in odločnost ljudi. Figura zlatoroga je v zlati barvi.

Skozi čas Najstarejša naselitev je bila v halštatski dobi na Ravelniku (519 m), saj je bila že takrat to strateška postojanka proti predelskemu prevalu. Kasneje je tod vodila rimska cesta v Norik. Naselje se prvič omenja leta 1174, ko je strateško funkcijo Ravelnika prevzel **grad v Klužah**, kjer so na kraju današnjih vojašnic vzhodno od cerkve sv. Urha trčili na njegove ostanke. Leta 1190 je Bovško dobila v posest opatija iz Rožaca v Furlaniji, cerkveno podložno pa je bilo čedadskemu kapitulju.

Bovški urbar je bil sestavljen leta 1524, ko dobijo Bovško Habsburžani. V Napoleonovi dobi so francoske čete dvakrat, leta 1797 in 1809, s krvjo zaznamovale svoje prodore na Avstrijsko.

V letih 1915–1917, v času prve svetovne vojne, je na bregovih reke Soče potekala znamenita **soška fronta**. Po končani vojni leta 1918 se je močno spremenila politična podoba srednje Evrope; tako so tudi na ozemlju razpadle avstro-ogrske monarhije nastale nove države. Bovško je bilo odtrgano od matice Slovenije in je pripadalo Italiji vse do leta 1943. Po kapitulaciji Italije so Bovško zasedli Nemci in se tam zadržali do konca druge svetovne

vojne. Leta 1947 je bila Primorska (in s tem tudi Posočje) priključena Jugoslaviji.

Sakralna dediščina Cerkev Device Marije v Polju

stoji poleg bovškega kampa in je bila zgrajena v 16. stoletju. S svojo zunanjo podobo, tipičnimi okni in rebrastim obokom v prezbiteriju sodi v pozno gotiko. Notranjščino je v letih 1520 in 1540 poslikal slikar Jernej iz Loke. V prvi svetovni vojni je bila cerkev močno poškodovana in njena zunanja podoba delno spremenjena, v notranjosti pa so se ohranile le freske na levi strani slavloloka.

Na levi strani nad cesto med Bovcem in **Klužami**, na Ravnah, stoji obnovljena gotska **cerkev sv. Lenarta**. Zgrajena je bila v 15. stoletju in je s svojim oltarnim delom obrnjena proti vzhodu. Pred obnovo so bile ohranjene še zunanje stene cerkve, na katerih je mogoče videti dele rebrastega stropa in značilni portal s šilastim obokom. Cerkev je bila obnovljena na pobudo in s pomočjo Zgodovinske sekcije Bovec.

Bovec leži pod južnim pobočjem Rombona.

Trdnjava Kluže

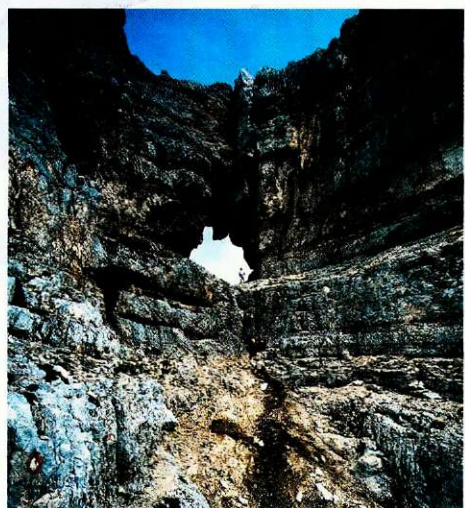
Cerkev Device Marije

Bovške naravne lepote Prestreljenik, 2498 m visoko goro v Kaninskem pogorju, je lahko prepoznati po naravnem oknu v velikosti 10x7,5 m. Nastalo je s preperevanjem skalnega oboka.

Kraško jamo Srnica najdemo, ko ob izviru potoka Gljun zavijemo levo in po 20 minutah hoje dosežemo vhod. 750 m dolg splet jamskih rovvov, okamnine školjk, megalodontit; ima spodnji in zgornji vhod, višinska razlika je 65 m. Ob močnih nalihv pada z zgornjega vhoda slap. Obisk je mogoč samo z ustrežno opremo in izkušenim vodnikom, ki ga lahko najamete v bovških športnih agencijah.

Slap Boka je lepo viden s ceste malo pred Bovcem (iz smeri Kanin-Bovec). S celotno višino 144 metrov (zgornja stopnja 106 m in slapišče 38 m) je najvišji slap v Sloveniji. V najbolj sušnih obdobjih ima še zmeraj pretok dva kubična metra na sekundo, ob obilnejšem deževju naraste pretok na mogočnih sto kubičnih metrov na sekundo.

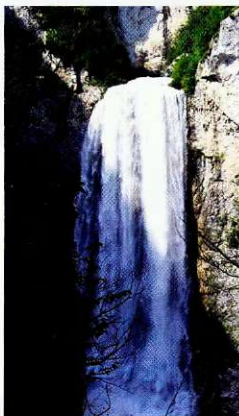
Visokogorsko smučišče Kanin je edino visokogorsko smučišče (1600–2300 m), na katerem traja smučarska sezona od decembra do prvomajskih praznikov. Smučišče, veliko okoli 30 hektarjev, odlikuje sončna

Okno v Prestreljeniku

lega, razgledi s smučišča pa segajo tako v osrčje Alp kot do morja. V zimah, radodarnih s snegom, je pod vodstvom izkušenega vodnika mogoča turna smuka po dolini Krnice, sankáčem pa je na voljo več kot devet kilometrov prog. Posebnost je možnost smučanja v treh državah: na smučiščih Sella Nevea in Trbiž v Italiji ter Arnoldstein v Avstriji.

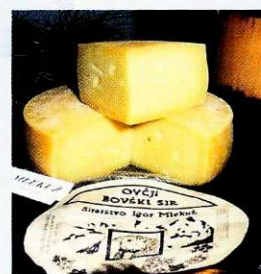
Planšarstvo daje kruh že stoletja Kljub dolgoletnim tujim vplivom, močni germanizaciji in romanizaciji so ljudje ohranili svojo narodno bit, šege in običaje, zlasti pa se je ohranilo in izoblikovalo **značilno bovško narečje**. Gospodarsko prištevamo Bovško med manj razvita območja. Ostro podnebje in skopa zemlja ne dajeta ugodnih razmer za poljedelstvo, uspevajo le krompir, stročnice in sočivje. Nekoliko ugodnejše so razmere za **živino-rejo**. Od nekdanj so ljudje redili živino, predvsem drobnico, ki se je pasla po obronkih bovških gora. Daleč naokoli je bil čislán in iskan bovški sir. Še tako skrbno obdelane str-

Slap Boka, največičastnejši slap v Sloveniji

Jama Srnica

Bovški ovčji sir

Cerkev sv. Lenarta

me in visoke senožeti pa niso dajale dovolj kruha za vse, možnosti za dodaten zaslužek so bile pičle: sečnja gozdov, vzdrževanje cest, veliko Bovčanov je krošnjarilo po Koroškem in drugih avstrijskih deželah.

Sir z zaščitenim geografskim poreklom

Bovški sir izdelujejo izključno kmetje na Bovškem, in sicer na kmetijah, v poletni pašni sezoni pa tudi na visokogorskih planinah. Spada med trde polnomastne sire. Kot temeljna surovina za izdelavo bovškega sira uporabljajo **surovo ovčje mleko**, dodaja pa se lahko tudi do 20 odstotkov kozjega oz. kravjega mleka. Mleko mora biti prirejeno na območju zaščite, ki predstavlja območje občine Bovec z okolico.

Posebnost **bovškega sira z geografskim poreklom** zagotavljajo klimatski in naravni pogoji, značilni za Bovško, kakovost mleka in tradicionalni postopki izdelave tega sira.

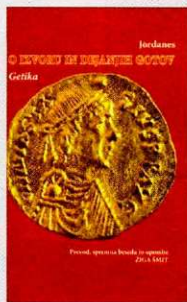
Bovški sir se izdeluje v obliki okroglega hlebca s premerom 20 do 28 cm, ki je visok od 8 do 12 cm, težak pa od 2,5 do 5 kg. Skorja sira je čvrsta, gladka, ravna, obodna stran rahlo izbočena, robovi so rahlo zaobljeni in sivo rjavi ali zamolklo bež. Testo je kompaktno, elastično, povezano, s školjkastim lomom, lomljivo, vendar ne drobljivo, enakomerno sivo bež, z redkimi enakomerno razporejenimi očesi v velikosti leče ali majhnega grahovnega zrna ali z redkimi drobnimi luknjicami, majhnimi razpokami, ki ne prevladujejo. Testo dlje zorenih sirov je kompaktnije in bolj lomljivo. Sir ima značilen aromatičen vonj ter poln, intenziven in rahlo pikanten okus. Normalna konzumna zrelost sira je najmanj 60 do 90 dni, lahko tudi do dveh let.

O Gotih

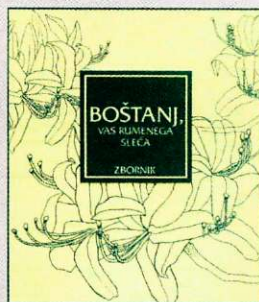
1.

Založba ZRC

Jordanesovo delo *O izvoru in dejanjih Gotov* (*De origine actibusque Getarum* oziroma *Getica*) je eden temeljnih virov iz obdobja konca antike in preseljevanja narodov. Napisano je bilo sredi 6. stoletja po predlogi starejših del, ki pomembno pripomorejo k našemu poznavanju etnogeneze na območju današnje vzhodne Evrope in prvih Slovanov. *Getika* ni Jordanesovo edino delo, napisal je tudi zgodovino Rimljanov (*Romana*): njen zadnji del je posvečen gotskim vojnjam v Italiji in dopolnjuje opis dogodkov v naši okolici, zato ga je avtor prevoda vstavil v knjigo. Jordanesovo delo je predmet številnih zgodovinskih raziskav. Kot kažejo noveše študije, ne moremo nekritično povzemanj vseh dejstev, ki jih navaja, vendar pa *Getika* ostaja edinstven dokument časa, v katerem je nastala. Za nekatera obdobja, kot je na primer naselitev Gotov v Panoniji, je celo edini ohranjeni pisni vir. Zato je delo zelo pomembno za slovensko zgodovino, in sicer tako s strokovnega kot tudi poljudnega stališča. Avtor prevoda, spremne besede in opomb je prof. dr. Žiga Šmit. Uvodna študija podaja temeljne podatke o nastanku Jordanesovega dela in ohranjenih rokopisih, pojasnjuje okoliščine, v katerih je bila *Getika* napisana, in opozori bralca na mitske elemente v Jordanesovi pripovedi, ki jih ne moremo imeti za zgodovino. V knjigi je natisnjeno tudi izvirno besedilo.

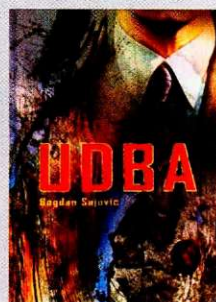
1.

2.

3.

4.

Čarni je prikazal rastiščne razmere rumenega sleča v Sloveniji, Janez Kos rekštanjsko gospostvo leta 1575, podobo Boštanja v tretjem desetletju 19. stoletja in Boža Račiča. Gregor Simončič prikazuje boštanjka znamenja in kapele. Objavljena je kronika salezijanske skupnosti Boštanj iz leta 1941, prikazana je Topolovška gora in izseljenski učitelj Svato-pluk Stoviček med belgijskimi Slovenci.

Hitler

Založba Mladinska knjiga

V zbirki *Žepnice* je izšla knjiga *Hitler*, ki jo je napisal Sebastian Haffner. Biografija o Hitlerju zgoščeno razlaga temeljne značilnosti Hitlerjeve osebnosti in miselnosti, življenja in delovanja. Napisana je v jasnem in živahnem publicističnem jeziku.

Sto duhovnikov

3.

Prešernova družba

Za *Koledarsko zbirko* Prešernove družbe je Karel Gržan, sam duhovnik, pripravil knjigo *Sto duhovnikov, redovnic in redovnikov na Slovenskem*. V njej je prikazal osebnosti, ki so živele svojo duhovno poklicnost v krščanstvu in so na poseben način zaznamovale naš narod. Omejiti se v vsej zgodovini krščanstva na Slovenskem na samo sto osebnosti ni bilo lahko delo. Začel je s štirimi znamenitimi osebami iz časa Rima, svetimi Maksimiljanom Celjskim, Viktorinom Ptujskim, Hieronimom in Maksimom. Tem sledijo najprej štirje svetniki, Rupert, Virgil, Modest in Pavlin II., ki so zaslužni za širjenje krščanstva v našem prostoru, ter sveta brata Ciril in Metod. Iz preloma tisočletja je sv. Hema, iz srednjega veka pa bl. Odon, Štefan Macone in Nikolaj Kempf, ki so vsi trije povezani s samostanom v Jurkloštru. Sledita protestanta Primož Trubar in Jurij Dalmatin, takoj za njima pa Tomaž Hren, p. Janez Ludvik Schönleben in p. Janez Krstnik Dolar. Kdo ne pozna p. Janeza Svetokriškega in p. Romualda Marušiča, avtorja *Škofjeloškega pasijona*? P.

Avguštin Hallerstein je bil slaven znanstvenik na Kitajskem. Naj se ustavimo samo še pri nekaj zadnjih prikazanih osebnostih: Jožef Smej, Vida Rojc (s. Justina), Vekoslav Grmič, Alojzij Šuštar, Vinko Kobal, Franc Bole, Franc Rode, Jože Krašovec, Martina Ambrož (s. Katarina), Peter Opeka, Geza Erniša, Ivan Rupnik.

Pofrancjevanje

Goga, Novo mesto

Skupina Od Francna možgani ustvarja že od leta 2001. Pri Gogi je zdaj izšla njihova zgoščenska *Pofrancjevanje*. Za njihovo glasbo je značilna zanimiva in duhovita zmes glasbenih žanrov, od duba, džeza in roka do fusiona. Sestavljajo jo izkušeni glasbeniki, in sicer kitarist Jure Duh, basist Dejan Slak, bobnar Jaka Berger, tolkalec Primož Malenšek ter flavtist Martin Klanič. Njihovo glasbo odlikujejo improvizacija, raznolika ritmika, zapletenost aranžmajev in veliko veselje do glasbe.

Udba

4.

Karantanja

Tisti, ki ne ve, kaj je bila Udba, ne ve o naši polpretekli zgodovini nič. To je bila komunistična tajna milica, ki je vohunila za državljani in ustrašovala politične nasprotnike. Formalno je bila ustanovljena spomladi 1946, njeni predhodnici Vos in Ozna pa že med vojno. Založba Karantanja je o Udbi izdala knjigo, ki jo je napisal Bogdan Sajovic. V kratkih, pregledno napisanih podatkih je nanizal vsa obdobja delovanja Udbe, ki so zaznamovana z njenim sistematičnim kršenjem človekovih pravic oziroma z državnim terorizmom komunističnega režima. Sledimo podatkom o Rankoviću, Dolancu in drugih veljavih Udbe, o njenih atentatih na politične emigrante po Evropi, o njenih dveh najbolj razvpih atentatorjih iz osemdesetih let, Željku Ražnatoviću-Arkanu in Vinku Sindičiću ... Knjiga je temeljna informacija o Udbi, ki se je do zdaj ni lotil še noben zgodovinar, čeprav gre za prvovrstno zgodovinsko temo.

Redna zbirka

Celjska Mohorjeva družba

Naj omenimo še tri publikacije iz redne zbirke celjske Mohorjeve družbe. Letošnji *Mohorjev koledar* krasi okoli petdeset posnetkov Ljubljane, ki jih je naredil fotografski mojster Mirko Kambič. Janko Čar, doktor jezikoslovja, v *Božičnih zgodbah* podaja kratka in iskriča besedila o svoji mladosti v hribih nad Idrijo. Psihoterapevt Bogdan Žorž je leta 2001 v redni zbirki izdal knjigo *Biti z naravo*, leto pozneje je izdal znano *Razvajenost, lani Svetovati ali poslušati*, letošnja pa nosi naslov *Stari starši in njihovo vzgojno poslanstvo* ter govori o vzgojni vlogi starih staršev.

Boštanj

2.

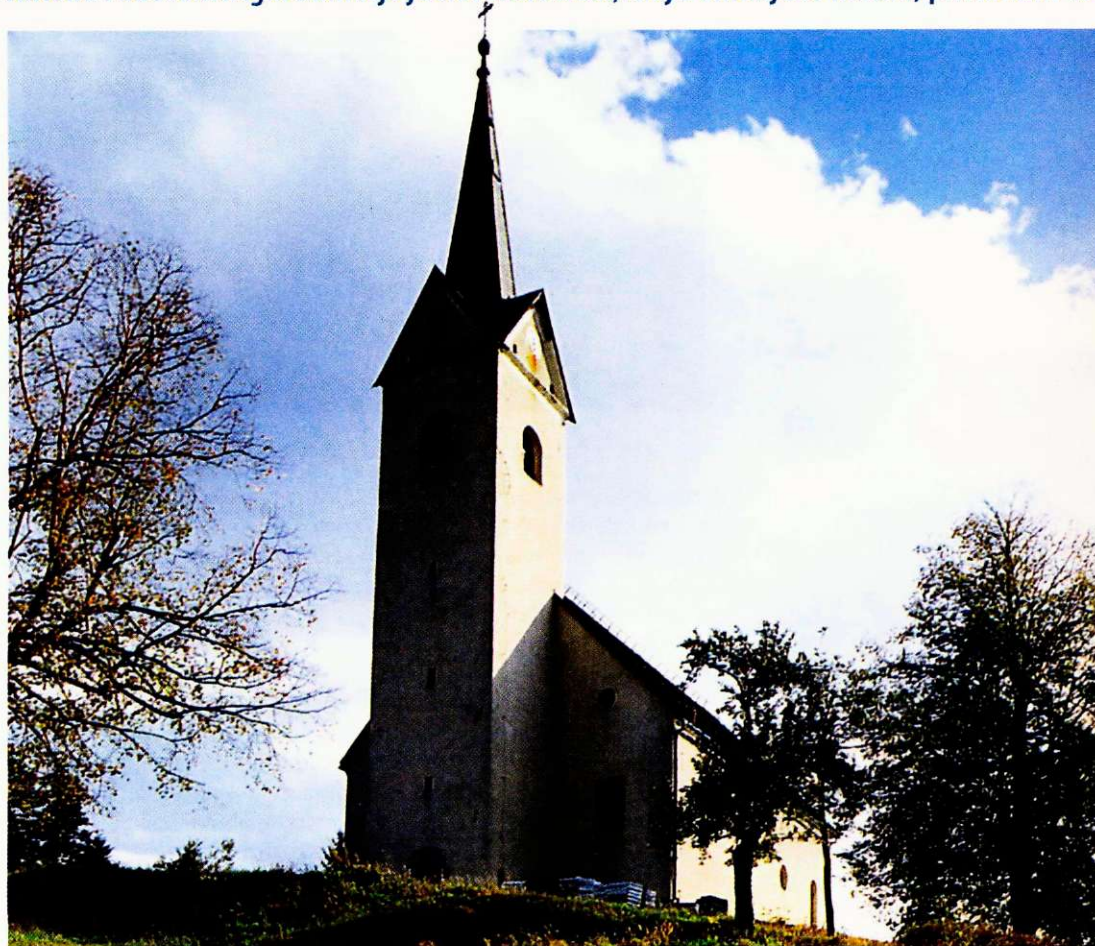
Šola retorike

Šola retorike iz Ljubljane je izdala zbornik *Boštanj, vas rumenega sleča*. Pridružil se je svojemu predhodniku, ki je bil izdan pred nekaj leti, ob 800-letnici kraja. Največ domoznanskega gradiva je prispeval Cvetko Zupančič: *Raja peč*, *Lovljenje premoga na Savi*, *Poštni promet na območju Boštanja v letih 1849–2000 v luči poštnih žigov*, *Fran Klemenčič* in vrsta »drobtinic« v zadnjem delu zbornika. Andraž

Svet svetega Antona

V. M., foto: arhiv Demokracije

Pri Sv. Antonu na Pohorju, visoko nad reko Dravo, stoji cerkev, ki hrani najobsežnejšo zbirko slik priljubljenega svetnika Antona Padovanskega. Območje je slovenski biser, kraj z ohranjeno naravo, privlačen v vseh letnih časih.

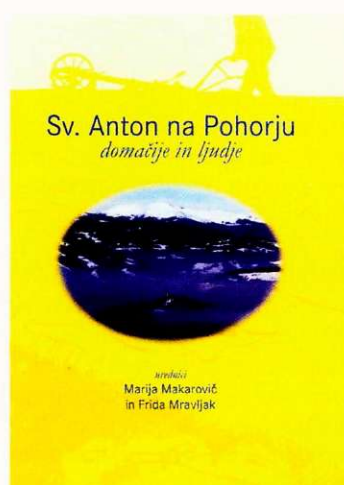

Ko pri Vuhredu prečkamo reko Dravo in se začne terasa ob njej strmo dvigovati proti vrhovom Pohorja, stopimo v čudovit svet sv. Antona na Pohorju. Pod krošnjami dreves pohorskega gozda, ob potokih, kjer so se nekoč vrtela kolesa številnih žag in mlinov, med pašniki in travniki, ki jih v juniju s svojim cvetjem pozlati arnika, nas pot pripelje do prijaznih antonskih domačij.

Pokrajina celkov To je pokrajina celkov, nekatere kmetije segajo s svojimi koreninami v začetek 15. stoletja. Osrednji del kraja, ki se razprostira na 2.147 ha površine in premore nekaj manj kot tristo

prebivalcev, predstavlja mogočen čok, ki doseže najvišjo točko 854 metrov pri cerkvi sv. Antona. Ta vrh se prek sedla veže na greben, ki seže pod sam vrh Pohorja. Iz starih listin izvemo, da so se v preteklosti za Sv. Anton uporabljala različna imena, današnje poimenovanje pa je nastalo po letu 1684, ko so na hribu zgradili cerkev, posvečeno sv. Antonu, ki je kmalu postala priljubljena božja pot. Sv. Anton Padovanski, zavetnik zaljubljenec, priprošnjik za ženine in neveste in sploh pomočnik v sleherni stiski, še zlasti pri iskanju izgubljenih stvari, še danes za svoj god 13. junija privablja na Pohorje številne častilce od blizu in daleč.

Cerkev z izbrano baročno opremo je tipična arhitektura 17. stoletja. Prenovljeno je leta 1849

posvetil škof A. M. Slomšek, leta 1874 je pogorela, a je bila čez štiri leta obnovljena. Velika troladijska cerkev se ponaša tudi z najobsežnejšim in najiminitnejšim ciklusom slik iz življenja sv. Antona na Slovenskem.

Pripovedi s kmetij Lepoto te pohorske pokrajine so zaslutili tudi naši predniki, ki so tod začeli krčiti gozdove ter jih spreminjati v cve-toče travnike in rodovitna polja, graditi domove in v njih prižigati ognjišča, ki do danes niso ugasnila. V stoletjih se je skozi človeške usode napletlo mnogo zgodb. Mnogo jih je zdaj zbranih v zajetni knjigi *Sv. Anton na Pohorju*, ki jo je za Krajevno skupnost sv. Anton na Pohorju izdala Šola retorike iz Ljubljane. Gradivo za knjigo sta ob sodelovanju krajanov zbrali marljiva etnologinja dr. Marija Makarovič in domačinka Frida Mravljak. V knjigo, ki ima 424 strani velikega formata, sta vložili veliko truda in časa, saj je nastajala kar nekaj let.

Uvodoma sta avtorici prikazali zgodovino kraja. Najprej je dr. Marija Makarovič pod naslovom *Pogled v antonsko preteklost in sedanost* »pogledala« v šest stoletij oblikovanja tega tipičnega hribovskega razloženega naselja, kjer so si domačije precej daleč vsaka sebi, nato pa je Frida Mravljak prikazala razvoj osnovne šole. Branko Kanop, predsednik KS, je na kratko predstavil še zgodovino župnije. Sledi osrednji del knjige z naslovom *Pripovedi z antonskih kmetij in koč*, kjer je vsaka kmetija prikazana z zgodovinskimi podatki, kolikor se jih je dalo ugotoviti, in s pripovedmi njenih prebivalcev o načinu življenja. Knjiga ponuja bogat (etnološki) vir, ki bo za zgodovino ohranil bogastvo podatkov o življenju na teh severozahodnih obronkih Pohorja v 20. stoletju. **▣**

Razstava slik Renate Boero

Lucija Horvat, foto: Mestna galerija Nova Gorica

Mestna galerija Nova Gorica, ki domuje v stavbi Slovenskega narodnega gledališča v Novi Gorici, je bila ustanovljena leta 1997. Sprva je delovala pod okriljem Goriškega muzeja.

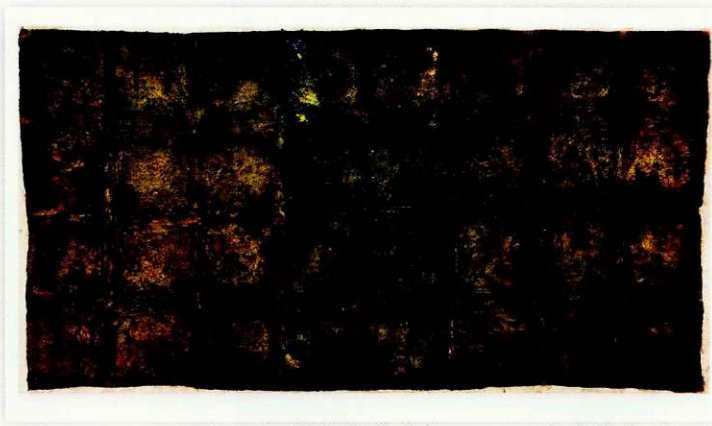
Od leta 2000 je vključena v javni zavod Kulturni dom Nova Gorica. Z vsebinsko izbranim in premišljenim razstavnim programom predstavlja prepoznavno likovno središče v Sloveniji.

Ustvarjalni izziv in intima Specifična krožna oblika galerijskega prostora, ki meri 361 m², je za umetnike poseben ustvarjalni izziv in omogoča zelo intimno izkušnjo z umetninami. Poleg bogatega razstavnega programa, ki zajema vse vrste sodobne vizualne umetnosti, je Mestna galerija Nova Gorica tudi prizorišče najrazličnejših predavanj o sodobnih vizualnih umetniških praksah, otroških likovnih ustvarjalnicah za najrazličnejše starostne stopnje in javnih vodstev po razstavah. V

devetih letih delovanja se je razvila v eno izmed osrednjih likovnih razstavišč za sodobno umetnost na Primorskem in postala prepoznavna tudi v širšem slovenskem prostoru. S premišljeno izoblikovanim razstavnim programom, brez generacijskih, geografskih in medijskih omejitev, si prizadevajo pritegniti najširši krog občinstva. Pri izboru projektov upoštevajo predvsem izvirnost idej in izvedb ter njihovo vpetost v sodobne umetniške tokove.

Sodobna vizualna umetnost

Tudi v letošnji razstavnih sezoni so v Mestni galeriji pripravili raznolik razstavnih program, ki je usmerjen predvsem v pregled aktualnega dogajanja na področju sodobne vizualne umetnosti, s poudarkom na predstavitvi umetnikov mlajše

generacije in v tesni povezavi s prostorom, v katerem galerija deluje. V program so bile vključene tudi predstavitve domačih likovnih ustvarjalcev z obeh strani meje, ki jim Mestna galerija v zadnjih letih posveča veliko pozornost. Želja vodstva Mestne galerije Nova Gorica je, da bi bila ta galerija prostor iskanja, odkrivanja in sprejemanja različnih pristopov v sodobni vizualni umetnosti.

Kromogrami že v 70. letih Novo leto je Mestna galerija Nova Gorica začela z razstavo Kromogrami, ki je pregledna razstava slik italijanske umetnice Renate Boero. Postavili so jo v sodelovanju z Umetnostno galerijo Maribor in Italijanskim inštitutom za kulturo v Sloveniji. Postavitev z naslovom Kromogrami prinaša slikarske eksperimente, ki neizbežno težijo k preseganju definicije samega slikarstva, je v razstavnem katalogu zapisal profesor estetike na milanski Akademiji lepih umetnosti Brera Luca

Beatrice. Dela znane slikarke Renate Boero si bo mogoče ogledati do 26. januarja. Boerova je s Kromogrami vzbudila pozornost likovne kritike v začetku sedemdesetih let, v njenih delih pa nimata pomena ne kronologija in ne odnos med sedanostjo in preteklostjo, saj ju je danes mogoče razumeti enako kot ob nastanku. Branje z distance je Kromogramom zvišalo vrednost, ohranilo njihovo zgodovinsko trdnost in jih povežalo z lahkotnostjo prihodnjega časa, je v razstavnem katalogu zapisal Beatrice. Kot pravi, umetnica s Kromogrami pripoveduje o tem, da so vsa njena dela nastala v posebnih razmerah in da je za vsako njeno stvaritev pomembna predvsem stopnja izjemnosti. Po eni strani preseneča nestanovitna lahkotnost neobdelanega platna, ki ga je mogoče prepogniti in prenašati kot knjigo, ki pripoveduje pretekle zgodbe, hkrati pa so v teh osupljivih delih fragmenti prihodnjih poetik, uporabni za razumevanje sedanjega časa. Boerova je na pot umetnosti stopila, ko je bilo v Italiji slikarke mogoče prešteti na prste ene roke. Tega nikoli ni uporabljala kot izgovor, ampak je ponujala povsem neobremenjeno slikarstvo, ki je bolj lirično, predvsem pa osvobojeno vsakršnih vzorcev, še piše Beatrice. **D**

Renate Boero

Razstava o Plečniku

Natančno na dan, ko se je izteklo 50 let od smrti Jožeta Plečnika, to je v nedeljo, 7. januarja, so v Narodni galeriji odprli razstavo v spomin na velikega arhitekta. Njegov opus je na slovesnosti predstavil dr. Damjan Prelovšek, avtor razstave, ki so ji nadelo naslov Jože Plečnik (1872–1957) – Arhitekt v Ljubljani, Pragi in na Dunaju. Razstavo, ki bo v letošnjem, Plečnikovem letu odprta do 25. februarja, je odprl minister za kulturo Vasko Simoniti. Na ogled je v vhodni avli Narodne galerije na Prešernovi cesti vsak dan razen ob ponedeljkih od 10. do 18. ure. Vstop je prost. Arhitekturni muzej Ljubljana, ki skrbi tudi za Plečnikovo zbirko v arhitektovi hiši v Trnovem, bo prav tako pripravil več dogodkov, s katerimi bo javnosti predstavil mojstrovno življenje in delo. Poleg tega bo Plečnik ena od osebnosti, s katerimi se bo Slovenija predstavila ob predsedovanju EU. Plečnik je s svojimi arhitekturami, cestni-

Razstava v Narodni galeriji

mi ureditvami, ureditvami trgov in parkov ter ureditvijo nabrežij Ljublanice in Gradašče doobra spremenil podobo slovenske prestolnice. Javnost bodo na izbrane arhitekturne spomenike opozorili s strokovnimi vodstvi na prostem in v pomembnih Plečnikovih stavbah. Vodstva bodo do konca leta na prvo soboto v mesecu. Prvo je bilo 6. januarja s predstavitevjo Plečnikove zbirke na Karunovi 4 in 6. Stavba, ki bo na vrsti, bo označena z zastavo z detajli iz Plečnikovih notranjščin, zgodovinskimi fotografijami ali s Plečnikovimi nerealiziranimi projekti. L. H.

SpLoščena Slovenija

Slikar mlajše generacije Arjan Pregl je razstavo svojih slik naslovil SpLoščena Slovenija. Odprl jo je 9. januarja v Savinom likovnem salonu v Žalcu. Pri odprtju je igral glasbenik Adi Jakša. Namen razstave je po umetnikovih besedah skozi vizualno umetnost problematizirati nekatere vidike današnjega družbenega in predvsem političnega stanja v Sloveniji. »Z različnimi likovnimi postopki se navezujem na aktualne teme,« pojasnjuje mladi Pregl. Z deli na razstavi reinterpreтира nekatere »klasične« prijeme v likovni umetnosti, kot so monokromna slika, nizanje podob, mimikrija

Slikar Arjan Pregl

in podobno. »Razstava temelji na tezi, da je Slovenija bolj spLoščena kot sproščena. Tematike, ki se jih razstava loteva, so sproščenost, uravnoteženost, nestrpnost, govor politikov, revidiranje zgodovine, ustvarjanje napetosti,« napoveduje avtor in dodaja, da dvojno možnost branja, aktualnopolitično in likovno, nakazuje že naslov. V kontekst razstave je Pregl vključil večjo možnost odziva publike, saj je neposreden odziv pri običajnem prenosu informacij ponavadi šibek in enosmeren. Zato je odprl blog s fotografijami vseh del in z nekaj besedami ob razstavi. Gledalci bodo lahko komentirali na naslovu <http://razstava.blogspot.com/>, in sicer tudi naslove del, kot so Predlog za logotip Slovenije (digitalni tisk), Uravnoteženo Delo (digitalni tisk), video Državna televizija 2006, serija štirih slik Enobarvna slovenska abstrakcija – Urh 2006, akril Lov na komuniste 2006, oljni diptih Pripomoček za sproščeno diskreditacijo. L. H.

Napovednik dogodkov

ČETRTEK, 11. 1. 2007

19.30 SNG Drama: C. Marlowe: Edvard Drugi

19.00 MGL: Mihail A. Bulgakov, Miha Javornik: Mojster in Margareta / Margareta in Mojster

20.00 Cankarjev dom: Heiner Müller: Kvartet

PETEK, 12. 1. 2007

19.30 SNG Drama: Arthur Schnitzler: Prostrana dežela. Prostrana dežela je ironičen portret meščanske družbe Srednje Evrope pred prvo svetovno vojno.

20.00 Cankarjev dom: Ivica Buljan in Črnogorsko narodno gledališče: Nova zemlja. Po literarnih predlogah Krištof Kolumb Miroslava Krleže in Evropa Ivane Sajko. Režija: Ivica Buljan

SOBOTA, 13. 1. 2007

11.00 Hiša otrok in umetnosti: Lutkovna skupina Škrat: Oče Škrat.

19.30 SNG Drama: E. Labiche, B. Strauss: Šparovček

20.00 Plesni teater Ljubljana: Tanja Skok: Barok – gledališko-plesna predstava

NEDELJA, 14. 1. 2007

11.00 Mini teater Ljubljana: S. Malenov, W. Hauff: Začarani štoklji – lutkovna predstava. Režija in dramaturgija: Slavčo Malenov. Igrata: Milan Štefe in Tomislav Tomšič ali Robert Waltl (soloizvedba).

20.00 Plesni teater Ljubljana: Tanja Skok: Barok – gledališko-plesna predstava

PONEDELJEK, 15. 1. 2007

10.00 in 12.00 Cankarjev dom: J. in W. Grimm, E. Humperdinck: Janko in Metka – opera za otroke.

20.00 MGL: Denise Chalem: Reci moji hčeri, da sem šla na potovanje

TOREK, 16. 1. 2007

18.00 Narodna galerija: predavanje: dr. Igor Škamperle: Duhovnost šole ali samostana: Kontemplativni redovi v srednjem veku.

19.30 Cankarjev dom: Pihalni kvintet Akademije za glasbo, Umek Blaž, pozavna – klasična glasba

19.30 MGL: Jean-Marie Chevret: V drugo gre rado. Režiser: Dušan Mlakar

SREDA, 17. 1. 2007

19.00 Slovensko mladinsko gledališče: A. Dumas, S. Fišer: Kraljica Margot

20.00 MGL: Kurt Weill, Bertolt Brecht: Hrepenenja

20.00 Cankarjev dom: Emio Greco / PC (Nemčija / Nizozemska): Pekel – sodobni ples. Znana nemška koreografa Emio Greco in Pieter C. Scholten, ki živita in ustvarjata na Nizozemskem, sta predstavo zasnovala na podlagi Dantejevega Pekla in Beethovnovne Pete simfonije.

**RADIO
ZELENI VAL**
93.1 & 97.0 Mhz

ALPE ADRIA "ZELENI VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje

Babilon

Monika Maljevič

Babilon je zgodba o tragični nesreči ameriškega para v Maroku. Na to zgodbo so napletene usode še štirih družin na različnih koncih sveta.

Vse junake povezuje naključje, ločujejo pa razdalje, kultura in jezik, a vsem je skupno iskanje uteha v družini. "O mejah govorimo kot o prostorih namesto kot o idejah. Menim, da so prave meje tiste v nas," je prepričan Alejandro González Inárritu.

V filmu Babilon tragična nesreča ameriškega para v Maroku sproži verigo dogodkov, ki prizadenejo štiri družine v različnih državah sveta. Posamezniki, ki jih je povezal naključje, ločujejo pa jih celine, kulture in jeziki, spoznajo, da je družina tista, ki zagotavlja zatočišče.

V oddaljenih kotičkih maroške puščave odjeknejo strelji iz puške – to pa sproži verigo dogodkov in poveže par ameriških turistov, ki se divje bojuje za preživetje, maroška dečka, ki sta vpletena v nesrečo, varuško, ki z dvema ameriškim otrokoma ilegalno prečka mehiško mejo, in gluho japonsko najstnico, katere očeta išče tokijska policija. Čeprav jih ločujejo medkulturni trki in velike razdalje, vse štiri skupine ljudi drvi naproti skupni usodi: osamljenosti in trpljenju.

V samo nekaj dneh se bo vsak od njih soočil z vrtoglavim občutenjem izgubljenosti – izgubljenosti v puščavi, izgubljenosti v svetu, izgubljenosti v samem sebi –, ko jih usoda žene na skrajne robove zmedenosti in strahu, hkrati pa tudi v globine povezanosti in ljubezni.

Meje Izjemno hipnotičen in emocionalen film, ki so ga posneli na treh celinah in v štirih jezikih, prečka tako globoko osebne kot tudi eksplozivno politične teme. Znani režiser Alejandro González Inárritu (*21 gramov*, *Pasja ljubezen*) s pretresljivim realizmom raziskuje različne meje,

Babel

Režija: Alejandro Gonzalez Inarritu

Scenarij: Guillermo Arriaga

Produkcija: Steve Golin, Jon Kilik, Alejandro Gonzalez Inarrito
Igrajo: Brad Pitt, Cate Blanchett, Gael Garcia Bernal, Koji Yakusho, Elle Fanning

Premiera: 18. 1. 2007

Distribucija: Blitz Film & Video Distribution

ki ločujejo človeštvo. Priključijo starodavni koncept babilona in preizprašuje njegove implikacije za sodobnost: zamujene priložnosti za komunikacijo, ki vodijo naše življenje, pa čeprav jih pogosto sploh ne opazimo.

Tudi za režiserja Alejandra González Inárrituja, nominiranca za oskarja, je bilo ustvarjanje tega filma potovanje, ki ga je osebnostno preoblikovalo. Dejal je, da je bil to njegov največji filmski izziv doslej: "Babilon je nastal iz moralne potrebe, da se osvobodim in spregovorim o stvareh, ki so zapolnjevale moje srce in moje misli: o neverjetnih in bolečih paradoksih, razširjenih po vsem svetu, ki vplivajo na bližnje in daljne dežele, dokler

se končno ne iztečejo v čisto individualne tragedije."

"Ustvarjanje Babilona je bilo neke vrste babilon," je pripomnil Inárritu. "Bilo je popolnoma drugače kot pri vseh mojih dosedanjih filmih. V bistvu smo posneli štiri različne filme, poskušali smo prodreti v štiri različne kulture. Šlo je za velik logistični izziv, še teže pa je bilo v intelektualnem in emocionalnem smislu. Babilon ni bil samo zunanje, temveč tudi notranje potovanje. Film je preoblikoval vse člane ekipe, tudi mene. Pa tudi sam film se je v tem procesu spreminjal, saj sem moral gledati na različne kulture in okoliščine na novo napisati vsako izmed zgodb."

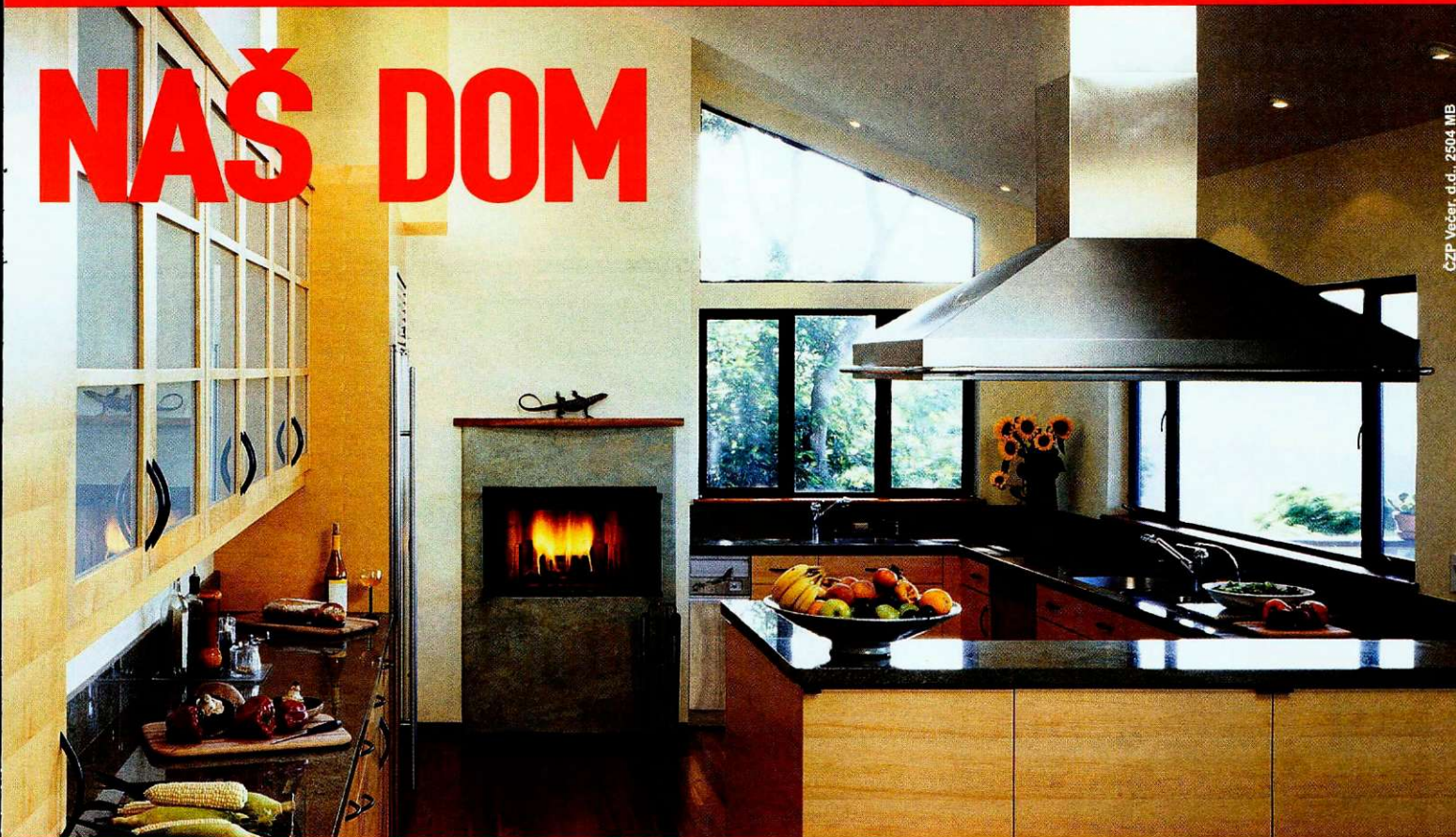

Izkoristite ugodnosti ob naročilu prenovljene revije Naš dom

V reviji Naš dom odslej: • več novosti o opremi interierja • več uporabnih idej • več o dizajnu in dekorju

NAŠ DOM

ČZP Večer, d.d., 2504 MB

25% popust + sodelovanje v žrebanju za LCD-televizor

Vsi novi naročniki, ki boste letno naročnino na revijo Naš dom plačali do 26. februarja 2007, boste:

- deležni **25% popusta**, s katerim je celoletna naročnina na revijo Naš dom za leto 2007 le 16,90 EUR/4050 SIT
- sodelovali v žrebanju za **nagrado LCD-televizor Gorenje**

LCD-televizor 27S10 Gorenje
(diagonala zaslona 68 cm, ločljivost WXGA 1280 x 768)

gorenje moj. tvoј. dom.

Naš dom, priznana revija za kulturo bivanja, lahko naročite z naročilnico, po telefonu 02 23 53 321 ali 02 23 53 500, faksu 02 23 53 372 ali e-mailu narocnina@vecer.com.

Naročilnica za nove naročnike revije Naš dom

Naš dom, ki izhaja vsaka dva meseca, naročam za najmanj eno leto:

- od februarja 2007 (letna naročnina s 25% popustom je 16,90 EUR/4050 SIT)
- vključno z decembrom 2006 (doplačilo 2,82 EUR/675 SIT)

Ime in priimek

Naslov (ulica, hišna št., poštna št., kraj)

Telefon

Datum rojstva

Podpis

Izpolnjeno naročilnico pošljite najkasneje do 20. januarja 2007 v kuverti na naslov ČZP Večer, d.d., 2504 Maribor. Vsak novi naročnik, ki bo plačal letno naročnino po prejeti položnici do 26. februarja, bo sodeloval v žrebanju za LCD-televizor Gorenje. Ime nagajenca bo objavljeno od 15. marca 2007 na spletni strani www.nasdom.net.

Naročnina na Naš dom velja do pisnega preklica. Naročnik s podpisom dovoljuje, da ČZP Večer, d.d., njegove podatke uporablja v skladu z zakonom o varstvu osebnih podatkov.

Demokracija

Prostor za hobi

Tekst in foto: Miha Dovč

Škoda roomster 1,9 TDI comfort

Definicija prostora za hobi je prostor, kjer preživljamo svoj prosti čas. V njem se moramo počutiti udobno in oddajati mora veliko pozitivne energije. Radi zahajamo vanj in tam se družimo s svojimi prijatelji. Če ima ta 'prostor' še štiri kolesa in motor,

daje občutek, kot da sedite v običajnem osebnem avtomobilu. Za prvimi sedeži pa se začne nova prostorska dimenzija; občutek, da sedite v enoprostorcu. In s tem razredom se roomster pravzaprav spogleduje. Na prvih sedežih je dovolj prostora za dva odrasla, prav tako je dovolj prostora za

sedežih za njima. Le na srednjem zadaj bodo večji čutili pomanjkanje prostora. Škoda roomster je tako odličan avtomobil za vstop v svet enoprostorcev. Z nagibanjem naslona vsakega sedeža posebej lahko hitro najdemo idealen položaj za sedenje. Prostora v prtljažniku je v osnovi 450 litrov, s premikanjem sedežev zadnje vrste pa se lahko poveča do prostornine 1,5 kubičnega metra. Svetli toni v samem kokpitu in panoramsko okno optično še povečajo notranjost. Steklo je veliko kar 0,8 kvadratnega metra, kar pomeni, da je razprostrto skoraj čez celotno streho in spušča v notranjost veliko sončnih žarkov, zaradi česar je kabina roomsterja še svetlejša in prijaznejša. Veliko je odlagalnih mest, le predal pred sovoznikom

pomeni, da se lahko z njim tudi kam odpeljemo. In prav takšen je novi Škodin model roomster.

Škodin ponos Gre za avtomobil, na katerega so pri Škodi lahko upravičeno ponosni. Izraža filozofijo tovarne, saj se želi približati mlajšim kupcem in mladim po srcu. Z igrivim in mladostnim videzom ste na cesti vedno v središču pozornosti. Na zunaj deluje nevsakdanje, kot da bi bil sestavljen iz dveh povsem različnih avtomobilov. Vendar je češkimi oblikovalcem uspelo zrisati skladno vozilo. V notranjosti prvi del avtomobila

TEHNIČNE KARAKTERISTIKE

TEHNIČNI PODATKI	ŠKODA ROOMSTER 1,9 TDI
vrsta motorja	turbodizelski, štirivaljni, vrstni, 2 ventila na valj
prostornina v ccm	1896
moč v kW (KM) pri vrt./min	77 (105) pri 4000
največji navor v Nm pri vrt./min	240 pri 1800
menjalnik	ročni, petstopenjski
pogon	na sprednji kolesi
mere (dolžina x širina x višina) v mm	4205 x 1684 x 1607
medosna razdalja v mm	2617
prtljažnik v litrih	450 – 1555
masa praznega vozila (nosilnost) v kg	1260 (515)
največja hitrost v km/h	182
pospešek 0-100 km/h v s	11,5
poraba (po normah EU) v l/100 km	6,7/4,6/5,4
poraba na testu v l/100 km	6,2
cena vozila v EUR	17.983

bi lahko bil večji. V voznikovem delovnem prostoru hitro lahko opazimo sorodstvo z nemškimi bratrci. Veliko instrumentov in merilnikov je koncernskih. Edina zamera gre komandam za radio, ki so namesto na volanu na posebni ročici ob njem in tako lahko žulijo v levo nogo. Drugih pripomb ni. Kakovost izdelave je nadpovprečno visoka. Materiali so prijetni na otip in zaman boste iskali kakšnega črička v armaturi ali slišali kakšno škripanje. Menjalniška ročica je izvrstno oblikovana, tako da se dobro prilaga dlani, je pa zato malce nenatančna in nekam mehko nameščena, kar ne daje vtisa dolgotrajnosti. Pogrešam tudi šesto prestavo za boljši izkoristek motorja.

Nič novega pod pokrovom Motor je znan, koncernski 1,9-litrski turbodizel. Ob hladnem vžigu je vedno slišati značilen dizelski ropot. Največja moč znaša 105 konjskih moči, kar je tudi največ, kar si lahko omislite v roomsterju. Moči je dovolj, včasih celo preveč, tako da se pogonski kolesi kljub vklopljenemu sistemu

za nadzor zdrsa marsikdaj zavrtita v prazno. No, hitrostnih rekordov niti z najmočnejšim agregatom, ki ga žene plinsko olje, vseeno ne boste podirali. Konec koncev tudi zasnova avtomobila ne ustreza temu. Videz avtomobila je bolj naklonjen počasni vožnji in privabljanju pogledov mimoidočih in mimovozečih. Pri večjih hitrostih se zaradi višine vozila okrepi piš okoli karoserije. Vzmetenje še kar udobno požira luknje, a po drugi strani niti ni toliko trdno, da ne bi dopustilo nagibanja karoserije v hitrejših ovinkih. Poraba je na testu znašala 6,2 litra plinskega olja. Morda smo si ob varčnejši vožnji obetali kakšen deciliter manjšo, vendar se da tudi pod 6 litrov priti brez prevelikega odrekanja.

Roomster je odličen avtomobil za tiste, ki jim več kot značka na avtomobilu pomeni praktičnost in uporabnost. S svojo prostorsko prilagodljivostjo vas bo vedno znova presenečal in navduševal. In v njem bi lahko sedel, ne da bi se vozil naokoli. Kar tako, za hobi. **D**

Novici

OPHEL CORSA OPC Opel je z novo corso prestavil v najvišjo prestavo in sedaj pošilja na ceste še njeno športno različico. Model OPC ima značilni izraz corsinega dinamičnega karakterja, ki ga nadgrajuje z voznimi užitki. 1,6-litrski turbomotor s 141 kW (192 KM) pospeši kompaktno trivratno vozilo od nič do 100 km/h v 7,2 sekunde in omogoča največjo hitrost 225 km/h. Največji navor 230 Nm, ki ga je s funkcijo 'overboost' mogoče začasno povečati na več kot 260 Nm, se prenaša do sprednjih koles prek standardnega šeststopenjskega menjalnika. Takšna stopnja zmogljivosti zagotavlja najnovejšemu članu športne družine OPC odlično pogonsko moč v vseh voznih razmerah. Corsa OPC potrebuje na 100 kilometrov 7,9 litrov goriva, kar je v tem zmogljivostnem razredu zmerna številka. Svetovna premiera corse OPC bo na avtomobilskem salonu v Ženevi v začetku marca, kmalu zatem pa bo na voljo tudi na trgu.

JAGUAR C-XF CONCEPT Nova Jaguarjeva študija bo s svojo podobo odločilno vplivala na naslednjo generacijo modela XJ ter na serijski XF, ki bo zamenjal model S-type. Za izginjanje tradicionalnih oblikovalskih vrednot je v prvi vrsti kriva povsem na novo oblikovana in zelo globoka maska hladilnika, ki predstavlja oblikovno izhodišče vseh novih obraznih potez, podprtih tudi s parom agresivno oblikovanih sprednjih žarometov. Nekoliko bolj radikalen pristop so uporabili tudi pri oblikovanju notranjosti potniške kabine, kjer je prostor za štiri potnike na štirih posamičnih sedežih. Klasično britansko kombinacijo lesa, usnja in kovine so nadomestili z usnjem, ki je oblikovano v slogu karbonskih vlaken in brez vidnih šivov. Ob uspešnem zagonu 4,2-litrskega bencinskega agregata V8 s 420 KM bo diskretna modro obarvana svetloba v notranjosti potniške kabine in pod masko hladilnika oznanila, da se je zver z Britanskega otočja tudi prebudila. Študija, ki je postavljena na 21-palčna kolesa, teoretično lahko dosega hitrosti v območju 290 km/h.

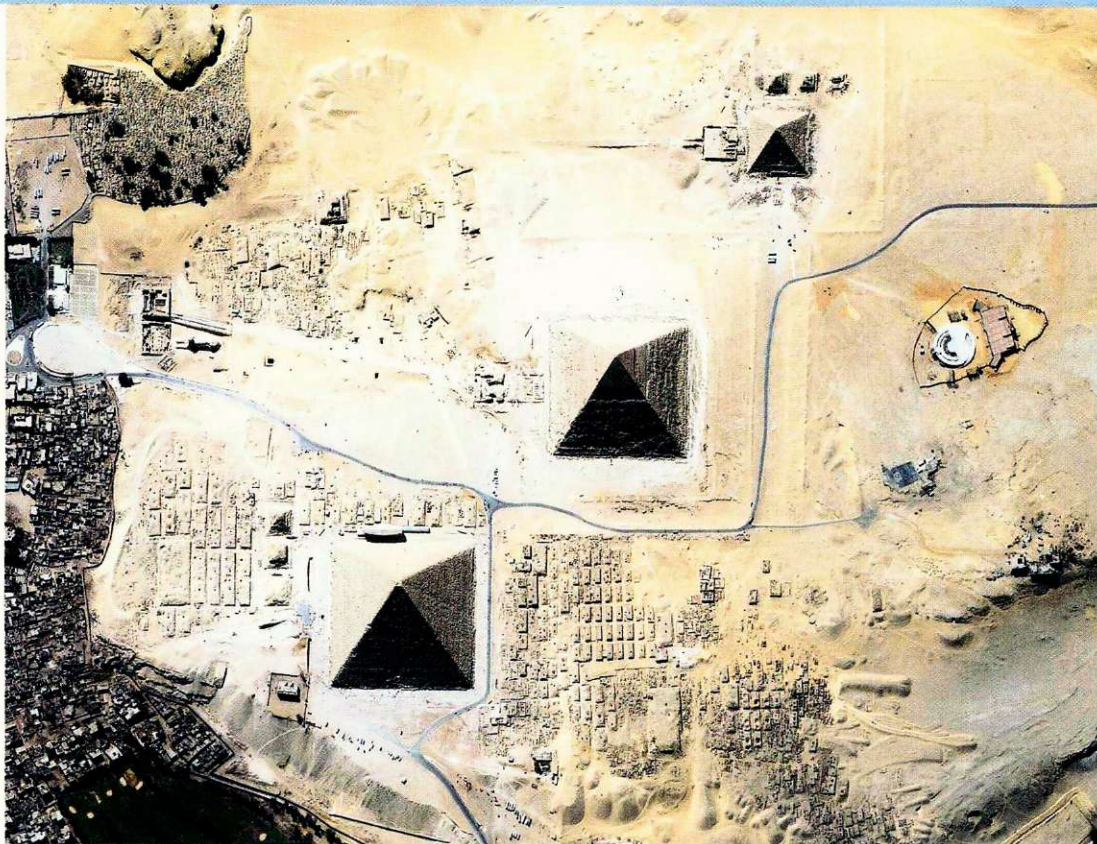

www.garmin.si

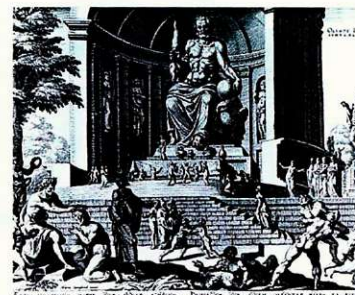
be guided by **GARMIN**

Peš ali z avtom niivi 660
prenosni GPS navigatorski z velikim zaslonom

NAVTEQ ON BOARD

Grobnica v Halikarnasu

Zevsov kip v Olimpiji

Sedem čudes sveta

Aleš Kocjan, foto: arhiv Demokracije

Na spletni strani **The New Seven Wonders project** že od začetka lanskega leta poteka glasovanje o novih sedmih čudesih sveta, ki naj bi zamenjala dozdajšnja čudesa.

Za eno izmed mest na seznamu čudes se poteguje 21 veličastnih svetovnih znamenitosti. Med njimi so znameniti Veliki kitajski zid, skrivnostni kompleks iz monolitnih kamnitih blokov v Angliji, imenovan Stonehenge, puščavsko mesto Petra v Jordaniji, Eifflov stolp v Parizu, rimski Kolosej, operna hiša v Sydneyju, atenska Akropola, indijski mavzolej Tadž Mahal in inkovsko mesto Pachu Picchu. Med kandidati so tudi piramide v Gizi, ki so edino svetovno čudo tudi na starem seznamu, peščeno mesto Timbuktu v Maliju, moskovski Kremelj, ameriški Kip svobode in Kristusov kip nad Riom de Janeirom. Avtorji strani, na kateri poteka glasovanje, za zdaj ne želijo izdati, katera od znamenitostih vodi, saj ne želijo, kot so zapisali, favorizirati niko-

gar, do zdaj pa naj bi bilo glasovalo že več kot 30 milijonov ljudi.

Idejo za določitev novega seznama svetovnih čudes je leta 2001 dal švicarski pustolovec Bernard Weber. V kampanjo so se nato vključili številni strokovnjaki in iz širšega kroga najprej zbrali 77 znamenitosti, ki bi jih veljalo uvrstiti na seznam sedmih čudes, nato

pa so ta izbor skrčili na 21 finalistov. Kot so zapisali pobudniki akcije na internetni strani N7W, je bil edini pogoj za to, da lahko neka znamenitost kandidira za svetovno čudo, da je nastala pred letom 2000 in da še vedno obstaja. Končnega zmagovalca naj bi na podlagi glasov razglasili julija letos.

Sedem čudes starega sveta

Z razglasitvijo novega seznama sedmih čudes sveta bo (neuradno seveda) nehal veljati stari seznam, ki ga je v davnem 2. stoletju pred Kr. oblikoval grški pesnik Antipatros iz Sidona. Na njem so poleg že omenjenih piramid v Egiptu še babilonski viseči vrtovi, Zevsov kip v Olimpiji, Artemidin tempelj v Efezu, grobnica v Halikarnasu, kolos z Rodosa in aleksandrijski svetilnik. Čeprav zadnjih šest čudes ne obstaja več, zgodovinarji s pomočjo nekaterih zapisov pa tudi arheoloških odkritij približno vedo, kakšna so bila. Viseči babilonski vrtovi naj bi bili zgrajeni v bližini kraljeve palače v Babilonu, in sicer na vzhodnem bregu reke Evfrat, približno 50 kilometrov od današnjega Bagdada. Zasluge za nastanek čudesa zgodovinarji pripisujejo kralju Nebukadnezarju II., ki naj bi bil dal v 6. stoletju pr. Kr. vrtove zgraditi v čast svoji ženi. V ta namen naj bi bili zgradili umetno goro, ki se je v terasah dvigala visoko v nebo, na njih pa naj bi bili prekrasni vrtovi, okrašeni s tropskim cvetjem in drevjem. Med znanstveniki je dolgo časa obstajal dvom, ali so vrtovi sploh obstajali, dokler ni leta 1899 nemški arheolog Robert Koldewey pri izkopavanjih naletel na obokano

Babilonski viseči vrtovi

stavbo z globokim vodnjakom, ki se je popolnoma ujemala s stariimi zapisi, in tako ovrigel vse dvome o obstoju vrtov.

Veliko manj vedo znanstveniki o tretjem čudesu, Zeusovem kipu, saj o njem obstaja le nekaj starodavnih spisov, ki pravijo, naj bi bil kip ena izmed mojstrovvin grškega kiparja Fidije, nastala pa naj bi bila okoli leta 450 pr. Kr. v velikem templju na zahodni obali Grčije. Kip naj bi bil v višino meril več kot 12 metrov, bil pa naj bi bogato okrašen z dragimi kamni in zlatom. Ostanke kipa zgodovinarji niso našli, našli pa so nekaj stebrov templja, v katerem naj bi bil stal.

Več je znanega o četrtem čudesu – Artemidinem templju v Efezu. Po zgodovinskih zapisih naj bi bil tempelj v starodavnem mestu Efezu, približno 50 kilometrov južno od današnjega Izmirja v Turčiji, podoben pa naj bi bil večini templjev tistega časa, le da naj bi bil veliko večji od njih (njegova površina naj bi obsegala neverjetnih 73x141 metrov, krasilo

Kolos na Rodosu

Aleksandrijski svetilnik

Artemidin tempelj v Efezu

pa naj bi ga 127 stebrov, visokih 20 metrov), v celoti pa naj bi bil zgrajen iz marmorja. Mesto, kjer naj bi bil stal tempelj, je po dolgih letih iskanja v prejšnjem stoletju odkril angleški inženir J. T. Wood in dokazal, da je tempelj v resnici moral biti svetovno čudo.

Po dostopnih zgodovinskih zapisih naj bi bil peto svetovno čudo, grobnico v Halikarnasu, sredi 4. stoletja pr. Kr. dal zgraditi starodavni antični kralj Mausolos, ki je vladal Karmu v jugovzhodni Aziji. Grobnica je bila na območju današnjega Ha-

likarnasa v jugovzhodni Turčiji. Zgrajena je bila na pravokotni ploščadi velikosti 40x30 metrov, v višino pa je merila kar 45 metrov. Dolgih 16 stoletij je ostala v dobrem stanju, nato pa jo je delno (streho in stebrišče) uničil potres v 12. stoletju. Danes je mogoče videti palačo, ki so jo zgradili na ostankih grobnice.

Čeprav ostankov šestega svetovnega čudesu, kolosa z Rodosa oziroma bronastega kipa boga sonca Heliosa, danes ni več, zgodovinski zapisi pravijo, da si je kip vsekakor zaslužil naziv

čudesa. V višino naj bi bil meril kar 40 metrov, tehtal pa naj bi 70 ton. Legende pravijo, naj bi bil kip, katerega ena noga naj bi bila na enem, druga pa na drugem bregu vhoda v пристanišče (zgodovinarji o tem dvomijo) leta 226 pr. Kr. prelomil močan potres. Od takrat naj bi bil skoraj tisočletje ležal na dnu morja, dokler ga ni leta 653 kupil neki Jud iz Sirije in ga pretopil.

Sedmo, zadnje čudo starega sveta je aleksandrijski svetilnik, ki je edino od šestih izginulih čudes sveta, ki mu je mogoče zelo natančno določiti njegovo lokacijo in podobo. Svetilnik se je namreč vse do 15. stoletja kar 116 metrov visoko dvigoval na otoku Faros sredi Aleksandrije v Egiptu. Po opisu arabskega popotnika Abou-Haggaga Al-Andaloussija je imel obliko osemkotnega stebra, ki je 24 ur na dan oddajal svetlobo – ponoči s pomočjo ognja, podnevi pa je odseval sončne žarke. Tako kot domnevno večino drugih čudes je tudi aleksandrijski svetilnik porušil močan potres. **D**

**RADIO
CENTER** 102.4, 103.7 MHz

**102.4
103.7**

Radio Slon in Sadež

Krademo frekvence od 1946

WWW.RADIOCENTER.SI

Petra je prišla na vrh

Lovro Kastelic, foto: Reuters

Vrhunski smučarski tek postaja vse bolj privlačen in medijsko prepoznaven. Zadnji tekaški Tour de Ski je krojila tudi naša Petra Majdič, ki je zmagala na tekmi v Oberstdorfu, skupno pa je bila šesta.

Slovenska športnica leta Petra Majdič je pred letošnjo sezono končno dobila vse najpotrebnejše, s čimer se je lahko zavihtela tja, kamor sodi – v vrh smučarskega teka. Že samo iz maž je smučarski tek ustvaril pravo znanost, v kateri so predvsem Skandinavci neprekosljivi. Tokrat pa je imela tudi Petra v nasprotju s prejšnjimi sezonami, ko so jo nekateri pri nas zaničevalno obravnavali kot edinstven primer, kar tri serviserje, ki so v času tekaškega Toura dežurali tudi takrat, ko je preostali tekaški štab petih Petrinih podpornikov (glavni trener Ivan Hudac, vodja ekipe Marko Gracer, nekdanji Petrin trener Robert Slabanja in dva fizioterapevta) mirno dremal. Povečano profesionalnost, ki ničesar ne prepušča naključju in hkrati krepi samozavest, je Petra Majdič nujno potrebovala. Šampionka od glave do pet je takšno filozofijo sicer sprejela že zdavnaj, a ji »nadrejeni« žal predolgo niso znali slediti. Kot denimo na lanskih olimpijskih igrah, ko so ji prepočasne smuči zanesljivo odnesle olimpijsko odličje.

Vlagajte v Majdičevo Smučarski skakalci so bili že od nekdanj

Petra Majdič: »Zmaga v Oberstdorfu je krona moje kariere!«

v boljšem položaju. Direktor nordijskih reprezentanc Primož Ulaga pa je pred letošnjo sezono – najbrž tudi zaradi lanskih slabih rezultatov skakalcev, ki se nadaljujejo tudi v tej sezoni, zarezal carski rez in ugodil Petri. Majdičeva je namreč kot nekakšen donosen kapitalski trg, ki

lahko vloženi denar nemudoma oplemeniti. Le vložiti ga je treba! Pravkar končani Tour de Ski, privlačna tekaška turneja, ki sta si jo v Ulvangovi savni zamislila tekaška legenda Vegard Ulvang in predsednik mednarodne tekaške zveze Jörg Capol, je še enkrat potrdil, da je bil vložek v Majdi-

čevo nadvse upravičen. Zmagoslavje v njeni najljubši »klasiki« na 10 km je bilo fantastično, končno šesto mesto (vsi časi so se seštevali, šprinti so prinesli dodatne bonifikacije, sklepni del pa se je po Gundersenovi zasledovalni metodi končal po 3,5-kilometrskem brutalnem vzponu

PRIMORKA
tv

Trstelj - 67. kanal

Obala - S23 - kabelski sistem v Kopru

ODSTIRANJA Z BARBARO LOMBERGAR:

ALI POTREBUJEMO SEKSUALNO POLITIKO?

in 420 metrov višinske razlike na Alpe Cermis) pa je bilo dobesedno prigrarano. In zaslužno!

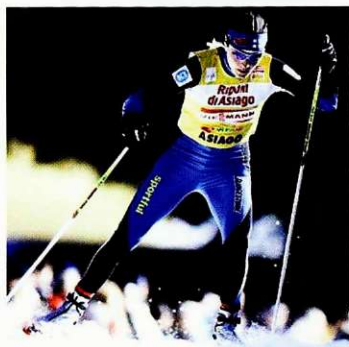
Iz kislega v razigrano Sprva so morali organizatorji turneje zaradi nezimskih razmer odpovedati tekaški preizkušnji v češkem Novem Mestu. Vse se je potem začelo s sprintom v klasični tehniki v bavarski prestolnici Münchnu in s Petrinim visokim petim mestom. Že čez dva dni so jo pričakali slabi spomini, ki jih je imela z neljube oberstdorfske proge Burgstall. Na skupinski preizkušnji 5 + 5 km so celoten štab presenetile vremenske razmere. Zaradi neustreznih smučj je bila šele 33. mestu. Kljub temu »v hiši« ni nastala odvečna panika. Sezona je bila namreč predobra, da bi jo nenadejana smola kar nenadoma prelomila in zlomila.

Že naslednje jutro je serviser Gianluca Marcolini zadnji hip pripravil optimalen par povsem novih Fischerjevih smučj. Loterija z mažami je bila tokrat dobitna. Petra Majdič je na svoji najljubši razdalji 10 km v klasični tehniki dobesedno razcefrala dotodanje slabe spomine. Tempo je ves čas stopnjevala. Na 1,8 km je bila šele šestnajsta, na polovici proge pa že šesta z le 16 sekundami zaostanka za Valentino Ševčenko. Potem je poletela, tekla kot navita in strla drugo za drugo. Najprej Skofterudovo, potem Saarinenovo, Ševčenkovo, izjemno Koitunenovo in nazadnje še kot peresce lahko Kristin Steiro, ki je dan poprej v nemogočih in razmočenih razmerah unovčila svojo lahnost. Tokrat je morala Majdičevi stisniti roko predaje, ki je bila razvidna v skoraj polminutnem zaostanku. Petra je izjavila: »Ta zmaga je tista, ki mi v dosednji karieri pomeni največ. Zmagati na distanci – to je največ, bolje skorajda ne bi moglo biti. Čista fantazija! Zadnja leta se očitno vsa tista prizorišča, ki jih imam v slabem spominu, čudežno revanširajo in postajajo pravzaprav najljubša.« Ves trud je bil na lepem poplačan: »To je zmaga, o kateri sem 17 let sanjala. Z njo bi se lahko merila le še kakšna odličja z olimpijskih iger oziroma svetovnih prvenstev.« Tour de Ski je v 24 urah spre-

nil obraz – iz kislega v razigranega. Izkazal se je za nenormalno mešanico sreče, nesreče, slabših in boljših razmer.

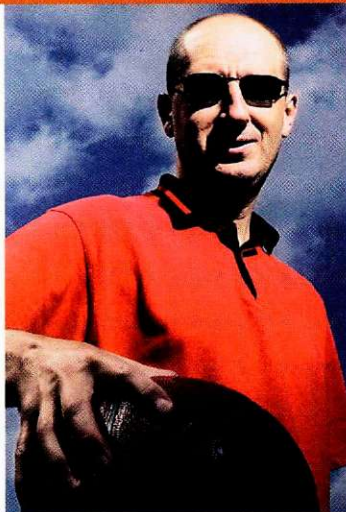
Uokvirjen trud Karavana se je potem preselila v Italijo. Majdičeva je po 17. mestu v sprintu v prosti tehniki, devetem v 15-kilometrski klasiki s skupinskim startom in pred zadnjo preizkušnjo skupno tretjem mestu ugotovila, da je izjemno telesno pripravljena: »Pravzaprav mi je zdaj kar žal odpovedanih tekem iz Češke, saj menim, da sem izjemno pripravljena in bi lahko tudi zaradi večje vzdržljivosti le še pridobila proti drugim ...«

Morda pa se je že naslednji dan vendarle nekoliko ugriznila v jezik, potem ko je tako kot vse druge junakinje padla v cilj še

Virpi Kuitunen

zadnje preizkušnje, ki se je končala z že omenjenim peklenskim vzponom na Alpe Cernis. V zadnjih kilometrih to ni bil več tek, temveč t. i. švicar oz. smučarska hoja navkreber. To je bila izjemna strmina (podobna podkorenški, kjer smučajo za svetovni pokal). Mišice so bile na velikanskem udaru. Proizvodnja mlečne kisline, ki je strup za mišice in jih hkrati ohromi, je bila čezmerna. V zadnjih kilometrih je tekmovalkam udarila bržkone tudi v glavo. Prizor, ko so tekačice popadale nenadzorovano v cilj, so nekateri ocenili za nehumanega, drugi, da je to pač šport. Petra Majdič je zagotovo najdlje ležala v cilju. Tudi to je bil dokaz, da naša šampionka vselej da vse od sebe in da ima neverjetno srce. Njen padec v cilj bi moral biti uokvirjen! Kot resnični dokaz, kaj vse je treba storiti, da človek prispe na VRH. ▣

Derbi z grenkobo

Esad Babačić

Potem ko so naši prvaki nanizali nekaj zaporednih zmag, se nam ob pogledu na lestvico avstrijske hokejske lige zazdi, da so edini tujci v ligi Ebel žrtve tihe zarote.

Kako naj si drugače razlagamo dejstvo, da se Jeseničani kljub izjemnim predstavam že tedne in tedne ne premaknejo z nehvaležnega petega mesta. Tisti trenutek, ko so naši začeli premagovati vse po vrsti, so se jim na zmagovalni poti kar nenadoma pridružili tudi vsi neposredni tekmeči. Kot po naključju sta začeli izgubljati tudi obe vodilni moštvi, ki sta imeli še ravno dovolj točk, da sta si lahko privoščili nekaj spodrsrljav. Kar nenadoma je postalo normalno, da lahko vsakdo premaga vsakogar, če le zaigra po svojih najboljših močeh, čeprav se v resnih ligaških tekmovanjih redko dogaja, da vodilna moštva tako zlahka razsipajo točke. V prid teoriji zarote priča tudi zgodba iz minule sezone, ko so Beljačani osvojili naslov, čeprav so bili v tem obdobju še na mestih, ki jih niso peljala v končnico. Ko pa se jim je enkrat uspelo vrniti med prve štiri, se je njihova forma dvignila in na koncu so presenetili vse, vključno s Salzburgom, ki velja za najmočnejše moštvo lige. Ne verjamem, da bi bilo Avstrijcem preveč všeč, če bi vlogo Beljaka v tej sezoni prevzel gost iz Slovenije, čeprav to ni nemogoče.

Sicer pa smo bili pred tednom priče rojevanju novega derbija. Ta je vsaj začasno zamenjal tistega med Jesenicami in Olimpijo, ki ga ljubitelji hokeja nedvomno pogrešamo. Obračun med železarji in sosedi z onstran meje je postregel z vsem, kar je od nekdanjega krasilo večne derbije: tako smo bili poleg odlične igre in vročega navijanja priče pretepom, ki so bili in bodo ostali del rednega programa na tovrstnih srečanjih. Seveda si ob tem nismo mogli kaj, da se ne bi spomnili zlatih časov našega klubskega hokeja, ki je temeljil na derbijih med Jesenicami in Olimpijo. Prepričan sem, da tudi najbolj zvesti »plavzarji« z ničimer ne bi zamenjali domačega derbija, zato je zelo pomembno, da se regionalni ligi v doglednem času priključi tudi tivolski kolektiv. Eksperiment z gostovanjem našega prvaka je pokazal, da gre za resno ligo, v kateri se igra dober hokej. Več kot očitno je, da lahko novi člani v takšni konkurenci le še napredujejo. Seveda pa morajo biti za vstop v takšno družino tudi sami na ustrezni ravni. Žal so razmere v naši prestolnici takšne, da se bodo zeleni prej znašli v ligi odpisanih, v kateri so že nekaj časa nogometaši.

Na Obrežju odkrivajo kilograme tihotapljenih mamil.

Na meji zasegli heroin

Bogdan Sajovic, foto: arhiv Demokracije

Na mejnem prehodu Obrežje so konec leta zasegli 35 kilogramov heroina. Balkanska pot torej še ni pretrgana. Bo z vstopom Romunije in Bolgarije v Evropsko unijo Slovenija razbremenjena?

Nekako se dozdeva, da se naša država in njeni državljani ne morejo otresti povezave z mamili. Cariniki jih odkrivajo v vozilih, ki prečkajo naše meje, ne glede na to, ali jih prevajajo tujci ali naši državljani. A tudi na mejnih prehodih drugih držav prepogosto odkrivajo slovenske državljane, ki tihotapijo drogo.

Dva najnovejša ulova trgovcev oziroma tihotapcev z belo smrtjo sta se zgodila lanskega decembra na mejnem prehodu Obrežje.

Sredi decembra je postal carinikom sumljiv avtomobil, ki je vstopal v Slovenijo. Voznik se je izkazal z listinami, ki so potrjevale, da je slovenski državljani, da živi na Jesenicah in ima 27 let. Pri podrobnejšem pregledu vozila so našli dvajset zavojev heroina, to je skupaj enajst kilogramov. Jeseničana so seveda odpeljali v pripor, kjer

bo počakal na sojenje. Preiskovalci zdaj ugotavljajo, ali je bil Jeseničan le kurir ali pa lastnik mamila. Prav tako poskušajo odkriti, ali je bilo smrtonosno mamilo namenjeno prodaji na slovenskem trgu oziroma v Avstriji ali v kateri od zahodnoevropskih držav. Cena heroina je namreč v Avstriji precej višja kot v naši državi. Kilogram bele smrti stane pri nas približno sedemnajst tisoč evrov, medtem ko je v Avstriji skoraj še enkrat dražje, okoli trideset tisočakov. Prav tako poskuša preiskava odkriti, komu naj bi ujeti tihotapec izročil oziroma prodal mamilo. Ne glede na morebitna nova odkritja ga čaka več let za reščkami.

Mamila na kilograme Kakšen teden za prijatelj Jeseničana so cariniki na Obrežju spet ujeli tihotapca. Na mejo se je pripeljal

osebni avtomobil, ki ga je upravljal 31-letni makedonski državljani. Cariniki so se spet odločili za podrobnejši pregled vozila in znova se je to izkazalo za upravičeno. Pod oblogami v obeh zadnjih bokih vozila so našli skupno 44 zavojev heroina in skupni teži 23,5 kilograma. Glede na to, da prijatelj Makedonec začasno živi v Italiji, je bilo mamilo skoraj zanesljivo namenjeno tamkajšnjemu trgu. Tihotapca pri nas čaka sojenje in verjetno precej let zapora.

Tako imenovana balkanska mamilarska pot, ki poteka prek naše države in »dobavlja« heroin z Bližnjega vzhoda v zahodno Evropo, je očitno zelo živahna. Obstaja pa možnost, da bo v prihodnje malo manj, in to ne le zaradi zasegov, ampak tudi zato, ker sta v Evropsko unijo letos vstopili Bolgarija in Romunija in bi lahko tako del mamil proti Zahodni Evropi potoval mimo naše države. Na naših mejnih prehodih je bilo samo lani zaseženih okoli 95 kilogramov heroina, okoli 15 kilogramov marihuane in 400 tabletk ekstazija. Če k temu prištejemo še zasege v notranjosti države, je seveda številka še večja in znaša 182 kilogramov heroina in dobre 4 kilograme kokaina. Marihuane so zasegli okoli petsto kilogramov, tabletk ekstazija pa nekaj več kot 2.000. **D**

Goljufali državo

Združba poslovodij podjetja, državnega dobavitelja in skladiščnikov v državnem organu kradla kot srake.

Podjetna skupina lopovov je skoraj tri leta pridno molzla državo oziroma njene organe. V kraji so se združili poslovodja podjetja, ki je državni dobavitelj, in skladiščniki oziroma vodje skladišč v državnih organih. Poslovodja omenjenega podjetja, 40-letna Ljubljancana, sta se povezala s 55-letnim vodjem službe za vzdrževanje v enem od državnih organov in s štirimi skladiščniki. Podjetje je državnemu organu dobavljalo najrazličnejšo opremo v vrednosti več deset tisoč evrov in jo seveda zaračunalo, združba pa je blago veselo kradla. Skladiščniki so na primer že plačano blago izmaknili iz skladišča in si ga potem s poslovodjema razdelili. Prav tako so goljufali z izstavljanjem računov za storitve, ki jih niso nikoli opravili. Člani združbe so tako poleg tatvin in zlorabe po-

ložaja in pravic odgovorne osebe storili še več kaznivih dejanj ponarejanja ali uničenja poslovnih listin. Ovdadili so jih, da so od leta 2002 pa do sredine leta 2005, ko so začeli njihove lopovščine preiskovati, storili skupno 24 kaznivih dejanj. Ta dejanja so jim prinesla približno 158 tisoč evrov nezakonitega zaslužka! Nekaj ukradenega oziroma poneverjenega blaga so jim sicer zasegli v hišnih preiskavah, kako bodo izterjali drugo, pa je seveda veliko vprašanje. Preiskovalci sumijo, da je omenjena skupina zagrešila še več kaznivih dejanj. Zanimivo pa je, da je bilo vloženih že več kazenskih ovadb proti odgovornim uslužbenecem istega podjetja, le iz drugih poslovalnic, ki so kradli oziroma poneverjali na podoben način. Ti so državo olajšali za dobrih petsto tisoč evrov. B. S.

PETARDO V GLAVO Veselje ob pokanju ne pozna meja in pokalo je ves december, čeprav je dovoljeno le od konca božiča do drugega januarja, vendar ne v strnjenih naseljih. Bilo je tudi nekaj »šaljivcev«, ki so metali pirotehniko proti posameznikom ali celo v gruče. Eden takšnih se je znašel v lokalu v Ravnah na Koroškem. Očitno podprt z maligani je zabrisal petardo iz lokala proti petnajstletni deklici. Eksplozija je otroka ranila po glavi, storilca pa še iščejo. Upajmo, da ga bodo našli in dobro privili.

ROMU ZASEGLI AVTOMAT Nekaterim za praznično pokanje ne zadostujejo petarde in druga »lahka« pirotehnika, ampak za to uporabijo kar strelno orožje. Med zadnjimi prazniki so tako občani pogosto slišali posamezne strele ali pa celo prave rafale. Kroglice so letele po okolici in končale na različnih krajih. Rafali so odmevali predvsem iz romskih naselij. Tako so v naselju pri Črnomlju policisti le intervenirali in mlademu Romu zasegli avtomatsko puško. Rojaku so na pomoč priskočili drugi Romi, končalo se je s prerivanjem. Puško so vseeno zasegli policisti, strelec je v priporu, še pet udeležencev prerivanja pa čaka kazenska ovadba.

Kronika 1
18.00
Kronika 2
21.30

KRONIKA

osrednja informativna oddaja

Tv programi RTS lahko spremljate preko oddajnikov P. Metelkova, Priljubljen in B. B. ter preko kablenskih sistemov na kanalih S 9 (Maribor in okolica), K 09 (Ptuj), K 35 (Celje in okolica), K 67 in B 9 (Ljubljanski kabel (Ljubljana in okolica), K 21 (Murska sobota))

EVJ
ELEKTROPROM d.o.o.
Loke pri Zagorju 22
1412 KISOVEC
tel.: 03 56 57 150
fax: 03 56 71 488
www.elektroprom.si

- elektroinstalacije
- centralne kurjave, vodovod, plinske instalacije
- projektiranje strojnih in elektro instalacij in geodetske storitve
- kabelsko komunikacijski sistemi
- trgovina EVJ CENTER
- lokalna televizija ETV
- tiskana vezja
- grafitne ščetke
- delovni stroji in nizke gradnje
- bar SEDMICA

RADIO ŠTAJERSKI VAL

prijateljstvo

blizina

domišljija

RADIO JE UHO, S KATERIM SLIŠIMO SVET!

Med drugim bo nastopil Vlado Kreslin z Malimi bogovi.

Bujta repa

Zabave in veselice z veselim decembrom niso zamrle. Nekaj jih je ostalo še za januar. Zimske dni v novem letu bo v četrtek, 11. januarja, poživila tradicionalna študentska »Bujta repa«, ki bo potekala v ljubljanski dvorani Tabor. Prireditve vsako leto množično združi prekmurske študente in študentke. Med večerjo bosta za smeh poskrbela Vitomir Vratarič in Jaka Žilavec, ki obljubljata »bližnje srečanje tretje vrste«. Glasbeni gostje bodo DJ Berti, GMS Band, Kaštiga, Life, Špirit Band in Vlado Kreslin z Malimi bogovi. Prireditve se bo za tiste, ki bodo večerjali, začela ob 20., za druge pa ob 22. uri.

Letošnja posebnost so trije krajši videoposnetki, ki na interaktiven način ustvarjajo zanimanje za Bujto repo. V njih sodelujejo gosti prireditve: Vlado Kreslin, Špirit band, Jaka Žilavec in Vitomir Vratarič. Na zanimiv način odgovarjajo na tri vpraša-

nja: ali naj Bujto repo poganja elektrika iz hidroelektrarn na Muri, ali lahko Bujta repa pripomore k zvišanju rodnosti, ali naj Bujta repa predstavlja zametek za vnovični nastanek Murske republike. Videospoti se predvajajo na lokalnih televizijskih postajah, dosegljivi so tudi na svetovnem spletu (www.kps.si/bujtarepa).

V Klubu prekmurskih študentov so pred koncem leta 2006 izvedli tudi dobrodelno in krvodajalsko akcijo. 23. decembra so na stojnicah v Murski Soboti za Krizni center za mlade zbrali 120 evrov. Poleg tega so se v Klubu prekmurskih študentov odrekli novoletnim darilom in v isti namen darovali še 200 evrov. Uspešno je bila izvedena tudi krvodajalska akcija, s katero so prekmurski študenti in študentke pokazali pomembnost tovrstnih akcij. Darovalci krvi so v zameno dobili brezplačno vstopnico za Bujto repo. Zanimivo in veselo bo ...

Saša je na vrhu

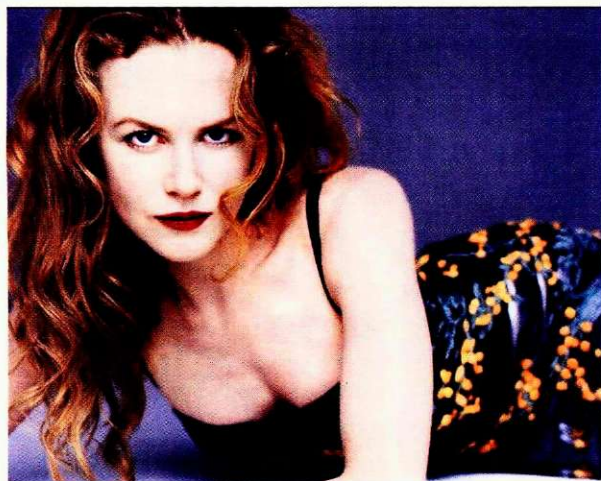
Prikupna Saša Lendero je dobro znano ime na slovenski glasbeni sceni, saj se na njej pojavlja že vrsto let, njene pesmi se redno uvrščajo v dnevne glasbene repertoarje radijskih postaj, poleg tega pa si jih poslušalci pogosto izberejo pri čestitkah ali med glasbenimi željami. Tudi Sašina zadnja uspešnica *Ne grem na kolena* je v zadnjem času zelo priljubljena in ena najbolj poslušanih. Od prvega trenutka je istoimenski album priljubljene Saše Lendero na prvem mestu lestvice najbolje prodajanih albumov pri nas Slo Top 30. Ob hudi konkurenci božičnih albumov in novih prednovoletnih izdaj ta podatek kaže na neverjeten podvig, ki je uspel simpatični in vedno

Ena najbolj poslušanih ...

nasmejani pevki. Saša se je za zabavnoglasbeno zvrst odločila s trdnim namenom, da poruši stereotip in dokaže, da je tudi zabavna glasba tako kot vse druge zvrsti lahko dobra ali slaba.

Saša ni šla na kolena in s tem je pometla z vso konkurenco!

Zalezovalci so ji skrajšali počitnice

Nadležni paparaci so tokrat ponagajali igralki Nicole Kidman – zaradi njih je morala skrajšati počitnice v rodni Avstraliji. Oskarjevko so morali v deželi kengurjev varovati policisti, saj so ji bili zvezdniški fotografi nenehno za petami. Nicole, ki se je po dveh mesecih znova srečala z možem, pevcem Keithom Urbanom, ni imela niti malo miru, čeprav je upala, da bo lahko preživela nekaj mirnih dni v krogu svojih najbližjih. Urban, ki je po njuni poroki lansko poletje tokrat prvič obiskal Avstralijo, in Kidmanova sta prosila za pomoč policijo, da ju je pospremila do njunega doma. Toda par se je moral zaradi nenehnega pritiska fotografov kasneje preseliti v dom igralkine sestre, saj so paparaci nenehno prežali pred njeno hišo. Ko pa je bilo zakoncema vsega dovolj, sta kmalu po vstopu v novo leto sedla na letalo in se odpravila nazaj v Kalifornijo. Res neprijetno!

Ljubko igralko so z rodne grude prepodili paparaci.

Naj latino diva

Španska izdaja revije *People* je pevko in igralko Jennifer Lopez izbrala za najvplivnejšo latino »bejbo« na svetu. Lepotica je s pridobljenim nazivom prehitela tako politike kot tudi verske voditelje, saj je pristala na naslovnici in zasedla vrh lestvice stotih najvplivnejših znanih osebnosti španskega rodu. Med drugimi vplivnimi zvezdniki so se na lestvici znašli še Antonio Banderas, Carlos Santana, Eva Longoria, Gloria Estefan, Shakira, Ricky Martin in Julio Iglesias. V njihovo družbo

pa sta »zašla« tudi venezuelski predsednik Hugo Chavez in bolni kubanski voditelj Fidel Castro. Jennifer Lopez je po imenovanju dejala: »Biti zgled drugim je zelo pomemben del mojega delovanja. Vznemirja me, če pomislim, da lahko spreminjam mnenje nekaterih ljudi ali da jih spravljam v smeh ali jok. Ta naziv je le krona na vse, kar počnem.«

Priprave na Emo

Konec lanskega leta je pevka Žana s primorsko skupino Sons posnela božično pesem, ki jo je bilo pogosto slišati iz radijskih sprejemnikov. Po delavnem veselem decembru pa se je leto 2007 začelo, kot radi rečemo, na polno, saj je bila Žana sprejeta na Emo 2007. Zato so priprave na nastop že v polnem teku.

Pipijevi čarobni prsti so ustvarili melodijo za pesem Druga violina, besedilo je napisal Amon, dušo pa je pesmi s svojim vokalom in interpretacijo dodala Žana. Svoj trenutek bo dočakala v drugem polfinalnem večeru, nastopila pa bo osma. Sodeč po uspehu zadnjih dveh singlov (Ona in Zadnjič) lahko mirno zapišemo, da ni več pripravljena biti 'druga violina'.

Novo leto je začela delavno ...

Instantna slava

Barbara Prevorčič

Še na misel mi ne pride, da bi svoje življenje postavila pred kamero, izpostavila vsak košček svojega telesa, odkrila vsako grimaso, delila čustva z vsem svetom ali kakor koli drugače razgalila svojo intimo. Pa ne gre za to, da želim nastopati z vzorci vedenja, ki so v družbi najbolj sprejemljivi in zaželeni. Morda mi je bolj všeč tista o »nikoli čisto odprti knjigi«, kar pomeni, da malo skrivnostnosti dela človeka privlačnejšega. Vendar so ljudje, ki se na dolgo in široko izpostavljajo ob prižgani rdeči lučki, v zadnjem času nadvse privlačni. A za kakšno ceno?! Še enkrat: ne, hvala!

Čeprav nikogar ne briga, kako si umivam zobe ali kako name deluje kozarec refoška, moram priznati, da sem tudi sama pukala na prizorišče resničnostnega šova Bar 2, ki se je nedavno odvil na televizijskih zaslonih. Pa ne le na teve. Tudi na internetu in v revijah; pravzaprav je bil obvezno gradivo ob marsikaterem kofetkanju ali pri kakšni drugi debati. Res te potegne! Mene konkretno je potegnil zaradi fenomena brez primere – osebnostnega karakterja. Spoznavanje različnih osebnosti v enaki situaciji pa je sploh svojevrstna poslastica.

Vendar pa ne kupim tega, da so barovci moderne zvezde. Prej bi rekla, da so samooklicane in spackane zvezdice. Gre za ljudi, ki so željni medijske pozornosti in obljubljenega blišča, ki pa si ga ne znajo pridobiti s kakšno večino ali talentom. Lepo vas prosim, ali smo res prišli tako daleč, da se med slovensko estrado sprehajajo mladeniči, ki so v Baru preganjali punce po večerju, se mrtvo pijani valjali po tleh ali se brez posluha drli v mikrofon?! Za večino resničnostnih šovov je bistveno, da tekmovalce spravijo v zadrego in v ponižujoče situacije, ki se jih večina v resničnem življenju izogiba. Skratka – iz človeka izvabi najslabše.

A da ne bo videti, da pomilujem le tiste, ki si upajo postati akterji resničnostnih šovov, neverjetno je, kakšni voajerji smo tisti, ki si radovedno ogledujemo takšne zadeve. In čim večjo prvinsko razsežnost dobi posamezno dogajanje, bolj se dviguje gledanost. Saj bomo še zblazneli, če se bomo istovetili s takšnimi ljudmi, namesto da bi živeli svoje pravo življenje, ki ponuja vrsto presenečenj. Brez kamer.

Jaz grem na kozarček refoška!

Mozart, Mozart ...

Magična gledalka, foto: RTV Slovenija

Kaj naj človek po praznikih reče za vse to vrvenje in ves ta živ-žav, ki je nastal na komercialnih TV in na TV Slovenija?

Še kar, še kar. Moje starše je najbolj razveselila Natalija na silvestrski večer, ko nam je ob zadnji večerji v letu 2006 delala družbo. Nato smo se razkropili, le oče in mama sta obsedela. Oče ni mogel skriti navdušenja nad Ano Lizo, ki mu je polepšala silvestrski večer oz. prehod v novo leto, čeprav sta menda z mamo kar malo preskakovala k Silvestrski raketi na POP TV. Kolikor pomnim, se je za silvestra prvič zgodilo, da je POP razvedrilnemu programu na nacionalki konkuriral s svojim lastnim programom in ne s kakšnim filmom. Lepa napoved nove prakse? O vsem skupaj vendarle težko rečem kaj dokončnega, ker sem o programih le slišala, nisem pa jih videla niti utegnila priti do ponovitve.

Tisto, kar me je v času praznikov najbolj navdušilo in me držalo pokonci še dolgo v večer, je bila oddaja »Lepo je biti Mozart«, ki jo je nacionalka uvrstila na drugi (!) program (lepo vas prosim) v soboto, 30. decembra ob osmih zvečer. Šlo je za dveurno oddajo z eno samo zvezdo – Juretom Ivanušičem, ki je igral vse glasbene like sam. Bilo jih je 10 in Ivanušič je bil vse – Mozart, Grieg, Rossini, Beethoven, Čajkovski, moderni Falco, Bach, Musorgski, Schubert, Lizst. Noro. Maska izvrstna, režija take oddaje vsega spoštovanja vredna. Poklon Samu Milavcu. Scena – milijonarska. Simfoniki domače hiše, RTVS, verjetno prvič v tako nenavadni in razposajeni vlogi. Skratka, tisti, ki imamo vsaj nekaj razredov klavirja, poznamo zgodbe, življenjepise ljudi, o katerih je tekla igra. To je bil zame eden glasbeno najpoučnejših šovov, kar sem jih kadar koli videla na televiziji. Že ideja sama je noro dobra. Narediti parodijo na kviz Lepo je biti milijonar

in v voditeljevo vlogo postaviti izvrstnega prevzišenega Alojza Sveteta kot Salierija! Če sem prav prebrala špico, sta glavnino bremena za scenarij nosila (spet) Jure Ivanušič in Marko Vezovšek. Obujena so bila vsa naša stara, prastara znanja in življenja velikih pisateljev; od tega, da je Mozart štel šele 5 let, ko je napisal prvo skladbo ... Ivanušič je bil v vlogi genialno premaknjene Mozarta prav tako originalen, z vsemi medklici vred, kot je bil tisti: »Koliko dreka sem v tem času nasral?« Tak je bil Mozart, to se ve. Nobenih novih ikon ni treba postavljati, nihče ne bo užaljen zaradi tega. Takšen je bil, opletajoč z jezikom in rahlo vulgaren. In Ivanušič ga je dobro kopiral. Slišali smo najboljše arije, osvežili čas 18. stoletja, čas glasbenih genijev.

Če bi program televizijskih medijev ocenjevala z oceno, bi seveda oddaja »Lepo je biti Mozart« dobila čisto desetko, Ivanušič pa viktorja. A ker nimam tovrstne moči, velja le eno: ponovite oddajo! Boljše lani niste naredili! **D**

HOROSKOP

Oven
21.3.-20.4.

Petek bo prinesel mnogo zanimivih pogovorov in debat, ki vas bodo nekoliko razburile. Proti večeru tega dne se boste končno sprostili, saj se bo začel težko pričakovani konec tedna. Ne pozabite na svoje dolžnosti, ki vas čakajo v ponedeljek.

Bik
21.4.-21.5.

Zakaj ne bi nekomu dali vedeti, kako se počutite? Dom je tam, kjer je vaše srce. In takoj ko bo mogoče, to sporočite tudi tistim, ki so prepričani, da je vaš dom nekje drugje. V nedeljo vklopite vse svoje čare.

Dvojčka
22.5.-21.6.

Ponedeljek je že po stari navadi dan za spoznavanje novih ljudi, zato ne bodite presenečeni, če vam bodo predstavili nove sodelavce. Uživate v svoji ustvarjalnosti in v tem, kar ste sposobni narediti.

Rak
22.6.-21.7.

Sitnoba ni način, s katerim bi začeli ta teden, zato se vzemite skupaj in ne delajte več tega, kar ni prav. Ljudje vam bodo hvaležni, če se boste skupaj z njimi zavzeli za pomembno stvar. Srečajte se s človekom, ki ga že dalj časa pogrešate.

Lev
22.7.-21.8.

Če vas ima v krempljih neodločnost, se pred odločitvijo posvetujte s sodelavci, če gre za službeno zadevo, in s prijatelji, če gre za kaj osebnega. V torek in sredo pazite na svoj ranjeni ponos – ne pustite se sprovcirati.

Devica
22.8.-21.9.

Nekoliko upočasnite svoj tempo, sicer vas bo doletela prevelika izčrpanost. V petek in soboto se bo dogajalo veliko zanimivega in lahko boste uživali, če boste spočiti. Nedelja pa bo za vas eden najlepših dni vašega življenja.

Tehtnica
22.9.-22.10.

V začetku tedna boste veliko bolj odprti za pogovor kot ponavadi. Zdelo se vam bo, da lahko vse uredite prav z izčrpnim pogovorom in še prav boste imeli. Družina bo nestrno pričakovala rezultate vašega dela in pogovorov.

Škorpion
23.10.-21.11.

Zavedajte se namenov ljudi, ki želijo vlagati v vaš projekt, in jim dovolite samo toliko, kolikor se vam zdi pametno. Med torkom in četrtkom boste naredili nekaj izjemno dobrih potez. V nedeljo boste rešili uganko.

Strelec
22.11.-20.12.

Kar vam bo nekdo pripovedoval v soboto, se bo slišalo zelo dobro, vendar boste morali presneto dobro pomisliti, ali bi verjeli ali ne. Zavedajte se le, da se nimate česa bati. Vaša poštenost, humor in optimizem bodo pozitivno vplivali na vas in okolico.

Kozorog
21.12.-19.1.

Vedno govorite tisto, kar v resnici mislite, čeprav boste zato morda morali spremeniti načrte. Vse, kar boste dosegli iz zmikanjem, je zamera na vse strani. Konec tedna morate svoje zadovoljstvo pokazati samo tistim, ki do vas gojijo pozitivna čustva.

Vodnar
20.1.-18.2.

Nenavaden delovni pristop nekega vašega sodelavca vas bo nadvse razjezil, vendar se boste morali zadržati in se posvetiti svojemu delu. Kmalu bo vse jasno, tudi to, da se je zmotil on in ne vi.

Ribi
19.2.-20.3.

Vaši cilji se še vedno zdijo realistični in zato boste vse svoje napore vlagali vanje. Nikakor se ne smete prenatgati – sprejmite izziv, vendar s premislekom. Konec tedna pomislite, ali zares želite iti na določeno službeno pot ali ne.

Da ne bi bili moteni:
(tako in drugače)

ADRIA

Doma nad oblaki.

Nagradna igra Adrie Airways:
2 x povratna vozovnica!*
Vse Adriine ugodne
ponudbe si lahko
ogledate na www.adria.si
ali
pokličete na 080 13 00.
www.adria.si
*pristojbine niso vključene

	SESTAVIL: MIRAN ERCEG	MESTO V SRBIJI (IZ CRK SEKALNICA)	KEGLJAČICA KARDI- NARJEVA	TITANOV MINERAL	ALPSKA SMUČARKA MAZEJEVA	FRANCOSKI PRIPO- VEDENIK (ROGER)	DEMOKRACIJA			
	DRUŽINA ITALJANSKIH GRADITELJEV GODAL						STARO- ŽIDOVSKI KRALJ			
	RASTLINA POLZA- JEDALKA									
	PRIJATELJSKO KOSILO V ST. GRČIJI									
	BRENKALNI INSTRUMENT									
	SODOBNI PLES				DEMOKRACIJA	TEKOČINA V ŽILAH	NEMŠKI FIZIK (GEORG SIMON)			
	PLESALKA MONTEZOVA									
DEMOKRACIJA	ALFI NIPČ	RODO- VITNOST	ODSTRA- NJEVANJE PLEV IZ ŽITA	NORVEŠKI SLOVNICAR (IVAR ANDREAS)	DEMOKRACIJA	NORDIJSKI IZRAZ ZA SMUČI	ODDELEK JURE PLAČILO, PLAČA	KAREL OŠTIR PREBIVALCI ITALIJE		
	POUDARJENI DEL STOPICE					VELIKA KOPENSKA ŽIVAL		MOŠKI, KI RIŠE	MEHKO USNJE IZ KOŽ DIVJADI	
	GESLO					SL. DIRIGENT (ANTON) TELEVIZIJA			MOŠTVO, EKIPA PRST JEROVICA	
DEMOKRACIJA	GESLO PREBIVALEC KAIRA								MESTO V INDIJI (IZ CRK TAJANA)	KEMIJSKI ZNAK ZA NATRIJ
	GESLO					NEKDANJE CITROENOVO VOZILO	MUSLIM. M. IME (IZ CRK MAZIN)	FRANCOSKA FILMSKA IGRALKA (SABINE)	SL. KARTO- GRAF (IVAN) MUSLIM. M. IME	
	FILMSKI IGRALEC BATES					ŽENSKO IME				
	DESNI PRITOK DONAVE			STARI SLOVAN		STIŠKA, REVŠCINA LIKOVNA PODOBA				DEPARTMA V VZHODNI FRANCIJI
	ZAGO- VARJANJE MONARHIJE							ZOLAJEV ROMAN ROBERT ALTMAN		
	JUDOVSKA LOČINA					OTOČJE V INDIJSKEM OCEANU				
	CIRIL TAVČAR		TOPE KUNTNER			GLAVNI VERSKI OBRED			ANGLEŠKI PISATELJ FLEMING	

Rešitev prejšnje križanke

GERARD, OTAKAR,
RATINE, EMONET, NIN,
RA, AJN, POSIPANJE,
ADAM, ASTROSKOP, NAMA,
NIRALA, OVINEK, TLO,
DNO, LATINA, ANČKA, LAJ,
ALOR, LINA, DETE, MORO,
OČI, AVAL, FE, EN, NACEK,
TEREZIJA, INARI, ITINERAR

Nagrajenca 52. številke

1. nagrada:
METOD ŠTUKL
Kopališka 3, 4220 Škofja Loka

2. nagrada:
MIHA LEBAR
Imovica 26, 1225 Lukovica

Dobitnikom čestitamo in jih hkrati prosimo,
da nam pošljejo svojo davčno številko.

Nagrade

1. nagrada: povratna letalska vozovnica na Adriini
redni liniji Ljubljana-London

2. nagrada: povratna letalska vozovnica na Adriini
redni liniji Ljubljana-Pariz

Pravila nagradne igre so objavljena na spletni strani www.demokracija.si.

Nagradno križanko izrežite
in najpozneje do 18. 1. 2007
pošljite na naš naslov:

**Demokracija, p.p. 4315,
1001 Ljubljana,
s pripisom "Nagradna križanka".**

VČERAJ, DANES, JUTRI ...

> **8.1.1678** so v Kanadi odkrili Niagarske slapove.

> **8.1.1935** se je rodil ameriški pevec, kralj rokenrola Elvis Presley, ki je glasbeno zaznamoval obdobje šestdesetih in sedemdesetih let 20. stoletja.

> **8.1.1990** so Slovenska demokratična zveza, Socialdemokratska stranka Slovenije (SDS), Slovenski krščanski demokrati, Liberalna stranka, Zeleni Slovenije in Slovenska kmečka stranka - Ljudska stranka uradno podpisali sporazum o ustanovitvi Demosa.

> **9.1.1856** se je v Globokem pri Rimskih Toplicah rodil slovenski pesnik Anton Aškerc.

> **9.1.1941** se je rodila ameriška pevka folk glasbe Joan Baez.

> **9.1.1951** so ustanovili Slovensko izseljensko matico. Stiki z izseljenci so bili omejeni na jugoslovanski državi in socialističnemu sistemu naklonjene posameznike in društva.

> **10.1.1894** se je v Špitaliču rodila slovenska sopranistka, operna pevka in zbiralka ljudskih pesmi in plesov Tončka Marolt.

> **10.1.1922** so se predstavniki Koroških Slovencev pritožili na Društvo narodov zaradi kršenja pravic o manjšim šolstvu, leta 1934 pa zaradi diskriminacije pri ljudskem štetju.

> **10.1.1991** so se v Beogradu prvič sešli predstavniki jugoslovanskih republik in se kasneje na več sestankih v različnih republikah pogovarjali o prihodnosti skupne federacije.

> **11.1.1989** je bila v Cankarjevem domu v Ljubljani ustanovna skupščina Slovenske demokratične zveze. To je bil prvi korak v slovenski politični pluralizem.

> **11.1.1991** je skupščina Republike Slovenije podprla predloge ukrepov slovenskega izvršnega sveta za urejanje gospodarskih odnosov v Jugoslaviji. Slovenija je v celoti prevzela sistem prometnih davkov, carin in carinskih dajatev. Za delo zveznih organov in JLA naj bi vplačevala le kotizacijo za natančno določene in ovrednotene naloge.

> **12.1.1876** se je rodil ameriški pisatelj Jack London.

> **13.1.1838** se je v Žalcu rodil hmeljar in politik Janez Hausebbichler, ki je prvi zasadil stalni nasad hmelja. V svoji hiši je imel čitalnico.

> **13.1.1949** so na seji politburoja CK KPS govorili o Informbiroju. Po tem so aretirali (nekaj že v letu 1948) 731 ljudi. Upravno je bilo kaznovanih 334, sodno pa 157 ljudi.

> **13.1.1992** je Badinterjeva komisija ugotovila, da med nekdanjimi jugoslovanskimi republikami pogoje za mednarodno priznanje izpolnjujeta le Slovenija in Makedonija.

> **14.1.1865** je začel Janez Božič v Celovcu izdajati prvi katoliški list Slovenec s podnaslovom Živi, živi duh slovenski, bodi živ na veke.

POGLED NAZAJ (OD 8. 1. DO 15. 1.)

Kristusovi namestniki

Papeži se imenujejo Kristusovi namestniki od papeža Inocenca III., ki so ga **8. januarja 1198** izvolili za papeža.

Lotar Segni, kakor se je pred ustoličenjem imenoval Inocenc III., je bil izvoljen za papeža, ko je bil star šele 38 let. Bil je nadpovprečno inteligenčen, izredno izobražen, predvsem pa človek močne energije. Papež je postal v globokem prepričanju, da mu je to dano od Boga. Zato se je imenoval božji služabnik in Kristusov namestnik, kar je za njim postalo redni papeški naziv. Pod Inocencem III. je dosegla cerkveno-politična univerzalnost papeštva vrh s IV. lateranskim koncilom leta 1215. Tam so sprejeli obrazec veroizpovedi, predpisali za vse vernike najmanj enkrat letno spoved in obhajilo v velikonočnem času. Koncil je škofom med drugim ukazal, da je treba ljudem pridigati v maternem jeziku.

Inocenc III. je ostal zapisan v zgodovini tudi kot papež, ki je začel z novo križarsko vojno, napovedal pa je vojno tudi vsem krivovercem, predvsem pa abližanom. Proti njim je vodil 20-letno vojno, ki je močno opustošila Francijo.

Premik v slovenskem vrhu

Vodstvo SZDL Slovenije je **13. januarja 1987** pripravilo razpravo o položaju in pomenu kulturnega plenuma OF. Pokazalo se je, da je ostala zveza borcev osamljena. Ostareli borci, kulturniki in politiki so zamerili »mlajšim« avtorjem, da ne razumejo bližnje preteklosti in da so kritike pobojev domobrancev pravzaprav le zahteve po spravi z izdajalci

Odločen premik v vrhovih slovenske politike je bil narejen leta 1986, ko so imele vse tri osrednje politične organizacije svoje kongrese. ZSMS se je na 12. kongresu aprila 1986 v Krškem dokončno zavzela za samo-

stojno politično usmeritev ne glede na stališča vodilnih političnih organizacij. Podprla je dejavnost v minulih štirih letih in novosti, npr. mirovniške in ekološke zahteve, zahteve po odpravi smrtne kazni in verbalnega delikta, zahteve po svobodi govora in civilnem služenju vojaškega roka, v svoj program pa je uvrstila tudi podporo drobnemu gospodarstvu in pravico do stavke.

Vdor v monetarni sistem

Slovenska vlada je **9. januarja 1991** objavila memorandum, v katerem je zvezni vladi očitala zapoznele in neučinkovite odzive na srbski vdor v jugoslovanski monetarni sistem.

V zadnji četrtini leta 1989 je postajala inflacija čedalje višja. Poglavitni vzrok zanjo je bilo pokrivanje izgub podjetij in poslovnih bank z dodatnimi emisijami denarja centralne banke. Konec osemdesetih let se je (hiper)inflacija zvišala že na rekordnih 2.700 odstotkov letno.

Ko se je januarja 1991 v javnosti razvedelo, da je Srbija vdrla v jugoslovanski monetarni sistem, je moralo tudi največjim optimistom postati jasno, da je Markovičeva reforma dokončno propadla.

Po srbskem vdoru v monetarni sistem se je še povečala potreba po uvedbi ustreznih obrambnih mehanizmov proti razvrednotenju skupnega jugoslovanskega denarja. Slovenska vlada si je v memorandumu pridržala pravico zavarovati svoje gospodarstvo in prebivalstvo »z nenajavljenimi enostranskimi ukrepi na monetarnem področju ne glede na posledice za jugoslovanski monetarni sistem«.

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridruže pravico do krajšanja pisem, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali kakršno koli drugo prepričanje.

št. 51/12

Med srpom in kladivom (1)

Odgovor Jožetu Možini, direktorju Televizije Slovenija. V intervjuju Možina utemeljuje in soglašja z umikom novinarka Vide Petrovčič iz dnevnoinformativnih oddaj. Utemeljuje ga takole. "Odgovorni urednik je presodil, da Vide Petrovčič ne vidi v dnevni ekipi novinarjev zaradi številnih napak in nesodelovanja z drugimi uredniki, kar se vleče že leta. Uredniški kolegij, sestavljen večinoma iz urednikov, ki so v dnevni ekipi že leta in desetletja, je to dvakrat potrdil in argumetiral, zato ne vidim, da bi o njej dvomil." Petrovčičeva je bila torej po tej utemeljitvi delovno izločena, statusno degradirana in osramočena zaradi napak in nesodelovanja, ki se vlečejo že leta. Tako menijo uredniki, ki so že desetletja v tej ekipi. Če so ti uredniki že desetletja v tej ekipi, pomeni, da so bili postavljeni še v času socializma in da so vse obrate lepo preživeli, zato bi bilo prav, da se podpišejo in povedo,

zakaj s Petrovčičevo niso obračunali že prej, v času Kocijančiča, saj je bila znana kot bolj desničarsko usmerjena novinarka. Zakaj je bil obračun potreben sedaj, ko naj bi imela prevladujoč vpliv vladajoča koalicija? In drugič, ali se ugledna in visoko profesionalna novinarka, kakršna je Petrovčičeva, lahko preprosto statusno degradira z utemeljitvijo, da dela napake in ne sodeluje. To je mogoče očitati komur koli. Jaz bi to lahko očitil samemu direktorju Možini, s katerim imam same slabe izkušnje v tem pogledu, da ne omenjam njegovega neresnega sodelovanja v nadzornem svetu.

Toda pojdemo dalje. Vodstvo RTV Slovenija je v zvezi z izločitvijo Vide Petrovčič napisalo posebno izjavo in jo razposlalo vsem medijem, vendar je zaradi njenega nizkega nivoja ni nobeden objavil. Zanimivo je, da se pod izjavo vodstvo poimensko ni podpisalo, nastopa kot nekakšen socialističen kolektivni organ, ki ga ni ne v zakonu in ne v statutu. Tukaj bi se morali podpisati generalni direktor Anton Guzej (javno je izjavil, da se na RTV ne razume; res je najbolj neizobražen generalni direktor kar jih je RTV imela), direktor televizije Jože Možina in urednik informativne oddaje Rajko Gerič. Toda podpisal se ni nihče, ker so se izognili osebni odgovornosti, ki edina nekaj šteje. Poglejmo, kaj so na dveh straneh napisali o Vidi Petrovčič: ... da je problematična njena profesionalna raven poročanja, da je njeno delo površno, da je pripravljala povšalne prispevke, da je zato treba tematiko financ in ekonomije prepustiti mlajšim, ki vlagajo več naporov in profesionalne zavzetosti, da je škodovala kredibilnosti in ugledu javne RTV in podobno. Človek ne more razumeti in verjeti, da kolegi, šefi,

ki se na ekonomijo in finance ne razumejo prav nič, s tako suverenostjo in nesramnostjo o tem sodijo. O stopnji profesionalnosti neke osebe se ne odloča s številom glasov, posebno ne tistih, ki se na tematiko ne razumejo in ki sami nimajo kašnih vidnih delovnih referenc. Vida Petrovčič je bila s strani profesionalne javnosti visoko cenjena in spoštovana. Naj za to nepodpisano izjavo vodstvo najde ugledno profesionalno ime zunaj RTV, s področja ekonomije in financ, ki bo njihovo karakteristiko pripravljeno podpisati.

Zadeva Vida Petrovčič in imenovanje Rajka Geriča za urednika informativne oddaje ima simbolni pomen, ki je v tem, da predstavlja poseg in zmago "levice" v informativni oddaji, ki se bo nadaljevala in se nadaljuje v smislu "leve" kontinuitete z nekoliko nižjo profesionalnostjo. Staričeva je vsekakor predstavljala večjo profesionalnost. Kontinuiteta se kaže v delanju izrednega dogodka iz politično obrobne zadeve družine Strojani, socialnih primerov, ki jih je v Sloveniji, kolikor hočete. Zadevo Petrovčič in Gerič sta izvedla generalni direktor Guzej s dvoličnim igranjem svoje politične vloge in direktor Jože Možina s svojo aroganco. Za to sta verjetno dobila privolitev s koalicijskega vrha in mislita, da sta strukturo s strani moči pokrita. Vendar zakon o RTV in referendum ni bil sprejet samo po zaslugi strank koalicije, temveč ob znatni pomoči civilnega gibanja, ki ne želi biti izrabljeno, ko ga neka stranka potrebuje.

Treba je povedati, da posamezni direktorji ne predstavljajo komercialne, temveč javno televizijo, zato morajo pred javnostjo nositi odgovornost in ji tudi spodobno odgovarjati. Tako pa direktor Možina neformalno daje vedeti, da se je srečeval z Janezom Janšo, kot da mu to daje mandat posebne moči

za čiščenje profesionalnih in celodno usmerjenih novinarjev, za njihovo diskreditacijo, za nekorrektno in arogantno obnašanje, za uvajanje neumnih Piramid, s katerimi hoče po desni strani dohietati gledanost komercialnih postaj in se ne zaveda, da oddaja, kot je Piramida, spada na komercialno, ne pa na nacionalno televizijo. Glede na to, da nacionalna RTV obrne na leto kar 26 milijard tolarjev javnega denarja, pričakujemo, da lahko naredi kaj boljšega, kot je licenčna Piramida. Direktor Možina tudi ni sposoben, da bi neurejeni drugi TV-kanal konceptualno postavil kot samostojno programsko enoto in jo dal na trg, kjer bi dokazoval svojo tržno vrednost. Tudi financiranje programa ni kritična točka, saj je nadzorni svet jeseni na mojo pobudo dal televiziji dodatnih 400 milijonov tolarjev, a jih ta ni mogla porabiti, ker ne more zadostiti zahtevnejšim in bolj preglednim kriterijem financiranja, kakršne zahteva nadzorni svet.

Generalni direktor in direktor televizije bi se morala zavedati, da sem kot predsednik nadzornega sveta odstopil, ker sem ugotovil, da je generalni direktor popolnoma nekompetentna oseba in celo brez znanja svetovnega jezika – kar je edinstven primer v evropskih nacionalnih RTV-hišah – in se zato pusti "šlepati" največkrat od Štakula, svojega osebnega svetovalca, drugič od Možine, tretjič od inž. Vesela ali koga drugega, da soglašja s takimi socialističnimi karakteristikami, kot je prej navedena, da ni sposoben dati intervjuja ali popraviti krivic, ki jih je z raznimi tožbami zakrivil prejšnji direktor Štakul – npr. dolgoletnemu direktorju Oddajnikov in zvez Leopoldu Gregoraču –, da na tovrstno pošto niti ne odgovarja, preprečuje objavo v Kričiču in podobno. Omenjeni nepodpisani direktorji se morajo zavedati, da so proti njim iz protesta

nedavno odstopili tudi trije člani programskega sveta in da se jim kaj podobnega še lahko zgodi. Zato bi bilo koristno, da svoje ravnanje, kadrovske odločitve, statusne in delovne degradacije in napade nekoliko bolj domisljivo, kajti tudi njim lahko zunanji vir moči ob potezah, ki jih vlečejo, enkrat usahne.

Namesto da bi generalni direktor in direktor televizije ravnala modro in umaknila svojo profesionalno neutemeljeno in politično zmotno potezo glede delovnega onemogočanja Vide Petrovič v dnevnoinformativni oddaji, demonstrirata le svojo moč. Stvar je posebno čudna tudi zato, ker nezadovoljstvo ob takem ravnanju zaznavajo tako "leva" kot "desna" civilna združenja. In prav to lahko postane za direktorje silno neprijetna stvar, posebno ko bo po določenem času treba javno predstaviti rezultate novega zakona o RTV in dokumentirati, v kolikšni meri novoizbrani direktorji, ki so bili izvoljeni z glasovi "desnice", hodijo po poteh "levice."

Dr. Janez Jerovšek, Medvode

RADIO
96,4 MHz
Ta pravi!
Slovenske gorice

Trg osvoboditve 5, 2230 Lenart, tel: 02/729 02 20, 720 73 24, fax: 02/720 73 22
ELEKTRONSKA POŠTA: radio@radio-rsg.si, INTERNET STRAN: www.radio-rsg.si

RADIO DMEV

97.2, 99.5, 103.7, 106.2 MHz
UKV, STEREO, RDS

se je v voščilo Termoelektrarne toplarne Ljubljana prikradel tiskarski škrat – donacija za oškodovance v neurjih je bila namreč izvedena v letu 2005, na srečo leta 2006 niso tragično zaznamovale naravne nesreče. Termoelektrarna toplarna Ljubljana je v preteklem letu izvedla več drugih družbeno odgovornih projektov.

*Doris Kukovičič,
Termoelektrarna toplarna
Ljubljana*

št. 1/20

Gospodarstvo v letu 2006 (1)

V tedniku Demokracija ste 4. januarja 2007 v članku z naslovom Gospodarstvo v letu 2006 avtorice Vide Kocjan navedli: »Nadzorniki so za predsednika uprave imenovali Žigo Debeljaka, za člane pa Vero Aljančič, ki je iz prejšnje uprave izstopila ... » Navedba je napačna. Vera Aljančič Falež ni bila članica uprave PS Mercator, d. d., ampak ena od predstavnic zaposlenih v nadzornem svetu in je pred imenovanjem v novo upravo izstopila kot članica nadzornega sveta. Celotna zdajšnja uprava PS Mercator, d. d., je bila imenovana 13. 12. 2005, torej predsednik uprave Žiga Debeljak, članici uprave Mateja Jesenek in Vera Aljančič Falež ter član Peter Zavrl.

Tanja Durin, Služba za odnose z javnostmi, PS Mercator, d. d.

Duša Evrope

Najnovejša knjiga pisatelja Draga Jančarja me je spodbudila, da sem prebral tudi knjigo dr. Tineta Hribarja Evroslovenstvo. Prva knjiga je med drugim odgovor na nerazumljive obtožbe iz druge knjige. Seveda je Evroslovenstvo tudi nadaljevanje številnih drugih zgodb, vendar se rdeča nit kaže v opravičevanju škodljive izjave iz leta 1992. Ustavitev desnice je kot šok udarila med Slovence, stare sile pa so prazen prostor dobro izkoristile. Filozof obtožuje pisatelja, da usmerja desnico, sam pa brezkompromisno še vedno posega v krhko slovensko demokracijo.

V knjigi je objavljen tudi pogovor z dne 24. 6. 2004 z urednikom Demokracije. V njem dr. Hribar sicer še vedno trdi, da je bila ustavitve desnice pravilna, vendar tudi priznava: »Podcenjeval sem kontinuiteto, zlasti pa komunistično mentaliteto, ki ne odmira, marveč se znova obnavlja in širi.« A vseeno ga očitno še bolj skrbita domnevni klerikalizem in antikomunizem. To žal samo potrjuje, da je stanje duha na Slovenskem še daleč od Evrope. Filozof Habermas je po 11. septembru 2001 opustil idejo sekularne družbe in začel govoriti o širši, postsekularni družbi.

Januarja bo že štiri leta od smrti velikega demokrata in osamosvojitelja Slovenije dr. Jožeta Pučnika. V debeli knjigi filozofa je kar zapostavljen, le proti koncu, kjer so intervjuji, je veliki Slovenec, antiklerikalec in seveda antikomunist pogosteje omenjen. Zato pa pisatelj filozofu jasno zapiše: "Kot da nisi

nikoli sodeloval na debatnih sestankih Nove revije, kjer je Jože natančno, ostro in z briljantno analizo razčlenjeval razmere v slovenski družbi, od kapitalskih odnosov do stanja duha. Zakaj mu nisi ugovarjal? Zdaj pa vse to razglašaj za desnico." Pisatelj očitno ni prizadet le osebno, ampak tudi za pokojnega Jožeta Pučnika in za demokracijo na Slovenskem. Če filozof iskreno govori o Zločinu po vojni, potem mora vztrajati pri etičnih normah, sočasno pa prizna tudi napako z ustavljanjem desnice. V demokraciji ne more vladati družbo od zgoraj in usmerjati družbo enkrat desno, potem morda levo. Imamo dokaze iz preteklosti, da s tem ne dosežemo ravnovesja v družbi, ampak bolj nasprotje interesom demokracije.

Ernest Pušnik, Hrušica

Slovenija je eno samo grobišče

Komunistična dediščina je v samostojni Sloveniji še vedno navzoča.

Slovenska manjšina na Koroškem se upravičeno bojuje za svoje pravice. Vendar je mnogo Slovencev v lastni domovini pogrešalo pravice. Aprila 1941 je Kraljevina Jugoslavija kapitulirala in nemške, italijanske ter madžarske čete so zasedle državo ter si jo med seboj razdelile. Kmalu je začel nemški gestapo s svojim hudodelstvom. Mnogo Slovencev je bilo prisilno izgnanih v Srbijo, na Hrvaško in celo v Nemčijo, kjer so bili obsojeni na prisilno delo, veliko jih je bilo tudi umorjenih. Spodnje Štajerce, med njimi tudi mene, in Gorenjce so razglasili za »folksdojčerje«, čeprav

št. 52/25

Voščilo Termoelektrarne toplarne Ljubljana (1)

Popravek voščila Termoelektrarne toplarne Ljubljana, objavljen v 52. številki na 25. strani. Žal

88.3 & 105.1 MHz
ALPSKI VAL

Radio Alpski val
www.alpskival.net
† 05 38 11 886
f 05 38 11 674

nekateri niso razumeli niti ene nemške besede. Vsi so zaradi boljšega videza dobili še zeleno legitimacijo s ciničnim pripisom: nemški do preklica! Mnogi prisilni mobiliziranci so pustili svoje življenje v ruskih stepah in na zahodni fronti. Tisti, ki so to klanje preživeli in se vrnili v domovino, so bili deležni zmerjanja, saj so jih imeli za izdajalce. Neusmiljeni komunisti so se namreč polastili oblasti in vse, ki se jim niso podredili, posebno zveste privržence kraljevine, brez milosti in sodnega postopka pobili. Tajna jugoslovanska policija, imenovana Ozna, je s svojimi grozotami prekašala gestapo. Velike »zasluge« za povojne pomore imajo britanski poveljniki, saj so slovenske domobrance, ki so se zatekli v Avstrijo, izročili rdečim klavcem. V Sloveniji je ogromno jarkov, jam in prepado, v katerih so nedolžne žrtve našle svoj večni mir. Vsa Slovenija je eno samo strahotno grobišče. Uradno je evidentiranih 493 grobišč, vendar mnoga še vedno niso odkrita. Najbolj grozljivo pri tem je dejstvo, da so žrtve, med njimi invalide, ranjence in bolnike, imeli za odpad. Mnoge med njimi so še žive pokopali. Danes je Slovenija samostojna država, na žalost pa s komunistično dediščino še ni obračunala. To je ugotovil celo sodnik in koroški Slovenec dr. Janko Ferk iz Celovca. Komunisti, ki se razglašajo za demokrate, imajo še povsod veliko moč. Še živeči hudodelci se nimajo česa bati. Major Ozne Mitja Ribičič je bil osumljen, vendar zaradi pomanjkanja dokazov oproščen. Vse to je bilo slovenski manjšini v Avstriji prihranjeno, saj so po vojni živeli v pravi demokraciji.

Roman Kralj, Maribor

Slovenščina zapostavljena

V Špetru v Benečiji, v Števerjanu pri Gorici in v Kobaridu so predstavili rezultate dosedanjih prizadevanj uresničevanja projekta Komuniciranje brez meja – Comunicare senza confini za leto 2006. Na zadnjih čezmejnih srečanjih ob koncu preteklega leta, kot je bilo npr. v Špetru, kjer ga je gostila Gor-

ska skupnost, so med drugim dejali, da je projekt uspešno vključen v Interreg III A. Sedaj je pomembno izbrati prave poti njegovega uresničenja, ki se morajo nanašati na področje kulture, sociale in ekonomskih dejavnosti. V vseh krajih, kjer so potekala srečanja z občani, so izpostavili turizem, okolje, kmetijske dejavnosti, cestne povezave, energijo in kulturo.

Glede turizma so izpostavili potrebo po boljšem ovrednotenju prostora, ustanavljanju malih in srednje velikih podjetij ter rasti kmetijstva. Obudili so tudi idejo o šolskem turizmu oz. turizmu mladinskih hotelov. Seveda pa so pri tem šele na začetku. Na slovenski strani so znani domovi obšolskih dejavnosti, v Bovcu šele načrtujejo graditev mladinskega hotelčka s 60 ležišči, v Kobaridu Hitov hotel z okoli 200 posteljami, v Benečiji pa je to v idejni zasnovi. V prav tako nezavidljivem stanju je cesta iz soške doline v Rezijo in Terske doline. V okviru četrte slovenske razvojne osi se sicer predvideva hitra cesta Ljubljana–Kobarid–Videm, toda ta ne zajema krajev proti Bovcu, kar je neverjetno, saj imajo od Kobarida navzgor že sedaj ožjo in bolj vijugasto cesto. Kot je videti, ti ljudje spet ne bodo dobili primernejše povezave z matico proti Reziji, Reklanski, Terski in čez Predel proti Kanalski dolini.

Ozka cestna povezava proti najbližji dolini v matici se kaže kot ostanek nekdanje prepovedi javne rabe slovenščine in slovenskih narečij, kulturnih navad, kmečke identitete, ljudskih navad in tradicije sploh. Prav to pa je tisto, na čemer naj bi temeljil sodobni turizem teh krajev. Žal sta slaba vest in nerazumljiv strah sosedov pred obujeno narodno zavestjo potujčenih Slovencev doslej tovrstna prizadevanja izničila. Prava cokla razvoja je torej tovrstna gluhost. Druga cokla se veže na prvo: italijanske gospodarske in politične oblasti so »pozabile«, da je tukaj avtohtoni jezik slovenščina, malo bolj proti ravnini pa furlanščina. Ta sklerotičnost potiska v ospredje italijanščino, ki je v gorskih vaseh ob meji tuj, čeprav uradni jezik. Posebej pozablja, da je slovenščina dragocen pove-

Zločini komunizma

Marija Vodišek

Dva tedna pred sprejemom Romunije v Evropsko unijo je romunski predsednik Traian Basescu pred parlamentom obsodil komunistični režim. Pred zbranim zborom je izrekel besede: »Komunistični režim je bil nezakonit in zločinski.« Dokončna in nepreklicna obsodba je sad izčrpnega dela komisije zgodovinarjev in protikomunističnih disidentov, ki je zbrane dokaze o petih desetletjih diktature objavila na 660 straneh. »V tem dokumentu sem našel dokaze, ki mi dovoljujejo obsoditi v imenu demokratične države nekdanji komunistični režim v Romuniji. To je bil totalitaren režim, rojen v nasilju, ki je tudi končal v nasilju.« Reakcija nacionalne stranke Romania Mare (Velika Romunija) je bila eksplozivna in takojšnja. Nekdanji kolovodja diktatorja Nicolaja Ceausesca in šef ekstremistične nacionalne stranke Vadim Tudor je vzel parlament za nogometno igrišče. S huronskim vpitjem, z žvižganjem, žaljivkami in mahanjem z rdečimi kartoni so člani te stranke poskušali prevpiti predsednika Traiana Basesca, ki pa je nadaljeval: »V času nekdanjega režima je bilo ubitih in preganjanih dva milijona Romunov. Prosim odpuščanja vse, ki so bili pod komunizmom neusmiljeno preganjeni.« Protest romunske nacionalne stranke, ki hoče status quo, lahko primerjamo z nekaterimi dogodki, ki se že dolgo pletejo v Sloveniji. V ospredju so spori v LDS, krivdo zanje pa bi najraje nprtili vladi. Pogovor s S. Gabrom, objavljenim v Sobotni prilogi Dela 23. decembra 2006, je, če sodimo po naslovu, sicer namenjen J. Kacinu, v celoti gledano pa je navadna hujskaška pisarija, s katero Gaber bolj kot J. Kacina obtožuje Janeza Janšo in sedanjostno vlado. Očita jima vse mogoče, kar je bilo že povedano v dveh neuspešnih eldeesovih interpelacijah. Po Gabrovem prepričanju je Slovenija na dnu in jo je treba rešiti. Reši pa jo menda lahko samo »elita« LDS! Menda se v LDS drenjajo sami možganski trusti, ki pa drug drugega spotikajo. Gaber se je lotil tudi Dela in njegovega predsednika, češ da mu je čas že vzel mero in ga ženejo predvsem zamere. Kaj pa Gabrove zamere? Po vsem prebranem se strinjam z A. Dumasom, ki je rekel, da ima raje hudobne kot neumne ljudi, ker hudobni vsaj včasih počivajo! Borut Pahor, predsednik SD, je v Delu, 29. decembra, naredil inventuro, v kateri očita vladi, da ni izpolnila dveh obljub, in sicer se ni umaknila iz gospodarstva in ni ustvarila ozračja sproščenosti. Menim, da je za ozračje sproščenosti prav toliko odgovorna opozicija, če ne celo bolj kot pozicija. Dokler bo opozicija s podporo SD vlagala nesmiselne interpelacije in vladi podtikala cel kup izmišljenih obtožb, ozračja sproščenosti ne more biti. Predsednik SD naj še enkrat ugotovi, kje vse člani LDS in SD zasedajo direktorske položaje in v koliko nadzornih svetih in odborih sedijo. V LPP, Gospodarskem razstavišču, Parkiriščih itd., da ne omenjamo banke SIB, ki je bila in je še njihovo zatočišče in za katero še nihče ni odgovarjal. Očitki večnega »delegata« M. Potrča v DZ pa so predvsem podmene. Glavni cilj je, da se sliši, saj nekaj vedno ostane, pa če je še tako iz trte izvito!

zovalni in emocionalni element med ljudmi v tej prihodnji turistično-gospodarski povezavi.

Sem sodi še vidnost slovenske zamejske in slovenske

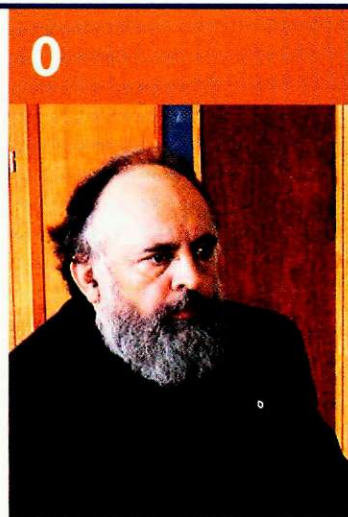
nacionalne TV. Za obljubami zaostajata obe TV, ki sta pod pristojnostjo deželnih upraviteljev svojih držav.

Miran Mihelič, Bovec

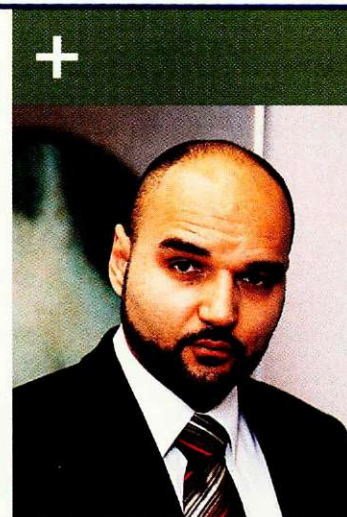
Politični semafor

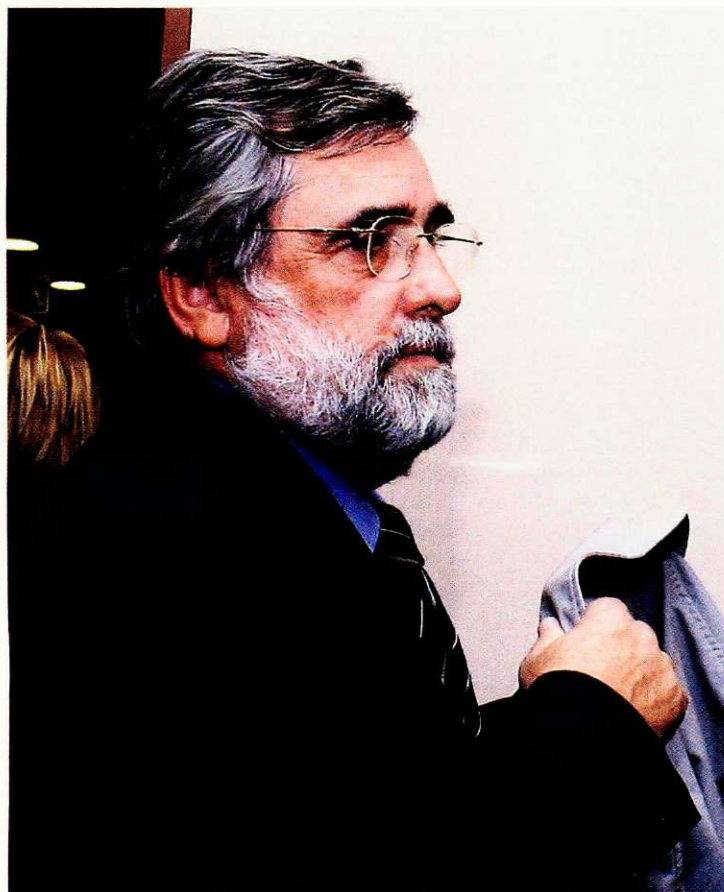
Z vsemi topovi Julijana Bizjak Mlakar, strokovnjakinja za zdravstvo in zavarovalništvo, očitno rada posega v politično dogajanje, saj je nedavno skupaj z nekdanjim ministrom za zdravje Dušanom Kebrom ostro napadla vladni predlog zakona o koncesijah v zdravstvu in lekarništvu. Po njenem mnenju je predlog pisan na kožo zasebnim zdravnikom in bogatim elitam. Tovrstne kritike močno spominjajo na nedavno gonjo proti gospodarskim reformam.

Je fundamentalist? Koroški filozof Vinko Ošlak je kmalu po svojem izstopu iz Katoliške cerkve postal kolumnist v Dnevniku. Čeprav se v svojih kolumnah loteva predvsem teoloških tem, s čimer želi oporekati Cerkvi, pa je očitno bolj fundamentalističen od Cerkve same. Tako je pred nedavnim zavzel precej manj spravljivo stališče do islama kot papež Benedikt XVI., kar pa slovenskih borcev za pravice muslimanov očitno ne moti preveč.

Nasprotuje terminalom Državni sekretar na ministrstvu za okolje in prostor Marko Starman je nedavno izrazil odločno stališče, da sta napovedana plinska terminala, ki naj bi ju Italijani zgradili v Tržaškem zalivu, za našo vladno nesprejemljiva. S tem je utišal tiste kritike, ki so še nedavno trdili, da je slovenska vlada popustila italijanskim interesom. Kljub negativnemu mnenju vlade pa Slovenija Italijanom ne bo povsem zaprla vrat.

Kučanov pribočnik

Poslanec SD Dušan Kumer v vrstah svoje stranke velja za »preverjen kader«, saj je politično aktiven od leta 1986, torej še iz časov ZKS, ki jo je prav tedaj prevzel Milan Kučan. Istega leta je namreč začel poklicno kariero politika, in sicer kot predsednik občinskega komiteja ZKS Ljubljana-Šiška, v tem času je tudi vodil postopek za združitev SDP (naslednica ZKS), Socialdemokratske unije, Delavske stranke in še nekaterih skupin v ZLSD. Ob ustanovitvi (ZL)SD je postal tajnik stranke, kar je še danes, zadnji dve leti je tudi poslanec v državnem zboru.

Očitno pa je še vedno eden najzvestejših oprod nekdanjega predsednika države Milana Kučana. Slednji naj bi že kmalu pričal pred parlamentarno preiskovalno komisijo, ki se ukvarja s političnimi pritiski na tožilce, in sicer zaradi obtožb koprškega župana Borisa Popoviča, naj bi bil v ozadju kazenskega pregona proti njemu osebno

prav Kučan. Po Popovičevih navedbah naj bi bil Kučan v tistem času glede Popovičevega pripora klical tedanjo generalno državno tožilko Zdenko Cerar, kar bi lahko potrdil tedanji državni sekretar na ministrstvu za pravosodje Karl Erjavec, sedanjí obrambni minister. Zato je Dušan Kumer predlagal, da bi Karla Erjavca in Borisa Popoviča soočili še pred zaslišanjem Milana Kučana, saj bi po njegovo komisija, ki jo vodi poslanec SDS Dimitrij Kovačič, le na ta način ugotovila dejansko stanje o političnih pritiskih pa tudi pomisleke o tem, ali je Popovič pod prisego govoril resnico. Poanta Kumrovskega predloga pa je seveda druge, saj bi soočenje Popoviča in Erjavca lahko vplivalo na Kučanove izjave, če pa bi bilo soočenje po Kučanovem pričanju, bi bila lahko marsikatera Kučanova izjava postavljena na laž. Tega pa se, kot kaže, poslanec Dušan Kumer (in morda še kdo) zelo boji. G. B.

NAROČILNICA**NAROČILO** (označite z x):

☐ Tone Kuntner: Mati Slovenija	2.200,00 SIT / 9,18 EUR
☐ Dušan S. Lajovic: Med svobodo in rdečo zvezdo	6.200,00 SIT / 25,87 EUR
☐ Milan Zver: 100 let socialdemokracije	2.200,00 SIT / 9,18 EUR
☐ Albert Svetina: Od osvobodilnega boja do banditizma	6.700,00 SIT / 27,95 EUR
☐ Janez Janša: Okopi	2.200,00 SIT / 9,18 EUR
☐ Janez Janša: Premiki	2.200,00 SIT / 9,18 EUR
☐ Jaklič in Toplak: Ustava Združenih držav Amerike s pojasnili	4.990,00 SIT / 20,82 EUR
☐ Cijan, Toplak, Dubrovnik (ur.): Državna ureditev Republike Slovenije	8.500,00 SIT / 35,46 EUR
☐ Viktor Miklavčič: Pričevanja	4.900,00 SIT / 20,44 EUR
☐ Jan F. Triska: Pozabljena fronta prve svetovne vojne	5.500,00 SIT / 22,95 EUR
☐ M. Zajc, F. Kozina, F. Dejak: Ušli so smrti	3.906,00 SIT / 16,29 EUR
☐ Vasja Klavora: Predel 1809	6.727,00 SIT / 28,07 EUR
☐ Tomaž Butkovič: Vzpon Bohinja pred zatonom Avstro-Ogrske	5.500,00 SIT / 22,95 EUR
☐ Jože Dežman: Moč preživetja	6.510,00 SIT / 27,16 EUR
☐ Jože Hubad: Dolga slovenska pot v svobodno Evropo	990,00 SIT / 4,13 EUR
☐ Andrej Capuder, Bogdan Kladnik: Slovenija brez meja	10.850,00 SIT / 45,27 EUR
☐ Jože Dežman, Marjan Linas: Med kljukastim križem in rdečo zvezdo	4.991,00 SIT / 20,82 EUR
☐ Jože Dežman: S spravno ljubeznijo iz rdeče ledene dobe	6.510,00 SIT / 27,16 EUR
☐ A. Elste, M. Koschat, H. Filipič: Nacistična Avstrija na zatožni klopi	5.300,00 SIT / 22,11 EUR
☐ Stane Kos: Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, I.	1.085,00 SIT / 4,52 EUR
☐ Stane Kos: Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, II.	1.085,00 SIT / 4,52 EUR
☐ Tamara Griesser-Pečar: Stanislav Lenič, življenjepiš iz zapora	4.449,00 SIT / 18,56 EUR
☐ Eiletz: Zgodovina neke kolaboracije: Boljševiki in Nemci 1914-1918	6.696,00 SIT / 27,94 EUR
☐ Andrej Rahten: Pozabljeni slovenski premier	4.232,00 SIT / 17,65 EUR
☐ Dieter Blumenwitz: Okupacija in revolucija v Sloveniji (1941-1946)	3.840,00 SIT / 16,02 EUR
☐ Vasja Klavora: Koraki skozi meglo	6.460,00 SIT / 26,95 EUR
☐ Milan Zver: Demokracija v klasični slovenski politični misli	4.400,00 SIT / 18,36 EUR
☐ Tita Kovač Artemis: Baron Janez Vajkard Valvasor	3.000,00 SIT / 12,51 EUR
☐ Ive A. Stanič: V objemu osvoboditeljev	2.500,00 SIT / 10,43 EUR
☐ Jože Zemljič: Življenje je večna borba	2.000,00 SIT / 8,34 EUR

 Naročam tednik Demokracija

število izvodov: _____

Naročnino želim plačevati:

☐ mesečno*	☐ 4 x letno (9% popust)	☐ 2 x letno (10% popust)	☐ 1 x letno (20% popust)

* Če želite uveljaviti 8% mesečni popust pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate:

☐ upokojenec,	☐ invalid,	☐ brezposeln,	☐ študent ali dijak

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum naročila: _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: NE DA ID za DDV: _____Izpolnjeno naročilnico pošljite
na naslov:**Demokracija, p.p. 4315,
1000 Ljubljana**
ali na faks 01 230 06 61.*Poštino po veljavnem ceniku Pošte
Slovenije plača naslovnik ob prevzemu.
Vse cene vsebujejo 8,5% DDV.**Obvestilo potrošnikom:
Informativne cene v evrih so preračunane
iz tolarskih cen po centralnem paritetnem
tečaju 1 EUR = 239,64 SIT.***Ob naročilu**2 (dveh) knjig:
darilo lonček "Demokracija"3 (treh) knjig:
darilo lonček + kapa "Demokracija"4 (štirih) in več knjig:
darilo lonček + kapa "Demokracija" +
knjiga (po našem izboru)

**INTERNET NA
VSAKEM KORAKU.**

Do **1,8 Mb/s.**
HSDPA UMTS

S HSDPA UMTS kartico je vaše surfanje bliskovito, saj omogoča najhitrejši mobilni prenos podatkov v Sloveniji. Kot da bi bili za svojim domačim računalnikom! Prav zato lahko na vsakem koraku s svojim prenosnim računalnikom brskate po internetu, pišete in odgovarjate na elektronsko pošto, ali preprosto – uživate v vseh razsežnostih internetnega dostopa!

Mobitel UMTS

Nova generacija mobilnih telekomunikacij

